

Udskriftsdato: 30. december 2025

VEJ nr 9473 af 25/08/2010 (Gældende)

Vejledning fra Miljøstyrelsen Anvendelse af affald til jordbrugsformål

Ministerium: Miljø- og Ligestillingsministeriet

Journalnummer: Miljømin.,
Miljøstyrelsen, j.nr. MST-743-00024

Vejledning fra Miljøstyrelsen

Anvendelse af affald til jordbrugsformål»

Forord

Håndtering af affald bør sigte mod at reducere brugen af ressourcer og fremme nyttiggørelsen af affald og anvendelse af nyttiggjorte materialer mest muligt for at bevare de naturlige ressourcer. Håndtering af affald bør ligeledes reducere de negative virkninger af affaldsproduktion og -håndtering for menneskers sundhed og miljøet.

Organisk affald, herunder spildevandsslam, indeholder en række nyttige næringsstoffer, især fosfor, som er en vigtig ressource, der bør udnyttes. Det organiske affald stammer hovedsagelig fra fødevarer, der er produceret på basis af dyr og planter fra det enkelte lands landbrug eller er importeret. De næringsstoffer, som det organiske materiale indeholder, er en vigtig ressource, som bør føres tilbage til jorden.

Desværre indeholder en række af de forskellige typer af organisk materiale, herunder spildevandsslam, tungmetaller og andre forurenende stoffer, som bliver anvendt i produktionen af de produkter, vi forbruger. Udfordringen er derfor at sørge for, at de næringsstoffer, det organiske materiale indeholder, kan føres tilbage til landbruget uden de forurenende stoffer.

Formålet med bekendtgørelsen om anvendelse af affald til jordbrugsformål er at sikre og regulere genanvendelsen af affald i landbruget for at undgå skadelige virkninger på miljøet og menneskers og dyrs sundhed, samtidig med at der tilskyndes til en korrekt anvendelse af dette affald.

Bekendtgørelsen følger og understøtter således Regeringens affaldsstrategi 2009-2012, hvori der står, at tab af ressourcer bør undgås, og at affaldsforebyggelse og -håndtering bør følge affaldshierarkiet. Affaldshierarkiet fastlægger en generel prioritetsrækkefølge for, hvad der udgør den miljømæssigt bedste overordnede valgmulighed inden for lovgivning og politikker om affaldsforebyggelse og -håndtering.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Genanvendelse af affald til jordbrugsformål er en vigtig del af den generelle affaldsstrategi. En lang række affaldstyper, herunder slam og processpildevand, har et væsentligt indhold af næringsstoffer. Hvis affaldet i øvrigt ikke indeholder væsentlige mængder skadelige stoffer, kan det med fordel genanvendes som gødnings- eller jordforbedringsmiddel til jordbrugsformål. Denne anvendelse er reguleret gennem bekendtgørelse nr. 1650 af 13. december 2006 om anvendelse af affald til jordbrugsformål, herefter kaldet bekendtgørelsen.

Den første vejledning fra Miljøstyrelsen (nr. 5, 1990) om affaldsstoffer til jordbrugsformål er fra 1990. Siden er bekendtgørelsen om anvendelse af affald til jordbrugsformål revideret flere gange. Den seneste revision af bekendtgørelsen i 2006 er primært gennemført som følge af kommunalreformen, hvor amterne blev nedlagt, og deres kompetenceområde inden for bekendtgørelsen overgik til kommunerne.

Det er hensigten, at vejledningen skal hjælpe interessenter og aktører på området - affaldsproducenter, brugere, tilsynsmyndigheder m.fl. - til at sikre, at anvendelsen af affald sker på en miljømæssig og sundhedsmæssig forsvarlig måde.

1.2 Formål

Formålet med bekendtgørelsen er at fastsætte regler for, hvilke typer af affald der kan anvendes til jordbrugsformål, og hvordan det kan ske. Der stilles krav til kvaliteten af affaldet med hensyn til såvel indholdet af tungmetaller som miljøfremmede stoffer og hygiejniske og behandlingsmæssige krav, så anvendelsen ikke skader miljøet og ikke udgør en risiko for mennesker og dyrs sundhed.

Tre grundlæggende betingelser

For at affald kan anvendes til jordbrugsformål, skal tre grundlæggende betingelser være opfyldt:

- 1) For det første skal affaldet have en gødsknings- eller jordforbedrende effekt. Det vil sige, at affaldet anvendes som erstatning for et normalt anvendt gødningsprodukt eller som et jordforbedringsmiddel i forbindelse med dyrkning af jorden.
- 2) For det andet må affaldet ikke indeholde større mængder af miljøskadelige stoffer end angivet i bekendtgørelsens bilag 2. Derudover må affaldet heller ikke indeholde væsentlige mængder af andre miljøskadelige stoffer udover de stoffer, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 2. Med væsentlige mængder menes indhold, der vurderes at kunne give negative effekter på miljøet og menneskers og dyrs sundhed.
- 3) For det tredje skal der være en bruger, f.eks. en landmand, der ønsker at anvende affaldet på sit areal.

Alle tre betingelser skal være opfyldt for, at affald kan anvendes til jordbrugsformål.

De affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsen, er affald fra husholdninger, institutioner og virksomheder, herunder komposteret eller bioforgasset affald, processpildevand og spildevandsslam, **i det omfang affaldet er egnet til jordbrugsformål**, jf. ovennævnte grundlæggende betingelser.

Bekendtgørelsen regulerer kvaliteten af både affaldsproducentens og affaldsbehandlerens affald samt brugers opbevaring og anvendelse heraf. Reguleringen sikrer, at der er overensstemmelse mellem reglerne for opbevaring og anvendelse af affald og husdyrgødning.

Bekendtgørelsen fastsætter endvidere, i hvilket omfang affald uden forudgående tilladelse kan anvendes til jordbrugsformål, og hvornår der skal ansøges om tilladelse til at udbringe affald til jordbrugsformål.

1.3 Afgrænsning til anden regulering

Denne vejledning tager udgangspunkt i bekendtgørelsen om anvendelse af affald til jordbrugsformål. Vejledningen giver samtidig et overblik over anden regulering, herunder love og bekendtgørelser, der på publiceringstidspunktet for vejledningen har betydning for anvendelsen af affald til jordbrugsformål. Disse andre regler vil fremgå af den konkrete vejledningstekst, hvor det er relevant. En samlet liste over relevant regulering på denne vejlednings publiceringstidspunkt findes i vejledningens bilag B.

2 Definitioner og begreber

Affald

Affald defineres i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om affald (affaldsbekendtgørelsen) som ethvert stof og enhver genstand, som henhører under en af kategorierne i affaldsbekendtgørelsens bilag 2, og som indehaveren skiller sig af med, agter at skille sig af med eller er forpligtet til at skille sig af med, jf. § 2, stk. 1. Bekendtgørelsen dækker dele af disse affaldstyper i affaldsdefinitionen - nemlig affaldstyper med gødsknings- eller jordforbedringsværdi, der påtænkes anvendt til jordbrugsformål, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Affaldsart - nu affaldstype

Affaldstype er en betegnelse, der benyttes om en form for affald, der kan afgrænses i forhold til andre former for affald med hensyn til oprindelse eller sammensætning, men som med hensyn til kvalitet i bekendtgørelsens forstand kan variere geografisk, fra producent til producent eller fra parti til parti. Begrebet affaldsart, der tidligere blev benyttet i affaldsbekendtgørelsens bilag 2, er nu ændret til affaldstype. I bilag 2 i affaldsbekendtgørelsen listes en række affaldstyper, og listen er en gennemførelse af det europæiske affaldskatalog. Der gøres opmærksom på, at listen over affaldstyper ikke er en udtømmende liste. Det forhold, at et stof eller en genstand er opført på listen, betyder ikke, at stoffet eller genstanden er affald under alle omstændigheder. Der er kun tale om affald, når affaldsdefinitionen er opfyldt. Begrebet

affaldsart benyttes stadig i bekendtgørelsen, men svarer til definitionen af affaldstype, jf. affaldsbekendtgørelsen, og vil blive ændret til affaldstype i forbindelse med en revision af bekendtgørelsen.

Affaldsproducent

Affaldsproducenten defineres i bekendtgørelsens § 4, nr. 1, som den, der frembringer, forarbejder, forhandler eller importerer affald, som skal afhændes til jordbrugsformål.

Ved en affaldsproducent forstås i denne sammenhæng også den, der foretager enhver form for fysisk, kemisk eller biologisk behandling af affald, som f.eks. kompostering, afgangning, udrådning, tørring, blanding med andre produkter, affaldstyper m.v.

Hvis en landmand modtager et parti affald til eget brug, og det blandes med husdyrgødning inden udspreddning på egen jord, bliver landmanden dog ikke dermed affaldsproducent. Hvis landmanden derimod afsætter det blandede affaldsprodukt til anden bruger, vil landmanden blive betragtet som producent.

Når det drejer sig om organisk dagrenovation, der behandles samlet, er den enkelte husstand ikke affaldsproducent. Affaldsproducent er i dette tilfælde den ansvarlige for indsamlingsordningen, f.eks. en kommune eller et kommunalt fællesskab.

Affaldsproducentens kommune

Affaldsproducentens kommune er importørens/forhandlerens kommune eller den kommune, hvor affaldsproducentens produktion er beliggende (produktionsenhedens adresse, jf. p-nummeret i cvr-registret).

Har en affaldsproducerende virksomhed mere end én adresse, er det den adresse, hvor affaldet frembringes, der afgør tilhørsforholdet i tilsynssammenhæng, selvom denne adresse ikke nødvendigvis er sammenfaldende med virksomhedens forretningsmæssige hovedadresse.

Afhændelse

Foruden den fysiske levering af affaldet dækker begrebet afhændelse også hele papirgangen i forbindelse med anvendelse af affald til jordbrugsformål. Dvs. udarbejdelse af leveringsaftale og deklaration samt fremsendelse af papirerne til de relevante myndigheder, jf. reglerne i bekendtgørelsens kap. 5.

Animalske biprodukter

Ved animalske biprodukter forstås animalske biprodukter, som defineret i biproduktforordningen, jf. Europa-Parlamentets og Rådets til enhver tid gældende forordning om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, som ikke er bestemt til konsum (biproduktforordningen). Biproduktforordningens bestemmelser administreres af Fødevarestyrelsen. Bekendtgørelsen regulerer udelukkende animalske biprodukter, der er klassificeret som affald, jf. afsnit 3.2.6.

Arealer til juletræer og pyntegrønt

Arealer til juletræer og pyntegrønt i kort omdrift må udgøre op til 10 pct. af det fredskovspligtige areal, jf. skovlovens § 9.

Bioaskebekendtgørelsen

Den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af bioaske til jordbrugsformål.

Bioforgasning

Ved bioforgasning forstås en anaerob mikrobiel omsætning af organisk materiale med henblik på fremstilling af energiholdig biogas og restprodukt med gødningsværdi.

Biologisk behandlet, kildesorteret affald

Ved biologisk behandlet, kildesorteret affald forstås den affaldstype, der fremkommer ved enten kompostering eller bioforgasning af den organiske fraktion af husholdningsaffald og lignende.

Bruger

Brugeren er den, der har brugsretten over det areal, hvorpå affaldet anvendes. Definitionen af »bruger« er ikke i alle tilfælde ejeren af det areal, hvor affaldet anvendes. I de tilfælde, hvor en ejer forpagter jorden ud, er det forpagteren, der er bruger i bekendtgørelsens forstand, og det er dermed forpagteren, der får rettigheder og pligter i medfør af bekendtgørelsen. Her tænkes først og fremmest på de pligter, der i bekendtgørelsens kapitel 8 pålægges bruger ved anvendelsen af affald.

I visse tilfælde kan affaldsproducent og bruger være den samme, f.eks. hvis en affaldsproducerende virksomhed forpagter arealer til udbringning af det affald, virksomheden producerer, eller hvis en kommune anvender slam fra sit offentlige spildevandsanlæg på egne arealer.

Brugers kommune

Brugers kommune skal forstås som den kommune, hvor brugers udspretningsareal er fysisk beliggende. Har bruger arealer, om er fysisk beliggende i flere forskellige kommuner, skal brugers kommune forstås som de forskellige kommuner, hvori det enkelte areal er fysisk beliggende.

Fast affald

Med fast affald menes affald, der bevarer sin form ved placering i en stak eller bunke. Det vil sige, at bunken eller stakken ikke flyder ud. Da forskellige affaldstyper med samme tørstofindhold kan have meget forskellige evne til f.eks. at holde på vand, kan fast affald ikke defineres ud fra en bestemt tørstofprocent. Som eksempler kan nævnes, at spildevandsslam med et tørstofindhold på 20 % normalt betragtes som fast affald, mens husdyrgødning med et tørstofindhold på mindst 12 % betragtes som fast gødning.

Flydende affald

Flydende affald er affald, der er pumpbart og flyder ud, hvis det placeres i en stak eller bunke. Se modsat definitionen for fast affald.

Forarbejdningsanlæg

Ved et forarbejdningsanlæg forstås et anlæg, der forarbejder materialer, hvorved der skabes et materiale, der er forskellig fra udgangsmaterialet med hensyn til tørstofindhold, sammensætning eller koncentration af gødningsstoffer.

Forarbejdet husdyrgødning

Ved forarbejdet husdyrgødning forstås husdyrgødning, der er forarbejdet i et forarbejdningsanlæg, hvorved der skabes materiale, der er forskellig fra udgangsmaterialet med hensyn til tørstofindhold, sammensætning og koncentration af gødningsstoffer.

Forarbejdet husdyrgødning - blandinger af affald og husdyrgødning

Ved forarbejdede blandinger af affald og husdyrgødning forstås affald og husdyrgødning, der er blandet sammen og forarbejdet i et forarbejdningsanlæg, se definition for forarbejdet husdyrgødning og forarbejdningsanlæg.

Forhandler

En forhandler er en virksomhed, der har overtaget det juridiske ansvar for den efterfølgende håndtering af affaldet, og vedkommende bliver dermed affaldsproducent. En forhandler har de samme pligter som affaldsproducenten.

Formidler

En formidler er en juridisk eller fysisk person, der etablerer kontakt mellem affaldsproducent og bruger og eventuelt forestår udarbejdelse af kontrakter. Imidlertid er det stadigvæk affaldsproducenten, der afhænder affaldet til brugeren, og det er disse to, der indgår leveringsaftalen og forpligtes i henhold til aftalen. Indgår formidleren leveringsaftalen med brugeren, dvs. formidleren skriver under på aftalen, bliver formidleren forhandler og dermed affaldsproducent og forpligtes dermed af reglerne i bekendtgørelsen, herunder i forhold til udarbejdelse af deklaration m.v.

Fortærbare afgrøder

Afgrøder, der kan fortæres i rå tilstand af dyr eller mennesker. Afgrøder fra frugttræer er dog undtaget herfra. Ensilage betragtes som en fortærbare afgrøde og er dermed omfattet af definitionen.

Godkendelsesbekendtgørelsen

Den til enhver tid gældende bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed (»kapitel 5-godkendelse«).

Grænseværdi

Grænseværdi benyttes i bekendtgørelsen til at betegne det maksimalt tilladte indhold af et tungmetal eller et miljøfremmed stof i affald til jordbrugsformål eller i jord.

Gødning

Ved gødning forstås et middel til fremme af planter vækst, og hvis virkning helt eller overvejende beror på dets indhold af plantenæringsstoffer.

Gødningsplan

For landmænd, der er tilmeldt register for gødningsregnskab (se definition for gødningsregnskab) skal der udarbejdes en gødningsplan forud for hver planperiode, se definition på planperiode. Gødningsplanen udarbejdes efter Plantedirektoratets regler og vejledning.

Gødningsregnskab

Landmænd, der har husdyr eller modtager husdyrgødning eller anden organisk gødning, skal være tilmeldt registeret for gødningsregnskab, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. Landmænd, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal udarbejde gødningsregnskab. Gødningsregnskabet kan ses på Plantedirektoratets hjemmeside.

Gødningsår

Ved gødningsår forstås planperiode. Se definitionen på planperiode.

Have- og parkaffald

Ved have- og parkaffald forstås grenaffald fra beskæring og fældning, stammer og rødder, andet planteaffald som løv, ukrudt, nedfaldsfrugt, staude- og grøntsagstoppe, græs- og blomsterafklip mv.

Husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg

Betegnelsen husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg dækker over både biogasanlæg og forarbejdningsanlæg, f.eks. komposteringsanlæg, der i udgangspunktet behandler husdyrgødning. Et husdyrgødningsbaseret biogasanlæg er defineret som et biogasanlæg, hvor slutproduktet – det afgassede affald – indeholder mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før afgasning. Det afgassede slutprodukt er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for så vidt angår opbevaring og anvendelse.

Det samme gør sig gældende for et husdyrgødningsbaseret komposteringsanlæg. Hvis det færdigkomposterede materiale indeholder mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før kompostering, er opbevaring og anvendelse af komposten omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler. Begrebet ”afgassede” er i bekendtgørelsen bredt anvendt og vil derfor også omfatte omsætning af organiske materialer ved kompostering.

For så vidt angår husdyrgødningsbaserede biogasanlæg medregnes affald, der ikke bidrager til mængden af afgasset materiale, men udelukkende til anlæggets energiproduktion, som f.eks. glycerin og alkoholer, og som anlægget har tilladelse til at tilsætte, ikke i de 25 % affald regnet på tørstofbasis.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen

Den til enhver tid gældende bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold på mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Husholdningsaffald

Ved husholdningsaffald forstås affald, som er frembragt af husholdninger, herunder dagrenovation, haveaffald, storskrald, kildesorterede affaldsfraktioner og jord fra husholdninger, jf. affaldsbekendtgørelsen.

Hygiejnisering

Ved hygiejnisering forstås en proces, der har til formål at slå sygdomsfremkaldende bakterier og vira ihjel, jf. afsnit 4.2.6.

Jordbrug

Jordbrug er bredt defineret som plante- eller træproduktion i landbrug, skovbrug og gartneri, have-, park- eller kirkegårdsdrift og lignende, jf. bekendtgørelsens § 4, nr. 3.

Jordbrugsformål

Gødskning eller jordforbedring i jordbrug, jf. bekendtgørelsens § 4, nr. 4.

Jordbrugsmæssig værdi

Ved jordbrugsmæssig værdi forstås, at der kan opnås en ønskelig tilstandsændring af jorden ved tilførsel af affald, som enten har en gødningsmæssig værdi eller en værdi som et jordforbedringsmiddel.

Jordforbedringsmiddel

Ved jordforbedringsmiddel forstås et middel til forbedring af jordens eller voksemediers fysiske, kemiske eller biologiske tilstand, og hvis virkning ikke eller kun i ringe grad beror på et indhold af plantenæringsstoffer. Dette kan f.eks. være kalk, afsvovlingsprodukter m.m.

Kompostering

Affaldsbehandlingsmetode baseret på biologisk omsætning af findelt affald under samtidig beluftning (aerob omsætning). Beluftningen kan være aktiv, f.eks. ved omstikning, eller passiv ved opretholdelse af en struktur, som tillader luftpassage.

Kontrolkrav

Kontrolkrav omfatter prøveudtagning samt analysehyppighed, -parametre og -metode. Desuden omfatter begrebet ”kontrolkrav”, hvordan affaldet er behandlet i relation til bekendtgørelsens bilag 3 om de hygiejnisk begrundede anvendelsesrestriktioner, idet dette skal fremgå af deklarationen, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 1, nr. 4.

Kontrolleret hygiejnisering

Jf. afsnit 4.2.6 i vejledningen.

Kontrolleret kompostering

Jf. afsnit 4.2.6 i vejledningen.

Korn til modenhed

Korn til modenhed beskriver det vækststadium, planten har nået, når den er fuldt modnet, og hvor anvendelsen af kornet vil blive videreforarbejdet til f.eks. mel. Hvis kornet ikke er fuldt modnet (grønkorn eller helsæd), er det velegnet til dyrefoder og vil blive fortæret af dyr.

Kvalitet

Ved kvaliteten af affald forstås affaldets indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer.

Løbende kontrol

Ved løbende kontrol forstås en kontrol, der gennemføres parallelt (samtidigt) med, at affaldet anvendes til jordbrugsformål eller bringes til videre behandling.

Madaffald

Ved madaffald forstås madaffald fra storkøkkener indsamlet med organisk dagrenovation og fra butikker, der ikke er omfattet af biproduktforordningen.

Ved et storkøkken forstås et køkken, der leverer mad til andre. Leveringen kan f.eks. ske gennem salg, servering eller forplejning.

Madaffald fra storkøkkener består af rester og levninger fra såvel tilberedning som servering af levnedsmidler.

Fast madaffald fra detail- og fremstillingsvirksomheder kan f.eks. være produktionsrester eller defekte sendinger/partier af frugt, grønt, brød, kager og andre fødevarer.

Markplan

En markplan er en plan over landmandens arealer og afgrøder og giver oplysninger om forfrugter, sorter, efterafgrøder m.m. Landmanden bruger markplanen til at planlægge sæsonens afgrøder og sorter.

Miljøskadelige stoffer

Miljøskadelige stoffer omfatter de tungmetaller og miljøfremmede stoffer, der kræves analyseret i bekendtgørelsen, samt evt. andre skadelige stoffer, for hvilke der er stillet krav om analyse i en tilladelse fra kommunen. Dvs. skadelige stoffer, der af kommunen er vurderet at kunne findes i væsentlige mæng-

der. Med væsentlige mængder menes indhold, der vurderes at kunne give negative effekter på miljøet og menneskers og dyrs sundhed.

Nedbringning

Ved nedbringning forstås nedpløjning, nedharvning, direkte nedfældning eller anden metode, hvor affaldet bringes ned i jorden.

Nedbrydningsaffald

Ved nedbrydningsaffald forstås i henhold til biproduktforordningen rester fra forarbejdning af animalske biprodukter i et biogasanlæg. Administrationen af disse bestemmelser varetages af Fødevarestyrelsen, se afsnit 3.2.6.

Organisk dagrenovation

Ved organisk dagrenovation forstås den organiske fraktion af kildesorteret husholdningsaffald og husholdningslignende affald fra virksomheder, der er tilsluttet en fælles indsamlingsordning med henblik på efterfølgende, samlet behandling. I relation til kvalitetskontrol vil organisk dagrenovation ofte være ubehandlet, men det skal være biologisk behandlet, jf. kravene i bekendtgørelsens bilag 3, inden det må anvendes til jordbrugsformål. Se definitionen på husholdningsaffald og biologisk behandlet, kildesorteret affald.

Organisk madaffald

Ved organisk madaffald forstås organisk dagrenovation og madaffald. Se definitionen ovenover for organisk dagrenovation og for madaffald.

Partikontrol

Ved partikontrol forstås en kontrol af en afgrænset affaldsmængde, der først må anvendes til formålet, når resultatet af analysen er fremkommet og fundet acceptabelt.

Planperiode

Perioden for det årlige gødningsregnskab betegnes planperioden. Planperioden udgør tiden fra 1. august til 31. juli i det næste kalenderår.

Planperiode - forlænget

Den forlængede planperiode udgør den efterfølgende tid fra 1. august til 30. september. Planperioden kan forlænges, således at de næringsstoffer, som tilføres afgrøder, der høstes eller afgræsses inden efterfølgende 31. december, tæller med i den netop afsluttede planperiode, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Privat havebrug

Ved privat havebrug forstås dyrkning og høst af afgrøder, prydplanter eller anden plantevækst på private, mindre jordarealer. For at undgå mange tvivlsspørgsmål defineres begrebet i bekendtgørelsens § 4, nr. 5, som ”ikke erhvervsmæssig plante- og træproduktion, som kun er til brug for en enkelt eller få husstande”.

Processpildevand

Med processpildevand forstås spildevand fra industrielle processer med et væsentligt indhold af næringsstoffer.

Produktkrav

Se definitionen på kvalitet.

Råslam

Ikke-behandlet spildevandsslam betegnes som råslam. Råslam kommer normalt fra mindre, mekaniske renseanlæg og septiktanke.

Rekreative arealer

Ved rekreative arealer forstås arealer, der har havelignende anvendelse. Det gælder f.eks. sportspladser, gårdanlæg og parker, samt arealer, hvor det er almindeligt at tage ophold, jf. bekendtgørelsens § 4, nr. 6.

Skov

Ifølge Skov- og Naturstyrelsens vejledning om skovloven er skov defineret som et areal bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, der som hovedregel er større end 0,5 ha og mere end 20 m bredt. Der findes dog arealer f.eks. i bynære områder, som er mindre eller uden skovbevoksning, og som alligevel falder ind under skovlovens anvendelsesområde.

Stabilisering

Jf. afsnit 4.2.6 i vejledningen.

Slam

Ved slam forstås den organiske del, der fremkommer ved rensning af spildevand.

Spildevand

Ved spildevand forstås alt vand, der afledes fra beboelse, virksomheder, øvrig bebyggelse samt befæstede arealer, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4.

Spildevandsslam

Ved spildevandsslam forstås de restprodukter, som fremkommer ved spildevandsrensning, bortset fra sand, fedt og ristestof. Spildevandsslam kan frembringes både på offentlige og private spildevandsanlæg.

Storkøkkenaffald

Affald, der frembringes i forbindelse med den daglige drift af kantiner, restaurationer eller andre bespisningsordninger på institutioner eller virksomheder. Storkøkkenaffald vil normalt indeholde en eller flere arter af animalske biprodukter, men kan i lighed med organisk dagrenovation anvendes efter bekendtgørelsens regler. Storkøkkenaffald, der indsamles med kildesorteret organisk dagrenovation, følger de hygiejniske regler for dette (Bilag 1 D og Bilag 3). Storkøkkenaffald, der indsamles i særskilte ordninger, er omfattet af bilag 1, F, og følger reglerne i den til enhver tid gældende forordning om animalske biprodukter.

Tømningsordning

Kommunalbestyrelsen kan i regulativer udforme obligatoriske tømningsordninger, der bl.a., kan omfatte tømning af slam fra bundfældningstanke, samletanke og afløbsfri installationer (afløbsfri toiletter). Ordningen er obligatorisk, og det betyder, at de omfattede brugere er forpligtede til at gøre brug af ordningen. I de tilfælde, hvor der ikke er vedtaget en obligatorisk tømningsordning, er brugeren af bundfældningstanke, samletanke mv. selv forpligtet til at sørge for tømning og slutdisponering af slammet.

Jf. afsnit 3.3.5 for en nærmere gennemgang af de gældende regler for anvendelse af slam fra tømningsordninger.

Vækstsæson

Ved vækstsæson forstås perioden fra en afgrøde bliver sået, til den er høstklar.

3 Bekendtgørelsens område

3.1 Anvendelse af affald til jordbrugsformål

Bekendtgørelsen regulerer, i hvilket omfang affald kan anvendes til jordbrugsformål, uden at hensynet til miljøbeskyttelsen bliver tilsidesat.

Hvorvidt der er tale om affald eller produkt/biprodukt, er afhængig af, om kommunen har klassificeret materialet som affald. Hvis kommunen har klassificeret det som produkt/biprodukt, er det ikke omfattet af bekendtgørelsen, selvom det bliver anvendt som gødning, men skal følge de almindelige gødningsregler.

Bekendtgørelsen finder således kun anvendelse for affald, der anvendes til jordbrugsformål.

Hvis affaldet IKKE har jordbrugsmæssig værdi, gælder kommunernes almindelige anvisningspligt for affaldet eller en særlig tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 eller § 33.

For at affald kan anvendes til jordbrugsformål, skal tre grundlæggende betingelser være opfyldt:

- 1) For det første skal affaldet have en gødsknings- eller jordforbedrende effekt. Det vil sige, at affald anvendes som erstatning for et normalt anvendt gødningsprodukt eller som et jordforbedringsmiddel i forbindelse med dyrkning af jorden.
- 2) For det andet må affaldet ikke indeholde større mængder af miljøskadelige stoffer end angivet i bekendtgørelsens bilag 2. Derudover må affaldet heller ikke indeholde væsentlige mængder af andre miljøskadelige stoffer udover de stoffer, der er nævnt specifikt i bekendtgørelsens bilag 2. Med væsentlige mængder menes indhold, der vurderes at kunne give negative effekter på miljøet og menneskers og dyrs sundhed.
- 3) For det tredje skal der være en bruger, f.eks. en landmand, der ønsker at anvende affaldet på sit areal.

Alle tre betingelser skal være opfyldt for, at affald kan anvendes til jordbrugsformål.

Anvendelse af affald på arealer, hvor der ikke er behov for tilførsel af gødning eller jordforbedringsmidler, vil derfor være i modstrid med bekendtgørelsen.

Det betyder også, at affald, der anvendes som overdækning af deponeringsanlæg, til opfyldning, opbygning af støjvolde eller som deponeres, ikke reguleres af bekendtgørelsen. Disse former for anvendelse eller håndtering reguleres af miljøbeskyttelseslovens almindelige regler og tilhørende bekendtgørelser som f.eks. affaldsbekendtgørelsen.

Bekendtgørelsens regler finder ikke anvendelse, hvis de strider mod Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bestemmelser om forebyggelse og bekæmpelse af husdyrsygdomme, zoonoser og planteskadegørere, jf. bekendtgørelsens § 3.

Ved bekendtgørelsens ikrafttræden er der ingen af de indeholdte bestemmelser, som strider mod Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bestemmelser om forebyggelse og bekæmpelse af husdyrsygdomme, zoonoser og planteskadegørere. Under normale forhold vil anvendelse af affaldstyper, der er optaget på bekendtgørelsens bilag 1, derfor kunne ske uden yderligere begrænsninger end dem, der direkte fremgår af bekendtgørelsen. I bilag 3 er der ikke taget højde for, at der i nogle tilfælde kan være risiko for overførsel af plantesygdomme. For eksempel bør der ikke udsprøjtes spildevand fra kartoffelmelsindustri på kartoffelmarker p.g.a. risiko for overførsel af plantesygdomme.

Under særlige omstændigheder, som f.eks. udbrud af smitsomme sygdomme, der kan overføres til husdyr eller planter, som eksempelvis mund- og klovsyge eller rhizomania, må det påregnes, at Ministeriet

for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris lovgivning om forebyggelse og bekæmpelse af husdyrsygdomme, zoonoser og planteskadegørere vil hindre indsamling, sortering, lagring og behandling af ”problematiske” affaldstyper i nærheden af henholdsvis husdyrhold og afgrøder. I disse særlige tilfælde vil Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris lovgivning have forrang for bekendtgørelsen.

Anvendelse af affald på økologisk jordbrug må endvidere ikke stride mod reglerne i Rådets og Kommissionens forordninger om økologisk jordbrugsproduktion. Spildevandsslam må for eksempel ikke anvendes til økologisk jordbrug.

3.2 Affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1.

De affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsen, er affald fra husholdninger, institutioner og virksomheder, herunder komposteret eller bioforgasset affald, processpildevand og spildevandsslam, produktrester fra forarbejdning af vegetabiliske råvarer og biprodukter fra forarbejdning af animalske råvarer, i det omfang affaldet er egnet til jordbrugsformål, jf. afsnit 3.1.

Affaldet skal opfylde bekendtgørelsens krav til kvalitet og anvendes efter bekendtgørelsens regler, herunder at affaldet anvendes til jordbrugsformål som enten gødning eller jordforbedringsmiddel.

Bekendtgørelsen indeholder i bilag 1 en liste over de affaldstyper, som kan anvendes uden forudgående tilladelse efter bekendtgørelsens regler. Der kan være affaldstyper, som kan være egnede til jordbrugsformål uden, at de er omfattet af listen. For jordbrugsegnede affaldstyper, der ikke er omfattet af bilag 1, kan der søges en tilladelse hos kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, jf. afsnit 3.4. Kommunen vil så foretage en konkret vurdering af affaldet.

I det følgende listes de affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1. Affaldstyperne er opstillet i 6 grupper: A, B, C, D, E og F. Affaldstyper anført i gruppe A har den laveste hygiejniske anvendelsesrisiko, og affaldstyper i gruppe F har den største hygiejniske anvendelsesrisiko.

3.2.1 A) Processpildevand og slam fra vegetabilisk produktion og mejerier m.v.

Processpildevand og slam fra vegetabilisk produktion og fra mejerier med et væsentligt indhold af næringsstoffer er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, punkt A, og er den gruppe, der anses for at indebære den laveste hygiejniske risiko ved anvendelse til jordbrugsformål. Affald omfattet af bilag 1, punkt A, kan derfor uden forudgående tilladelse anvendes til jordbrugsformål efter bekendtgørelsens regler, se de generelle krav for affald til jordbrugsformål, der er gennemgået i kapitel 4.

Under pkt. A placeres vegetabilisk affald, som alene er behandlet mekanisk/fysisk eller ved normal biologisk omsætning. Industrielt forarbejdede planterester, som affald fra marmeladefabrikation, kartoffelmelsfabrikation, sukkerproduktion m.m., er derfor omfattet. Hvis der er en situation, hvor der er indgået tilbageleveringskontrakter med leverandøren af f.eks. sukkerroerne eller kartoflerne før leverancen, kan kommunen efter en konkret vurdering komme frem til, at f.eks. saften ikke er affald, men et biprodukt, og dermed ikke er omfattet af bekendtgørelsens krav. Der skal ved denne vurdering lægges vægt på, om der er sikkerhed for, at saften vil blive genanvendt uden forudgående forarbejdning og i forlængelse af fremstillingsprocessen, jf. affaldsbekendtgørelsens § 2, stk. 2, og Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Fortolkningsmeddelelse om affald og biprodukter, KOM/2007/59 endelig.

Slam og spildevand fra mejerier hører til under pkt. A. Anvendelse på foderafgrøder i vækst kan dog ikke anbefales. Der gøres opmærksom på, at uforurenede produktrester fra mejerier (f.eks. valle, råmælk og heraf afledte risikofri produkter) nu er omfattet af forordningen om animalske biprodukter, hvorfor disse produktrester hører til gruppe F (se nedenstående afsnit 3.2.6 om animalske biprodukter (F)).

Hvis der ved produktionen anvendes kemikalier og hjælpepestoffer, f.eks. ekstraktionsmidler eller stabilisatorer, er dette affald ikke umiddelbart omfattet, men der kan søges om tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, hvorefter kommunen skal vurdere, om affaldsproduktet kan anvendes til jordbrugsformål, jf. afsnit 3.4.

Anvendelse af andre former for processpildevand med jordbrugsværdi, der ikke er optaget på bilag 1, kræver ligeledes en tilladelse fra kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29.

3.2.2 B) Slam fra dambrug

Slam fra dambrug omfatter slam fra ferskvandsdambrug, samt slam og spildevand fra recirkulerede anlæg til opdræt af fisk og slam fra indpumpningsdambrug. Denne affaldstype er placeret i bekendtgørelsens bilag 1, punkt B.

Slam fra dambrug kan anvendes til jordbrugsformål under forudsætning af, at slammet opstår under normale produktionsforhold og overholder de gældende grænseværdier. Der henvises derfor til de generelle krav for affald til jordbrugsformål, der er gennemgået i kapitel 4.

Spildevand fra recirkulerende anlæg til opdræt af fisk hører også under punkt B. Dette spildevand kan umiddelbart anvendes til jordbrugsformål, dog ikke til fortærbare afgrøder.

3.2.3 C) Slam fra forarbejdning af animalske råvarer

Slam fra forarbejdning af animalske råvarer omfatter:

- Slam og flotationsfedt fra spildevand, der har passeret gennem en 6 mm-rist,
- slam og flotationsfedt fra spildevand fra anlæg, der udelukkende modtager materiale omfattet af kategori 3 i den animalske biproduktforordning, og
- slam og flotationsfedt fra rensningsanlæg på fiskeindustrier.

Slam fra forarbejdning af animalske råvarer under punkt C reguleres således ikke af biproduktforordningen, men af bekendtgørelsen. Årsagen hertil er, at der i biproduktforordningen stilles krav om, at:

- Spildevand fra kategori 1-forarbejdningsanlæg,
- spildevand fra andre anlæg, hvor der fjernes specificeret risikomateriale,
- spildevand fra slagterier, og
- spildevand fra kategori 2-forarbejdningsanlæg,

skal forbehandles ved at passere gennem en 6 mm-rist.

Det betyder, at for anlæg, hvor der i biproduktforordningen stilles krav om, at spildevandet skal passere gennem en 6 mm-rist, vil slam og flotationsfedt, der er opsamlet **før**, spildevandet har passeret 6 mm-risten, være reguleret af biproduktforordningen, og derfor være omfattet af punkt F i bekendtgørelsens bilag 1, jf. afsnit 3.2.6. Slam og flotationsfedt, der opsamles **efter**, at det har passeret 6 mm-risten, vil være omfattet af bekendtgørelsen.

Der gælder skærpede hygiejniske bestemmelser for slam fra forarbejdning af animalske råvarer. Det skal hygiejniseres ved mindst 70 grader i minimum 60 minutter. Dette kan enten ske inden eller i forbindelse med, at det bioforgasses eller komposteres. Ovenstående betingelser skal være opfyldt, inden det må anvendes til jordbrugsformål, jf. bekendtgørelsens bilag 3.

I henhold til biproduktforordningen er der mulighed for at få godkendt andre standardiserede procesparametre, hvis man kan dokumentere, at disse procesparametre lever op til forordningens krav om mindst 70 grader i en time. Administrationen af disse regler varetages af Fødevarestyrelsen.

3.2.4 D) Organisk madaffald

Organisk madaffald bestående af madrester, kaffefiltre og lignende fra dagrenovation er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, punkt D. Madaffald fra storkøkkener, butikker, restaurationer mv., der ikke er omfattet af punkt F, er ligeledes omfattet af punkt D, se nedenstående afsnit om storkøkkenaffald.

Ved kildesorteringen frasorteres organiske materialer i en fraktion for sig. Afhængig af behandlingsmetoden kan den organiske fraktion af kildesorteret affald helt eller delvis omfatte følgende materia-

ler: Blomsteraffald, ren pottemuld, madrester (uden emballage), sovs, skræller og rester af frugt, grøntsager, nødder og lignende, kaffegrums og -filtre, teblade og -poser, æggeskaller, vådt papir og pap uden tryksværte, servietter, køkkenruller og lignende. Af hensyn til tungmetalindholdet bør støvsugerposer samt aske fra brændeovne og lignende ikke komme i den organiske fraktion.

Biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation

Kildesorteret organisk dagrenovation, både ubehandlet og behandlet, er omfattet af bekendtgørelsen. Det er Plantedirektoratet som fører tilsynet, jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 2. Tilsynet udføres i henhold til reglerne i Plantedirektoratets til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål, jf. kapitel 5.

Affald fra storkøkkener og butikker

Der findes tre muligheder for indsamling og håndtering af organisk affald fra storkøkkener og butikker:

- 1) Indsamling som dagrenovationslignende affald med dagrenovationen og efterfølgende behandling på et affaldsforbrændingsanlæg.
- 2) Indsamling med kildesorteret organisk dagrenovation og efterfølgende behandling i et biogas- eller komposteringsanlæg og anvendelse efter bekendtgørelsens regler.
- 3) Indsamling og behandling i en separat ordning for madaffald fra storkøkkener, der er godkendt af Fødevarestyrelsen efter deres regler. Det behandlede affald kan genanvendes efter bekendtgørelsens regler.

Affald fra storkøkkener og butikker, der indsamles som dagrenovationslignende affald sammen med dagrenovation med efterfølgende forbrænding, er ikke omfattet af bekendtgørelsen.

Affald fra storkøkkener og butikker vil normalt indeholde en eller flere typer af animalske biprodukter, men kan i lighed med organisk dagrenovation anvendes efter bekendtgørelsens regler (bilag 1, punkt D), hvis madaffaldet indsamles sammen med kildesorteret organisk dagrenovation.

Hvis affald fra storkøkkener og butikker indeholder animalske biprodukter, og det behandles i et biogas- eller komposteringsanlæg, skal disse være godkendt efter reglerne i biproduktforordningen.

3.2.5 E) Spildevandsslam

Spildevandsslam omfatter slam fra offentlige spildevandsanlæg og spildevand fra private rensningsanlæg til behandling af husspildevand og er placeret i bekendtgørelsens bilag 1, punkt E. Sand, fedt og ristestof, som fremkommer ved spildevandsrensning, betragtes ikke som spildevandsslam, og må ikke anvendes til jordbrugsformål.

Der gælder særlige regler for slam fra offentlige spildevandsanlæg og private rensningsanlæg, herunder spildevandsslam med forhøjet indhold af miljøfremmede stoffer. Disse omtales nærmere i kapitel 5.

Septiktanke

Råslam fra septiktanke betragtes i udgangspunktet som latrin, og er derfor ikke omfattet af bekendtgørelsens regler, men omfattet af bekendtgørelsen om miljøregulering af visse aktiviteter.

I praksis tilføres råslammet fra septiktanke ofte kommunale spildevandsanlæg og behandles med det øvrige spildevand på renseanlægget. Det efterfølgende affald vil være omfattet af bekendtgørelsen, se endvidere afsnit 3.3.5.

3.2.6 F) Animalske biprodukter

Animalske biprodukter, som er affald, er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, pkt. F. Dette affald skal følge bestemmelserne i biproduktforordningen. Dette gælder også for affald i form af animalske biprodukter, der er bioforgasset, (nedbrydnings-affald) og kompost, som indeholder animalske biproduk-

ter. Undtaget herfra er organisk dagrenovation og madaffald fra storkøkkener mv. indsamlet med organisk dagrenovation, jf. afsnit 3.2.4.

Administrationen af biproduktforordningens bestemmelser varetages af Fødevarestyrelsen.

Hygiejniseringskravene til bioforgasset affald (det samme som nedbrydningsaffald i biproduktforordningen) og kompost, der indeholder animalske biprodukter skal følge biproduktforordningens bestemmelser om hygiejnisering inden anvendelse til jordbrugsformål.

Hvis bestemmelserne i biproduktforordningen er opfyldt, kan jordbrugsanvendelsen af afgasset affald (nedbrydningsaffald) og kompost, der indeholder animalske biprodukter, ske efter bekendtgørelsens regler uden hygiejniske anvendelsesrestriktioner.

I henhold til biproduktforordningen er der mulighed for at få godkendt andre standardiserede procesparametre for hygiejnisering, hvis man kan dokumentere, at disse procesparametre lever op til forordningens krav. Administrationen af disse regler varetages af Fødevarestyrelsen.

3.3 Affaldstyper, der ikke er omfattet af bekendtgørelsen

I det følgende listes en række affaldstyper, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1. Listen er ikke udtømmende.

Det er kommunen, der klassificerer, om et stof eller en genstand er affald, og om det i så fald er egnet til jordbrugsformål, og der kan meddeles tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, jf. afsnit 3.4. Det betyder, at man kan kontakte kommunen for at få disse spørgsmål afklaret.

Visse af affaldstyperne kan dog i særlige situationer blive bragt ud efter bekendtgørelsens regler. Disse situationer er beskrevet under den relevante affaldstype.

3.3.1 Husdyrgødning

Bekendtgørelsen omfatter ikke husdyrgødning, ajle, gylle og møddingsaft samt mælkerumsvand og vand fra rengøring af produkter og lignende fra almindelig landbrugsbedrift, der opsamles i bedriftens gyllebeholder, og som ikke er affald. Endvidere er forarbejdede blandinger af affald og husdyrgødning heller ikke omfattet af bekendtgørelsens regler for opbevaring og anvendelse (kapitel 8), hvis blandingerne opfylder kravet i bekendtgørelsens § 10 om mere end 75 % husdyrgødning i blandingen beregnet på tørstofbasis før forarbejdning. Disse affaldsprodukters opbevaring og anvendelse reguleres i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen). De øvrige regler i bekendtgørelsens kapitel 3 og 5 om prøvetagning og deklaration finder fortsat anvendelse.

Affald, der indeholder mindre end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før forarbejdning, er omfattet af bekendtgørelsens regler.

3.3.2 Mælkerumsvand

Mælkerumsvand er reguleret i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (spildevandsbekendtgørelsen).

3.3.3 Spildevand

Udledning og udsprøjtning af spildevand til ikke-jordbrugsformål reguleres af reglerne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (spildevandsbekendtgørelsen). Kun processpildevand fra forarbejdning af vegetabiliske råvarer og fra mejerier med et væsentligt indhold af næringsstoffer er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, punkt A.

Spildevandsbekendtgørelsens regler finder anvendelse i de situationer, hvor spildevand uden en jordbrugs- eller gødningsmæssig værdi, som f.eks. husspildevand, gråt spildevand, tag- og overfladevand,

oppumpet lettere forurennet grundvand, afværgvand, filterskyllevand fra vandværker, kølevand og visse former for processpildevand, ønskes udledt eller udsprøjtet på jordoverfladen.

Spildevand med et væsentligt indhold af næringsstoffer

For spildevand med et væsentligt indhold af næringsstoffer kan der søges om tilladelse til jordbrugsmæssig anvendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29. Med et væsentligt indhold af næringsstoffer menes, at spildevandet kan anvendes som erstatning for et normalt anvendt gødningsprodukt eller eventuelt et jordforbedringsmiddel i forbindelse med dyrkning af jorden.

3.3.4 Latrin, herunder afløbsfri toiletter

I de tilfælde, hvor urin og fæces opsamles i samme beholder, f.eks. samletanke, bundfældningstanke mv., betragtes slutproduktet som latrin, og skal bortskaffes i overensstemmelse med den til enhver tid gældende bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter. I henhold til denne bekendtgørelse må latrin ikke henkastes på møddinger eller spredes på jorden – heller ikke som gødning.

Hvis der er mulighed herfor, bør latrin i videst muligt omfang tilføres et renseanlæg for spildevand. Slam fra en kommunal tømningsordning føres normalt altid til et offentlig renseanlæg til behandling i anlægget og kan således ikke udsondres fra øvrigt slam fra offentlige spildevandsanlæg.

Hvis latrinen ikke kan tilføres renseanlæg, skal den nedpløjes eller nedgraves. Kommunen kan bestemme, at nedgravningen skal ske med passende jordtildækning på en af kommunen godkendt, indhegnet plads og på en måde, så risiko for grundvandsforurening udelukkes, jf. bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter.

Er latrin viderebehandlet (med hensyn til indhold af smitstoffer) på en sådan måde, at det kan sidestilles med slam fra offentlige renseanlæg, vil kommunen have mulighed for at meddele tilladelse til anvendelse af slutproduktet til jordbrugsformål på eller uden for producentens egen grund efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, jf. afsnit 3.4. Kommunen skal kræve dokumentation for smitstofreduktionen.

Når kommunen skal behandle en ansøgning, skal kommunen være opmærksom på bekendtgørelsens § 29, der fastsætter, på hvilke vilkår tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 kan meddeles. Det er kommunen, der fører tilsyn med anvendelsen af materialet.

Septiktanke

Foretages der ikke stabilisering eller kontrolleret hygiejnisering, skal råslam fra septiktanke betragtes som latrin og vil derfor være omfattet af den til enhver tid gældende bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter.

I praksis tilføres råslammet fra septiktanke ofte spildevandsanlæg og behandles med det øvrige spildevand på renseanlægget. Det efterfølgende affald vil være omfattet af bekendtgørelsen.

Stabiliseres eller hygiejniseres råslammet separat, så det kan sidestilles med slam fra offentlige renseanlæg, kan det anvendes efter bekendtgørelsens regler.

Afløbsfri toiletter

Afløbsfri toiletter kan inddeles i muldtoiletter/komposttoiletter og separationstoiletter*).

*) Se evt. projekterne om afløbsfri toiletter under økologisk byfornyelser og spildevandsrensning her:

[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2003%2f06%2f87%2d7972%2d732%2d8%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=5)
[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2000%2f09%2f87%2d7944%2d158%2d0%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=9)
[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2001%2f08%2f87%2d7944%2d612%2d4%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=16)
[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2003%2f01%2f87%2d7972%2d355%2d1%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=34)
[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2005%2f07%2f87%2d7614%2d693%2d6%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=37)
[http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?](http://search2.mim.dk/sitesearch/ClickCounter.asp?u=http%3a%2f%2fwww%2emst%2edk%2fUdgivelser%2fPublikationer%2f2004%2f02%2f87%2d7614%2d126%2d8%2eh&l=3745626&c=77&s=21&p=45)

Multitoiletter og komposttoiletter

I de tilfælde, hvor urin og fæces opsamles i samme beholder, betragtes slutproduktet som latrin, og skal derfor bortskaffes i overensstemmelse med den til enhver tid gældende bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter.

Separationstoiletter

Urin og fæces adskilles, og slutprodukterne består af en fast og en flydende del, der opsamles i hver sin beholder.

Den flydende del betragtes ikke som latrin. På trods af dette er urinen ikke omfattet af bekendtgørelsen. Ubehandlet urin indeholder en risiko for tilstedeværelse af sygdomsfremkaldende (patogene) mikroorganismer, hvorfor en anvendelse af ubehandlet urin til jordbrugsformål ikke kan tillades ud fra en sundhedsmæssig vurdering.

Hvis urinen behandles, kan urinen anvendes til jordbrugsformål. Anvendelse af urinen til jordbrugsformål kræver, at kommunen giver tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, jf. afsnit 3.4. Lagres urin uden tilførsel af frisk urin i minimum 6 måneder, kan kommunen tillade urinen anvendt til ikke-fortærbare afgrøder svarende til en kompostering af spildevandsslam. Hvis urinen ønskes anvendt uden hygiejnisk begrundede restriktioner, skal det kunne dokumenteres, at slutproduktet er kontrolleret hygiejniseret i henhold til bekendtgørelsens regler, jf. bilag 3.

Den faste del af slutproduktet fra f.eks. separationstoiletter kan sidestilles med latrin og skal derfor tilføres renseanlæg eller bortskaffes i overensstemmelse med reglerne i bekendtgørelsen om miljøregulering af visse aktiviteter.

3.3.5 Hjemmekompost

Bekendtgørelsens regler omfatter ikke kompost fremstillet ved hjemmekompostering af vegetabilsk affald fra en enkelt eller få husstande. De fleste kommuner tillader, at hjemmekompost anvendes til jordbrugsformål på egne arealer uden forudgående godkendelse. Regler og krav vil fremgå af kommunens regulativer, jf. affaldsbekendtgørelsen.

3.3.6 Have- og parkaffald

Komposteret og ukomposteret have- og parkaffald kan efter bekendtgørelsen anvendes uden restriktioner, da det ikke er omfattet af bekendtgørelsens regler. I Danmark har de fleste kommuner etableret indsamlingsordninger for have- og parkaffaldet, hvorefter affaldet komposteres og anvendes til jordbrugsformål.

3.3.7 Aske fra halm- og flisfyr

Aske fra halm- og flisfyr er ikke omfattet af bekendtgørelsen. Aske fra halm- og flisfyrede kraftværker er selvstændigt reguleret gennem den til enhver tid gældende bekendtgørelsen om bioaske til jordbrugsformål (bioaskebekendtgørelsen).

3.3.8 Opgravet havbundsmateriale

Affald i form af opgravet havbundsmateriale håndteres efter reglerne i bekendtgørelse om dumpning af optaget havbundsmateriale (klapning) eller efter reglerne om deponering i bekendtgørelse om deponeringsanlæg.

3.3.9 Materiale fra vandløb, søer og strande

Hvis materialet ophobes i så store mængder, at henlæggelse langs bredderne vurderes som uhensigtsmæssig, kan kommunen på baggrund af en konkret vurdering af den jordbrugs- eller gødningsmæssige værdi give tilladelse efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven, jf. bekendtgørelsens § 29, til, at materiale anvendes på jorden.

Såfremt tang fra f.eks. strande ønskes anvendt som gødningsprodukt på landbrugsjord, gælder det ligeledes, at såfremt tang vurderes at have en jordbrugs- eller gødningsmæssig værdi, kan kommunalbestyrelsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, meddele tilladelse til anvendelse af tang til jordbrugsformål.

3.4 Udstedelse af tilladelse til jordbrugsanvendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29

En række affaldstyper, som ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, kan være velegnede til jordbrugsformål. For disse affaldstyper har man fundet det uhensigtsmæssigt med en procedure, hvor Miljøstyrelsen fra sag til sag skulle tage stilling til spørgsmålet om optagelse på bekendtgørelsens bilag 1, idet mange af disse affaldstyper er lokalt frembragt og ligeledes vil blive anvendt lokalt.

Tilladelse til anvendelse af affald, som ikke er omfattet bilag 1, skal meddeles efter miljøbeskyttelseslovens § 19. Tilladelse meddeles af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor affaldet ønskes udbragt.

I medfør af lovens § 19, stk. 5, er der dog i bekendtgørelsen fastsat regler om, på hvilke vilkår tilladelse kan meddeles. Disse regler fremgår af bekendtgørelsens kapitel 10, dvs. §§ 29 og 30. § 29 indeholder reglerne om vilkårene, mens § 30 omhandler visse krav til kommunens sagsbehandling. Kommunen skal fastsætte vilkår om, at reglerne i bekendtgørelsens kapitel 3-9 gælder, herunder bestemmelsen om, at affald til jordbrugsformål ikke må indeholde væsentlige mængder af miljøskadelige stoffer. Kommunalbestyrelsen kan skærpe vilkårene eller fastsætte yderligere vilkår.

3.4.1 Ansøgning om tilladelse til jordbrugsanvendelse

Såvel affaldsproducent som affaldsbruger er forpligtet til at gøre sig bekendt med og overholde reglerne i bekendtgørelsen.

Hvis en affaldsproducent eller affaldsbruger ønsker en tilladelse til jordbrugsanvendelse af en affaldstype, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, skal vedkommende sende en ansøgning om udspredding til den kommune, hvor affaldstypen ønskes udspreddt. Ønskes der udspredding i flere kommuner, skal der søges om tilladelse i hver kommune. Tilladelsen skal, som nævnt ovenover, gives i henhold til § 19 i miljøbeskyttelsesloven, og som vilkår skal minimum fastsættes, at reglerne i bekendtgørelsens kapitler 3-9 følges. Vilkårene for tilladelsen skal fremgå af tilladelsen.

Eksempel

Et komposteringsanlæg vil anvende deres kompost til jordbrugsformål. Komposten består bl.a. af nogle affaldstyper, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1. Producenten skal derfor søge om tilladelse til at udbringe komposten efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven, jf. § 29 i bekendtgørelsen. Tilladelsen skal søges i den kommune eller de kommuner, hvor anlægget ønsker at udsprede komposten, og ansøgningen skal bl.a. angive, hvilke arealer komposten ønskes udspreddt på. Tilladelsen udstedes til brugeren af udspreddingsarealet, da der søges på brugerens vegne.

De affaldstyper, som komposteringsanlægget modtager og behandler, skal være omfattet af anlæggets miljøgodkendelse. Af miljøgodkendelsen fremgår, hvilke affaldstyper anlægget må modtage. De affaldstyper, som anlægget må modtage, kan være listet som overordnede affaldskategorier, hvor det i første omgang kan være op til pro-

ducenten at vurdere, om en given affaldstype er omfattet af affaldskategorierne i miljøgodkendelsen.

Kommunen vil f.eks. kunne meddele tilladelse til jordbrugsmæssig anvendelse af affald fra foder- og levnedsmiddelvirksomhed, som ikke er optaget på bekendtgørelsens bilag 1.

Ved en § 19 tilladelse er ansvaret for kontrol, produktkvalitet og afhændelse affaldsproducentens i lighed med, hvad der gælder for affaldstyper, der er optaget på bilag 1, jf. afsnit 4.2. Ansvaret for opbevaring og anvendelse hos bruger er brugers også i lighed med, hvad der gælder for affaldstyper på bilag 1, jf. afsnit 4.3.2 og 4.3.4.

Ansøgningen skal som minimum indeholde en fuldstændig beskrivelse af, hvorledes den pågældende affaldstype er fremkommet. Endvidere skal oplyses stofsammensætning, alle tilsætningsstoffer, mængderne, hvori de tilsættes og koncentration, samt hvilke arealer affaldet tænkes udspredd på. Hvis der findes økotoksikologiske data eller kvalitetskriterier oplyses disse. For at vurdere ansøgningen kan kommunen kræve supplerende oplysninger med kemiske analyser, mikrobiologiske undersøgelser, nærmere beskrivelse af affaldstypens jordbrugsmæssige værdi mv., hvilket følger af § 72 i miljøbeskyttelsesloven og almindelige forvaltningsretlige regler.

3.4.2 Kommunens sagsbehandling

Tilladelse i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, kan meddeles til direkte anvendelse af affald til jordbrugsformål eller anvendelse af forarbejdet affald, f.eks. kompost, der indeholder affaldstyper, der ikke er optaget på bekendtgørelsens bilag 1.

Når kommunen modtager en ansøgning om anvendelse af en ny affaldstype til jordbrugsformål, skal kommunen vurdere følgende:

- Er affaldstypen omfattet af bekendtgørelsens § 2, dvs.:
 - Stammer affaldet fra husholdninger, institutioner og virksomheder, herunder biologisk behandlet affald, processpildevand og spildevandsslam?
 - Har affaldet en jordbrugsmæssig værdi for det konkrete areal?

Meddelelse af tilladelse til udspredning af affald ved en § 19 tilladelse kan kun ske på grundlag af en konkret vurdering af den ansøgte anvendelse af affaldet og jord- og grundvandsforhold på de arealer, hvor affaldet ønskes udbragt.

Jordbrugsmæssig værdi betyder, at affaldet skal have en gødsknings- eller en jordforbedringseffekt, jf. definitionerne i kapitel 2.

For eksempel har tilførsel af højenergiholdige affaldsstrømme til biogasanlæg (typisk fedt og sukkerholdigt affald) ikke i sig selv en gødningsværdi, men anses som omfattet af bekendtgørelsen, da det bidrager til omsætningen i biogasanlægget, og dermed til næringsstofferne plantetilgængelighed. Disse affaldstyper kan derfor behandles efter bekendtgørelsens regler, selv om disse ikke i sig selv har en gødningsværdi.

- Indeholder affaldet stoffer i koncentrationer, der giver anledning til risiko for miljø og sundhed, jf. § 6?

Betegnelsen miljøskadelige stoffer skal forstås bredt og ses i en større sammenhæng. Kommunens vurdering af, om indholdet af miljøskadelige stoffer er væsentligt, er tæt sammenkoblet med en vurdering af arealbelastning og af affaldets fysiske egenskaber og dermed affaldets evne til at fastholdes i eller på jorden.

Kommunen skal lade alle potentielt tilstedeværende miljøskadelige stoffer, som kan være indeholdt i affaldstypen, indgå i sin vurdering, også de stoffer, der ikke er udtrykkeligt nævnt i bekendtgørelsens bilag 2. Netop for atypiske affaldstyper, som ikke er optaget på bilag 1, er det vigtigt, at disse overvejelser gøres.

Et eksempel kan være et restprodukt ved fremstilling af returpapir, som indeholder problematiske kemikalier, bl.a. azofarvestoffer, biocider og phtalater. Såfremt der er fastsat kvalitetskriterier for de stoffer, der indgår i restproduktet, kan kommunen herudfra vurdere, om stofkoncentrationen i restproduktet indebærer en risiko for forurening af jord og grundvand. Er der ikke fastsat kvalitetskriterier, skal der foretages en risikovurdering¹⁾ af stoffet med henblik på at vurdere, om det udgør en fare for miljøet og for menneske via drikkevand og afgrøder.

– Skal affaldet forbehandles for at opnå den rette kvalitet?

I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at forbehandle affaldet, så det opnår en kvalitet, der gør affaldet egnet til jordbrugsformål. I disse tilfælde skal forbehandlingen ske på godkendte anlæg. Kommunen bør i forbindelse med behandling af ansøgning om tilladelse sikre sig, at en eventuel forbehandling er eller vil ske på et dertil godkendt anlæg.

Hvis affaldet i forbindelse med forbehandling blandes med andre affaldstyper, gælder reglerne for sammenblanding i bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Det betyder, at de enkelte affaldstyper skal prøvetages og analyseres og overholde grænseværdierne inden sammenblanding. I forbindelse med meddelelse af § 19 tilladelse til udbringning af affald, der består af flere forskellige affaldstyper, skal hver enkelt affaldstype vurderes hver for sig under hensyntagen til evt. ændringer i affaldstypernes karakter ved sammenblandingen.

– Hvor længe skal tilladelsen gælde?

Tilladelse efter § 19 må ikke være generel, men skal baseres på en konkret vurdering af affaldet og miljø- og sundhedsforhold på de arealer, hvor det påtænkes anvendt. Tilladelserne betragtes principielt som midlertidige. Tilladelserne bør ikke meddeles for en længere periode end f.eks. 3 år.

3.4.3 Kommunens afgørelse af § 19 tilladelser

Afgørelser efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven skal baseres på konkrete vurderinger af både affald og miljø- og sundhedsforholdene på de arealer, hvor affaldet forventes anvendt. Der er således ikke hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 19 til, at kommunen kan meddele tilladelse til generel anvendelse i kommunen. Tilladelsen kan meddeles for arealer, som brugeren, f.eks. en landmand, råder over, så længe arealerne er beliggende inden for kommunens grænser.

En tilladelse skal meddeles ejeren eller brugeren af den ejendom/de arealer, hvorpå affaldet ønskes anvendt.

Kommunen skal meddele afslag, hvis bekendtgørelsens grænseværdier for indholdet af tungmetaller og miljøfremmede stoffer ikke kan overholdes. Dette følger direkte af § 29, hvor det fremgår, at kommunen i sin tilladelse ikke kan fravige reglerne i bekendtgørelsens kapitel 3-9. Selv om grænseværdierne er overholdt, skal kommunen meddele afslag, hvis udbringningen eller opbevaringen af affaldstypen vurderes at kunne medføre forurening af grundvandet eller andre væsentlige risici for miljø og sundhed, f.eks. som følge af væsentligt indhold af andre forurenende stoffer.

Hvis kommunen på baggrund af risikovurdering og fastsatte kvalitetskriterier vurderer, at stofkoncentrationen er så lav, at anvendelse af affaldet ikke indebærer en risiko for forurening af jord og grundvand

samt sundhed, kan kommunen meddele tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, til anvendelse på det konkrete areal. Kan kommunen ikke lægge til grund, at stofkoncentrationen er så lav, at den ikke indebærer en risiko for forurening, må kommunen bede ansøger om yderligere oplysninger, der kan dokumentere dette, eller meddele afslag på ansøgningen.

Skærpede eller yderligere vilkår

Kommunen kan ved meddelelse af tilladelse fastsætte yderligere vilkår end de, der fremgår af bekendtgørelsens kapitel 3-9. Hvis der meddeles skærpede eller yderligere vilkår, skal disse vilkår udtrykkelig formuleres i tilladelsen, og det skal klart fremgå af tilladelsen, hvilke af de skærpede/yderligere vilkår, der skal overholdes af affaldsproducenten, og hvilke, der skal overholdes af bruger. Det vil være naturligt, at vilkår, som knytter sig til bestemmelserne i bekendtgørelsens kapitel 3, 4 og 5, skal overholdes af affaldsproducenten. Tilsvarende skal vilkår, der knytter sig til kapitel 7, 8 og 9, overholdes af affaldsbrugeren. Det må dog henstilles, at kommunen i hvert enkelt tilfælde foretager en konkret vurdering.

Hvis en tilladelse indeholder vilkår, der er rettet både mod affaldsproducenten og brugeren, udstedes en samlet tilladelse til begge parter. Det skal dog klart fremgå af tilladelsen, hvilke vilkår affaldsproducenten er ansvarlig for, og hvilke vilkår brugeren er ansvarlig for.

Skærpede vilkår kan f.eks. være vilkår om særlige krav til stoffer, der ikke er omfattet af bilag 2, eller lavere dosering end de generelle doseringskrav i kapitel 8, begrundet i et indhold af chlorid eller andre stoffer, samt særlige krav til opbevaring af affaldsproduktet m.v.

Kommunen kan ikke meddele mere lempelige vilkår end bekendtgørelsens generelle vilkår, f.eks. tillade større dosering end tilladt i § 22.

Udtalelse

I henhold til § 30 skal kommunen indhente udtalelse fra embedslægeinstitutionen og Fødevareregionens veterinærchef, inden afgørelse træffes. Herigennem får embedslægen og veterinærchefen mulighed for at gøre opmærksom på eventuel sundhedsmæssig og veterinær lovgivning og forhold, som kan sætte begrænsninger for anvendelsen af et givet affaldsprodukt til jordbrugsformål.

I henhold til § 3 viger bekendtgørelsens regler, hvis de strider mod Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bestemmelser om forebyggelse og bekæmpelse af husdyrsygdomme. Hvis det affald, hvortil der søges udsprengningstilladelse, indeholder animalsk affald, som defineret i forordningen om animalske biprodukter, skal forordningens regler om behandling og genanvendelse overholdes. Kommunen bør ved fremsendelse af sin afgørelse gøre producenten opmærksom på dette.

3.4.4 Tilbagekaldelse eller ændring af tilladelse

Kommunens tilladelse, meddelt efter miljøbeskyttelseslovens § 19, kan til enhver tid ændres af kommunen eller tilbagekaldes uden erstatning. Dette følger af miljøbeskyttelseslovens § 20, stk. 1 og 2, hvori det hedder:

»Tilladelser meddelt efter § 19 kan til enhver tid og uden erstatning ændres eller tilbagekaldes af hensyn til

- 1) fare for forurening af vandforsyningsanlæg,
- 2) gennemførelse af en ændret spildevandsafledning i overensstemmelse med spildevandsplan efter miljøbeskyttelseslovens § 32 eller
- 3) miljøbeskyttelsen i øvrigt.

Stk. 2. Under samme betingelser ... kan det bestemmes, at forhold, som med eller uden tilladelse var lovlige ved lovens ikrafttræden, skal ændres eller ophøre.«

Hvis en kommune har meddelt tilladelse efter § 19, og det efterfølgende viser sig, at affaldet udgør en forureningsrisiko for miljø, jord eller grundvand, skal kommunen vurdere, om tilladelsen skal ændres eller tilbagekaldes.

Af bemærkninger til loven fremgår det, at bestemmelsen bygger på det grundprincip, at tilladelser efter § 19 principielt må betragtes som midlertidige, og at de til enhver tid kan tilbagekaldes. Ændring og tilbagekaldelse sker uden erstatning.

Hvis en § 19 tilladelse er meddelt af et tidligere amt, påhviler forpligtelsen om ændring eller tilbagekaldelse den kommune, hvor de arealer, hvor udspredningen er sket, er beliggende.

3.4.5 Eksempler på affaldstyper, der kræver tilladelse

I det følgende gives nogle eksempler på affaldstyper, som kræver en § 19 tilladelse efter miljøbeskyttelsesloven og bekendtgørelsens § 29, hvis de ønskes anvendt til jordbrugsformål.

Afsvovlingsprodukter

Afsvovlingsprodukter fra kraftværker kan, hvis de ikke har et for højt indhold af miljøskadelige stoffer, anvendes til jordbrugsformål. Det er kommunen, der vurderer, om der i overensstemmelse med principperne i bekendtgørelsens § 29 kan gives tilladelse til anvendelse af et afsvovlingsprodukt til jordbrugsformål.

Sediment fra regnvandssystemer

Sediment/slam fra forsinkelsesbassiner i regnvandssystemer indeholder generelt for høje indhold af tungmetaller og bliver normalt deponeret. Hvis sedimentet/slammet overholder bekendtgørelsens grænseværdier, kan kommunen give en § 19 tilladelse til udspredning. Sedimentet/slammet vil skulle stabiliseres inden udbringning, f.eks. med kalk.

Papirpulp/restprodukt

Restprodukt ved fremstilling af returpapir kan indeholde problematiske stoffer som f.eks. azofarvestoffer, biocider og phtalater. Indeholder restproduktet/papirpulpen disse stoffer kan en anvendelse til jordbrugsformål være skadelig for miljøet. Restprodukt/papirpulp bør derfor ikke anvendes til jordbrugsformål uden, at der er foretaget en risikovurdering af de problematiske stoffer.

Human urin

Udbringning af human urin fra separationstoiletter er ikke omfattet af bekendtgørelsen og en anvendelse til jordbrugsformål kræver derfor en tilladelse efter miljøbeskyttelsens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29.

Det kan ikke anbefales, at urinen anvendes uden forudgående stabilisering i form af lagring eller anden behandling, da der er risiko for tilstedeværelse af sygdomsfremkaldende (patogene) mikroorganismer. Lagres urin uden tilførsel af frisk urin i minimum 6 måneder, kan kommunen tillade urinen anvendt til ikke-fortærbare afgrøder svarende til kompostering af spildevandsslam, jf. afsnit 3.3.5.

4 Generelle krav til alle affaldstyper

4.1 Forhold der reguleres ens for alle affaldstyper.

Bekendtgørelsens bestemmelser om forhold, der reguleres ens for alle affaldstyper, der kan og agtes benyttet til jordbrugsformål, gennemgås i det følgende. Det er forhold vedrørende:

- Krav til affaldets kvalitet med hensyn til indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer, jf. bekendtgørelsens bilag 2,

- kontrolkrav til affald, der agtes anvendt til jordbrugsformål, dvs. krav til prøvetagning og analyse, jf. bekendtgørelsens bilag 5,
- krav til affaldets hygiejniske behandling, jf. bekendtgørelsens bilag 3,
- krav ved sammenblanding af flere forskellige affaldstyper eller affald fra flere producenter,
- krav til dokumentation af affaldets oprindelse, sammensætning osv. (deklaration),
- bestemmelser vedrørende afhændelse/levering af affald til bruger eller anden modtager,
- opbevaringsbestemmelser,
- anvendelse af affald til jordbrugsformål, og
- bestemmelser vedrørende indberetning.

Kapitlets hovedopdeling følger den primære målgruppe, dvs. henholdsvis affaldsproducenterne (afsnit 4.2), brugerne (afsnit 4.3) og myndighederne (afsnit 4.4).

Der gælder særlige supplerende bestemmelser for kontrolkrav, prøvetagning og analyse for slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret organisk dagrenovation, som gennemgås i kapitel 5. Derudover gælder de generelle krav som beskrevet i dette kapitel.

4.1.1 Indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer

Affald, der skal anvendes til jordbrugsformål, herunder privat havebrug, skal overholde de grænseværdier for et antal specificerede tungmetaller og miljøfremmede stoffer, der er fastsat i bekendtgørelsens bilag 2, jf. § 6, stk. 1.

Ud over de i bilaget specificerede stoffer må affaldet ikke indeholde væsentlige mængder af andre miljøskadelige stoffer end de, der er omfattet af bekendtgørelsen. Med væsentlige mængder menes indhold, der vurderes at kunne give negative effekter på miljøet og menneskers og dyrs sundhed.

Brugers kommune kan, hvis der i konkrete tilfælde foreligger en formodning om, at affaldet kan indeholde særlige stoffer af miljømæssig betydning, som ikke er opført på bilag 2, fastsætte særlige vilkår for disse stoffer.

Generelt gælder det, at de affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, som udgangspunkt er velundersøgt og derfor vurderet egnet til jordbrugsformål. For affaldstyper, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, kan der være anledning til at vurdere indholdsstofferne nærmere.

Det er et grundlæggende princip i bekendtgørelsen, at det ikke er tilladt at fortynde sig ud af eventuelle problemer med at overholde grænseværdierne for affaldets indhold af miljøfremmede stoffer eller tungmetaller. Dette indebærer for eksempel, at sammenblanding med andet affald eller produkter ikke må foretages udelukkende med dette formål. Det er på den baggrund, at der i bekendtgørelsens § 6, stk. 2, stilles krav om, at hver affaldstype skal overholde grænseværdierne for tungmetaller og miljøfremmede stoffer inden sammenblanding.

Da det desuden er et generelt ønske, at belastningen af tungmetaller på jord mv. hverken på kort eller lang sigt må udgøre en risiko for mennesker eller miljø, er der også i bilag 4 fastsat grænseværdier for det samlede indhold af tungmetaller i jord. Kommunen skal i medfør af bekendtgørelsens § 28, stk. 2, kræve, at der på arealer, hvor der er risiko for, at grænseværdierne for tungmetalindhold i jorden er overskredet, tages jordprøver for at dokumentere, at grænseværdierne er overholdt, jf. afsnit 4.4.2.4.

4.1.2 Indhold af sygdomsfremkaldende mikroorganismer

En række af de affaldstyper, som reguleres af bekendtgørelsen, kan indeholde sygdomsfremkaldende mikroorganismer. Ved korrekt behandling, anvendelse og håndtering er risikoen for smittespredning som følge af anvendelse af affald til jordbrugsformål minimal.

De hygiejniske forhold omfatter desuden risiko for lugtgener. Selv efter kontrolleret hygiejnisering kan der dog opstå lugtgener som følge af u hensigtsmæssig opbevaring eller anvendelse.

Graden af smitterisiko afhænger i hovedtræk af tre faktorer:

- Affaldets type og oprindelse.
- Behandling/hygiejnisering hos affaldsproducent/-behandler.
- Opbevaring og anvendelse hos bruger.

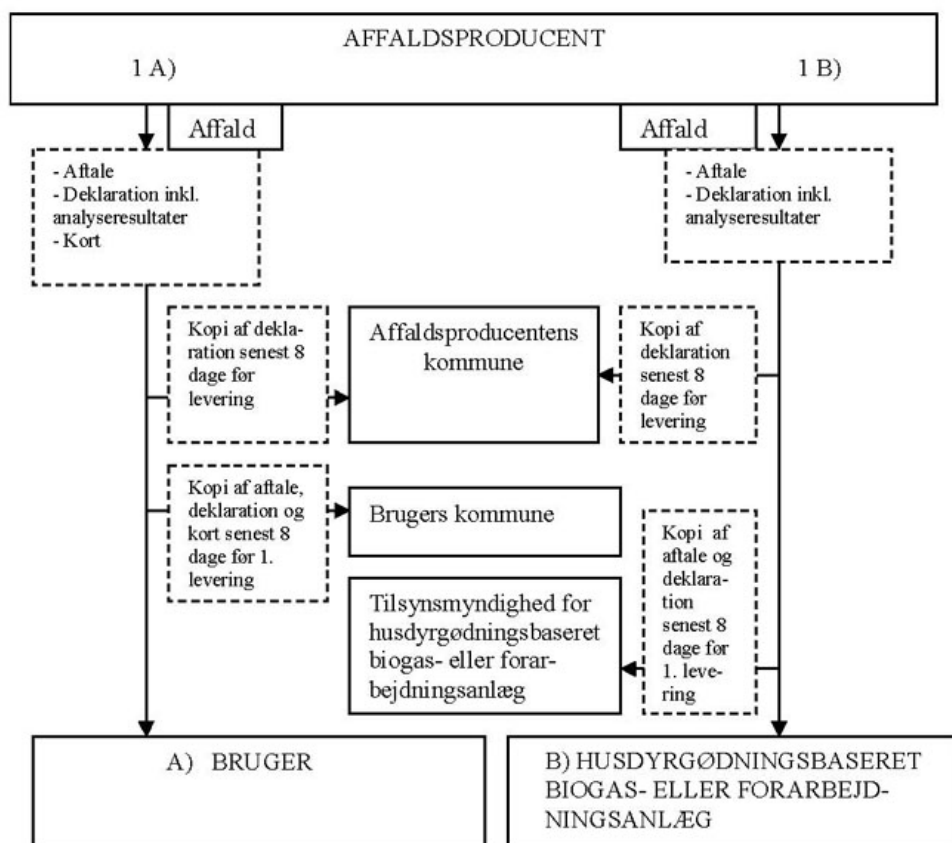
Til en given affaldstype undergivet en given behandlingsform vil der svare en række større eller mindre (eventuelt ingen) restriktioner i tilknytning til opbevaring og anvendelse. Denne sammenhæng er opstillet i et skema i bekendtgørelsens bilag 3, jf. afsnit 4.2.6.

For animalske biprodukter gælder særlige hygiejniske bestemmelser. Disse findes nærmere beskrevet i forordningen om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, som ikke er bestemt for konsum. Reglerne administreres af Fødevarestyrelsen og Fødevareregionen.

4.2 Affaldsproducentens ansvar og pligter

Affaldsproducenten har ansvaret for, at affaldet opfylder bekendtgørelsens krav til indhold af tungmetaller, miljøfremmede stoffer samt hygiejniske restriktioner, inden affaldet afhændes til bruger eller videreforarbejdning. Det betyder, at affaldsproducenten har ansvaret for, at affaldet er prøvetaget og analyseret i henhold til bekendtgørelsens regler og overholder grænseværdierne, inden affaldet afhændes fra affaldsproducenten til bruger eller videreforarbejdning, jf. bekendtgørelsens §§ 6 og 11. I nedenstående figurer er papirgangen skitseret, jf. bekendtgørelsens §§ 12 og 13:

Figur 1

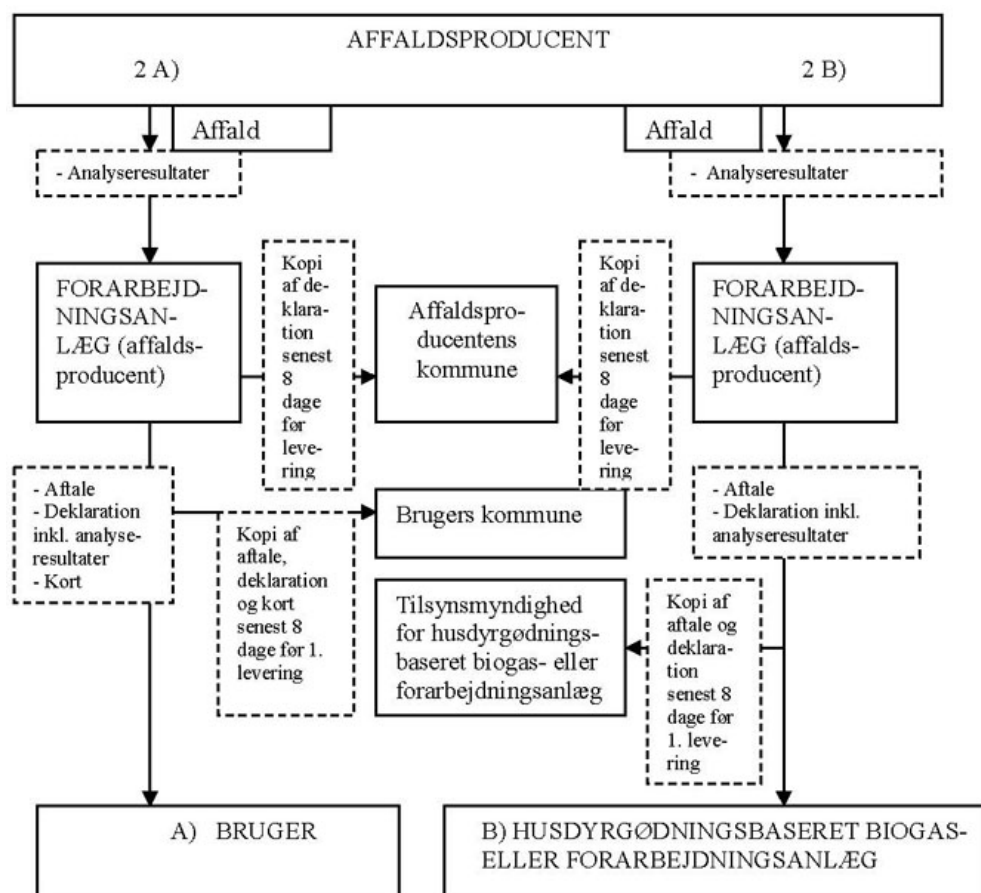

- 1 A) Fra affaldsproducenten til bruger.** Affaldsproducenten kan afhænde affaldet til brugeren, f.eks. en landmand, som anvender affaldet til jordbrugsformål. Affaldsproducenten skal i denne

situation indgå en skriftlig aftale med bruger, analysere affaldet, udarbejde en deklaration inklusiv analyseresultater og angive det forventede udspretningsareal på et kort. Kopi af deklarationen sendes af affaldsproducenten til affaldsproducentens kommune senest 8 dage før levering til bruger. Kopi af aftale, deklaration samt kort sendes til brugers kommune senest 8 dage før første levering.

- 1 **B) Fra affaldsproducent til husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg.** Hvis affaldsproducenten vælger at afhænde affaldet til et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, skal affaldsproducenten også som i eksempel 1 A) sende en kopi af deklarationen til affaldsproducentens kommune senest 8 dage før levering til bruger. Derudover skal kopi af aftale og deklaration sendes til tilsynsmyndigheden for det husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg senest 8 dage før første levering.

Figur 2

- 2 **A) Fra affaldsproducent via forarbejdningsanlæg til bruger.** Affaldsproducenten kan også vælge at afhænde affaldet til et forarbejdningsanlæg, f.eks. et biogasanlæg eller komposteringsanlæg, der efterfølgende afhænder affaldet til en bruger, f.eks. en golfbane. Affaldsproducenten skal i denne situation analysere affaldet inden levering til forarbejdningsanlægget efter bekendtgørelsens regler. Forarbejdningsanlægget overtager hermed ansvaret som affaldsproducent for affaldet og skal indgå en skriftlig aftale med bruger, udarbejde en deklaration, inklusiv analyseresultater, og et kort, hvorpå det konkrete udspretningsareal er angivet. Kopi af deklarationen sendes af forarbejdningsanlægget til anlæggets egen kommune senest 8 dage før levering til bruger. Kopi af aftale, deklaration samt kort sendes til brugers kommune senest 8 dage før første levering.

- 2 B) Fra affaldsproducent via forarbejdningsanlæg til husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg.** Hvis affaldsproducenten vælger at afhænde affaldet til et forarbejdningsanlæg, f.eks. et biogasanlæg eller komposteringsanlæg, der efterfølgende afhænder affaldet til et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, skal affaldsproducenten også i denne situation, jf. eksempel 2 A), analysere affaldet inden levering til forarbejdningsanlægget efter bekendtgørelsens regler. Forarbejdningsanlægget overtager hermed ansvaret som affaldsproducent for affaldet og skal indgå en skriftlig aftale med bruger og udarbejde en deklaration, inklusiv analyseresultater, samt sende kopi af deklarationen til anlæggets egen kommune senest 8 dage før levering til bruger. Derudover skal kopi af aftale og deklaration sendes til tilsynsmyndigheden for det husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg senest 8 dage før første levering.

4.2.1 Ansvarsfordeling og sammenblanding

Det følger af bekendtgørelsens regler, at den affaldsproducent, der afhænder affaldet til bruger eller et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, er omfattet af forpligtelserne i bekendtgørelsens kapitel 5. Det vil sige, at det påhviler den affaldsproducent, der slutteligt afhænder affaldet til bruger eller husdyrgødningsbaseret forarbejdningsanlæg, herunder husdyrgødningsbaseret biogasanlæg, at udarbejde deklaration og leveringsaftale.

I praksis betyder det, at affald fra flere forskellige virksomheder kan transporteres til en virksomhed, hvor de forskellige virksomheders affald sammenblandes til nyt affald. Affaldet skal være analyseret inden sammenblanding. I disse tilfælde er det den, der i sidste led forarbejder (herunder blander) affaldet, der har ansvaret som affaldsproducent i forhold til bekendtgørelsens kapitel 5 om deklaration og leveringsaftale. Ansvarer herfor følger altså med affaldet fra den ene affaldsproducerende virksomhed til den anden og ender efter bekendtgørelsens § 11 hos den, der slutteligt afhænder affaldet til brugerne.

Det forhold, at affaldet overdrages til én, der **alene** skal formidle, transportere, opbevare eller udsprede affaldet, medfører ikke, at transportøren eller den, der opbevarer affaldet, får overdraget affaldsproducentens ansvar.

Hvis der derimod under transport eller opbevaring sker en sammenblanding af affaldet med andet affald eller med andre produkter i øvrigt, skal transportøren eller den, der opbevarer affaldet, betragtes som affaldsproducent, og overtager dermed affaldsproducentens ansvar. Formidleren kan kun overtage ansvaret for affaldet, hvis formidleren underskriver leveringskontrakten med bruger og dermed reelt bliver forhandler og affaldsproducent, jf. definitionen på formidler.

Der skal i den forbindelse gøres opmærksom på, at kildesorteret organisk dagrenovation fra husholdninger, der er tilsluttet en fælles indsamlingsordning, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3, betragtes som stammende fra én affaldsproducent, såfremt affaldet behandles samlet. Affaldsproducent er i dette tilfælde den ansvarlige for indsamlingsordningen som f.eks. en kommune eller et kommunalt fællesskab.

4.2.2 Anvendelse i private haver

Ved afhændelse til eller anvendelse i privat havebrug er der visse af bekendtgørelsens bestemmelser, som ikke gælder. Disse omfatter kravene om skriftlig aftale ved levering af affald, fremsendelse af deklaration, brugers opbevaring og anvendelse, samt de særlige bestemmelser om tungmetaller i jord, jf. § 5, stk. 3. For tungmetaller er grænseværdien for bly skærpet i forhold til grænseværdien ved afhændelse til jordbrug, og der er desuden indført en grænseværdi for arsen, jf. afsnit 4.2.3 og 6.4.

4.2.3 Grænseværdier for tungmetaller (bilag 2)

Affald, der skal anvendes til jordbrugsformål, må ikke indeholde tungmetaller i så store mængder, at de skader miljøet. Der er derfor fastsat grænseværdier for cadmium, kviksølv, bly, nikkel, krom, zink, kobber og arsen (ved brug i private haver). Grænseværdierne er fastsat, så der ved at anvende affald, der opfylder grænseværdierne, ikke sker en ophobning af tungmetallerne i jorden/miljøet.

Grænseværdierne er blevet skærpet i flere omgange, senest pr. 1. juli 2002. Følgende grænseværdier i tabel 4-1 er gældende på publiceringstidspunktet for denne vejledning:

Tabel 4-1 - Grænseværdier for tungmetaller i affaldsprodukter til jordbrugsformål.

Tungmetal	Tørstofrelaterede grænseværdier (mg/kg TS)	Fosforrelaterede grænseværdier (mg/kg total-P)
Cadmium	0,8	100
Kviksølv	0,8	200
Bly	120*	10.000
Nikkel	30	2.500
Chrom	100	-
Zink	4.000	-
Kobber	1.000	-
Arsen**	25	-

* Blyværdien er 60 mg pr. kg tørstof for privat havebrug

** Arsenværdien gælder kun for anvendelse i privat havebrug

Som det ses af tabellen, er der for tungmetallerne cadmium, kviksølv, bly og nikkel, to sæt grænseværdier henholdsvis tørstofrelaterede og fosforrelaterede. Grænseværdierne skal være overholdt enten pr. kg tørstof eller pr. kg totalfosfor. Grænseværdierne for chrom, zink, kobber og arsen måles altid som mg pr. kg tørstof.

For affald, som afhændes til privat havebrug, er grænseværdien for bly skærpet i forhold til grænseværdien ved afhændelse til jordbrug, og der er desuden indført en grænseværdi for arsen.

4.2.3.1 To grupper af organisk affald

For alle fire tungmetaller (cadmium, kviksølv, bly og nikkel) skal enten de tørstofrelaterede grænseværdier eller de fosforrelaterede grænseværdier overholdes. Det betyder, at affaldsproducenten kan vælge enten at overholde de tørstofrelaterede grænseværdier eller de fosforrelaterede grænseværdier i forhold til affaldets indhold af fosfor. Alle fire tungmetaller skal dog overholde det samme sæt grænseværdier.

De tørstofbaserede værdier kan benyttes for affald, der har relativt lav gødningsværdi med hensyn til fosfor, mens de fosforrelaterede krav kan benyttes for affald, der har relativt høj fosforgødningsværdi.

De to grupper af organiske affaldstyper kan beskrives således:

Gruppe 1: Organiske affaldstyper med relativ lav fosforgødningsværdi som f.eks. organisk dagrenovation og plantematerialer. Det er nødvendigt at dosere i relativt store mængder, hvis der skal opnås en jordbundsmæssig virkning. Der må dog aldrig doseres højere end 7 tons tørstof pr. ha pr. år beregnet som et gennemsnit over 10 år. For parker og skove må der dog tilføres 15 tons tørstof pr. ha pr. år beregnet som et gennemsnit over 10 år, jf. § 22, stk. 2.

Affaldstyper af denne slags vil ofte blive udlagt oven på jorden således, at der kun i begrænset omfang sker opblanding i dyrkningslaget.

Gruppe 2: Organiske affaldstyper med relativ høj fosforgødningsværdi som f.eks. spildevandsslam. Disse affaldstyper kan - og skal - doseres i relativt små mængder, tilpasset efter afgrødens kortsigtede behov for plantenæringsstoffer.

Ved fastsættelsen af grænseværdier for disse affaldstyper er der således taget højde for den lavere tilførsel af affaldsstoffer. Fosforholdige affaldstyper tilstræbes sidestillet med anden fosforgødning med hensyn til indholdet af cadmium.

4.2.4 Grænseværdier for miljøfremmede stoffer (bilag 2)

Foruden indholdet af tungmetaller må affaldet heller ikke indeholde væsentlige mængder af miljøfremmede stoffer.

I forbindelse med revisionen af bekendtgørelsen i 2003 blev det besluttet, at der ikke var grund til fortsat at sondre mellem begreberne »grænseværdi« for tungmetaller og »afskæringsværdi« for miljøfremmede stoffer. Derfor er betegnelsen grænseværdi fremover anvendt for både tungmetaller og miljøfremmede stoffer. Der skal dog gøres opmærksom på, at der stadig er en administrativ skelnen mellem grænseværdierne for tungmetaller og grænseværdierne for miljøfremmede stoffer, da hver prøve, der analyseres for miljøfremmede stoffer, skal overholde grænseværdierne. For tungmetaller er der lempeligere krav, da der tillades en overskridelse i 1 ud af hver 5 prøver.

Der er i bilag 2 til bekendtgørelsen fastsat grænseværdier for følgende fire miljøfremmede stoffer/stofgrupper:

LAS: Lineære alkylbenzen sulfonater.

LAS tilhører gruppen af anioniske detergenter og overfladeaktive stoffer, som bl.a. tilsættes vaske- og rengøringsmidler, da stofferne løser snavs og fedt.

PAH: Polycykliske aromatiske hydrocarbonater.

PAH er tjærestoffer, der opstår, når organisk materiale forbrændes ufuldstændigt. PAH opstår derfor i udstødningsgasser eller i andre forbrændingsgasser fra tjære-, olie- og benzinprodukter. Grænseværdien for PAH gælder i forbindelse med bekendtgørelsen for summen af en række udvalgte PAH'er (Σ PAH = sum af PAH'er). Følgende stoffer indgår i beregningen af PAH-indholdet: Acenaphthen, Phenathren, Fluoren, Fluoranthren, Pyren, Benzfluoranthener (b+j+k), Benz(a)pyren, Benz(ghi)perylene, Indeno(1,2,3-cd)pyren.

NPE: Nonylphenoethoxylater.

NPE tilhører gruppen af nonioniske tensider, hvis funktion, når de indgår i vaske- og rengøringsmidler, er at holde snavs og fedt opløst i vaskevandet. Herudover virker stofferne emulgerende og er antioxiderende, hvilket gør, at de også anvendes i maling, lakker, cremer, smørelser, plast, isoleringsskum, pesticider m.m.

NPE omfatter selve stoffet nonylphenol (NP) og nonylphenoethoxylater (NPE) med 1-2 ethoxygrupper.

DEHP: di(2-ethylhexyl)phthalat.

DEHP er en blødgører (phtalat) og anvendes primært i plast, som f.eks. blød PVC, fugemasse og i trykfarve, kosmetik, maling, lim og lak.

De gældende grænseværdier for miljøfremmede stoffer fremgår af tabel 4-2.

Tabel 4-2 Grænseværdier for miljøfremmede stoffer (mg pr. kg tørstof).

LAS	1.300
Σ PAH	3
NPE	10
DEHP	50

Det primære mål for indførelsen af grænseværdier for miljøfremmede stoffer er at sikre, at der ikke over tid ved gentagende behandling sker en opbygning af stofkoncentrationer, der på sigt kan medføre skadelige effekter på dyrkningsjorden, eller medføre negative effekter på miljøet og menneskers og dyrs sundhed. Hver enkelt analyseværdi for det pågældende stof skal overholde grænseværdierne, jf. bekendtgørelsens bilag 2, tabel 3.

Grænseværdierne er blevet skærpet i flere omgange, senest den 1. juli 2002. Den trinvis skærpelse har haft til formål at give affaldsproducenterne en mulighed for at forbedre affaldets kvalitet, f.eks. gennem kildesporing, procesomlægninger eller substitution.

4.2.5 Krav til analyse og prøvetagning (bilag 5)

Formålet med prøvetagnings- og analysereglerne i bekendtgørelsen er at sikre, at der foretages en løbende overvågning, samtidig med at det sikres, at affaldet bliver kontrolleret af tilsynsmyndigheden, inden det bliver leveret første gang.

Der gælder dog særlige regler for slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret organisk dagrenovation, som gennemgås i kapitel 5.

4.2.5.1 Akkrediteret prøvetagning og analyse

Det gælder for alle affaldstyper med undtagelse af de, der er omfattet af bekendtgørelsens kapitel 6, at analyse af tungmetaller og miljøfremmede stoffer skal foretages akkrediteret, se bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger.

Den, der udfører analyserne, skal være akkrediteret, jf. § 7, stk. 2. Dog kan kommunalbestyrelsen i medfør af § 7, stk. 3, beslutte, at affaldsproducenten selv kan udføre analyserne efter forskrift fra et akkrediteret laboratorium.

For affaldstyper omfattet af bekendtgørelsens kapitel 6, dvs. spildevandsslam og biologisk behandlet kildesorteret organisk dagrenovation, skal prøvetagning og analysering foretages af laboratorier, der er akkrediterede hertil efter Plantedirektoratets regler.

4.2.5.2 Sammenblanding af affald og produkter eller andet affald

Ved sammenblanding af forskellige affaldsproducenters affald, herunder spildevandsslam fra forskellige spildevandsanlæg, eller ved sammenblanding af affald med andre produkter, skal de enkelte affaldstyper eller affaldet fra hver enkelt producent overholde grænseværdierne i bekendtgørelsens bilag 2, inden sammenblanding finder sted, jf. § 6, stk. 2. Det betyder, at hver affaldstype skal være prøvetaget og analyseret inden sammenblanding og overholde grænseværdierne inden sammenblanding, jf. afsnit 4.1.1.

Baggrunden for denne bestemmelse er det grundlæggende princip, at en affaldsproducent ikke skal kunne fortynde sig ud af et forureningsmæssigt problem og på den måde overholde grænseværdierne i bekendtgørelsens bilag 2.

Hvis affald, som er omfattet af bekendtgørelsen, sammenblandes med en eller flere affaldstyper, som ikke er omfattet af bekendtgørelsen, som f.eks. have- og parkaffald, vil blandingen være omfattet af bekendtgørelsen. Det betyder, at de affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsen, skal prøveudtages

og analyseres inden sammenblanding, mens f.eks. have- og parkaffald, som ikke er omfattet, ikke skal prøveudtages og analyseres.

4.2.5.3 Sammenblanding af affald og husdyrgødning

Ved sammenblanding af affald med husdyrgødning skal affaldet inden sammenblanding overholde grænseværdierne i bilag 2, jf. § 6, stk. 2. Der er ikke efter bekendtgørelsens § 2, stk. 3, krav om, at husdyrgødningen skal analyseres før sammenblanding.

I de tilfælde, hvor affald udelukkende sammenblandes med husdyrgødning, er der ingen krav i bekendtgørelsen om analyse af det sammenblandede affald. Sammenblanding vil ofte ske i forbindelse med udspredning for at lette denne.

4.2.5.4 Løbende tilførsel af affald til et behandlingsanlæg

Ved løbende tilførsel af affald til et behandlingsanlæg, f.eks. et biogas- eller forarbejdningsanlæg, accepteres det, at affaldet løbende prøvetages med henblik på analyse, og derefter tilføres biogas- eller forarbejdningsanlægget. Når analysen efterfølgende foreligger fra laboratoriet, skal tilførsel straks standses, hvis der konstateres overskridelser af grænseværdierne.

4.2.5.5 Udeladelse af analyseparametre

Affaldsproducentens kommune kan bestemme, at et eller flere af tungmetallerne bly, cadmium, krom, kobber, kviksølv, nikkel og zink udelades af analyseprogrammet, eller at analysehyppigheden nedsættes. Samme regel gælder for de miljøfremmede stoffer, jf. § 8, stk. 2, og bilag 5.

Kommunens kompetence til at vurdere at visse analyseparametre kan undlades, gælder for alle affaldstyper, undtagen slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret affald til jordbrugsformål, jf. bekendtgørelsens § 9.

Udeladelse af analyseparametre for tungmetaller og miljøfremmede stoffer kan tillades, hvis affaldsproducenten kan sandsynliggøre, at de ikke eller kun i ringe grad forekommer i affaldet. Dette indebærer, at kommunen, som baggrund for en beslutning efter § 8, stk. 2, normalt skal have forelagt mindst én analyse for tungmetaller og/eller miljøfremmede stoffer suppleret med dokumentation for, at affaldets sammensætning i øvrigt kun varierer i begrænset omfang fra parti til parti.

Der kan dog være tilfælde, hvor det kan være nok at sandsynliggøre, at der ikke vil forekomme uacceptable niveauer af tungmetaller eller miljøfremmede stoffer i affaldet, f.eks. ved datoudgåede levnedsmiddelprodukter.

I sidste ende kan kommunen beslutte, at der overhovedet ikke skal analyseres for tungmetaller eller miljøfremmede stoffer i en bestemt type affald.

Ofte vil kommunens beslutninger om øget/nedsat analysehyppighed og øget/nedsat antal måleparametre ske i en løbende proces, idet der på grundlag af erfaringer fra hidtidige analyseresultater foretages justeringer af kontrolprogrammet. Hvis f.eks. en virksomheds affald konstant viser meget lavt indhold af tungmetaller, kan kommunen i første omgang tage beslutning om en nedsat prøvetagningshyppighed; i anden omgang eventuelt totalt bortfald af tungmetalprøver.

Omvendt kan kommunen, hvis et tungmetal viser overskridelser eller en generel uensartet fordeling af analyseresultater, beslutte, at prøvetagningshyppigheden øges, og at flere tungmetaller inddrages i analyseprogrammet, jf. nedenfor.

4.2.5.6 Overskridelse af grænseværdier

Hvis analyserne viser, at grænseværdierne for tungmetaller eller miljøfremmede stoffer i bekendtgørelsens bilag 2 ikke kan overholdes, kan affaldet, jf. bekendtgørelsens § 6, ikke anvendes til jordbrugsformål. Følgende forhold gælder:

Miljøfremmede stoffer

Grænseværdierne for miljøfremmede stoffer skal altid overholdes. Særligt om spildevandsslam og organisk dagrenovation, jf. afsnit 5.1.5.

Tungmetaller

For tungmetaller kan det accepteres, at enkelte analyseresultater viser mindre overskridelser. Ud fra de seneste 5 prøver skal analyseresultaterne fra mindst 75 % af prøverne ligge under grænseværdierne (i praksis 4 ud af 5 prøver). Ingen prøve må dog overskride en grænseværdi med mere end 50 %. Hvis en prøve overskrider en grænseværdi med 0-50 % skal der umiddelbart herefter foretages fornyet prøveudtagning og analyse.

Hvis analysen overskrider en grænseværdi med under 50 %, kan afhændelse af affaldet lovligt fortsætte, indtil resultatet af den fornyede analyse foreligger. Kommunen bør dog vurdere, om affaldet fortsat kan udbringes, eventuelt efter flere prøver.

Hvis den fornyede analyse igen viser en overskridelse, som er mindre end 50 % for samme tungmetal, kan affaldsproducenten ikke uden videre fortsætte med at afhænde affaldet, idet 2 prøver ud af de 5 seneste udgør mere end 25 %. Affaldsproducenten kan således ikke dokumentere, at mindst 75 % af analyseresultaterne overholder grænseværdien.

4.2.5.7 Analyseparametre og -metoder

Metoder for prøveudtagning, analysehyppighed, -parametre og -metoder er fastsat i bekendtgørelsens bilag 5, jf. § 8. Reglerne gennemgås umiddelbart nedenfor.

Tungmetaller

Der skal minimum hver 3. måned analyseres for følgende tungmetaller:

Cadmium

Chrom

Kobber

Kviksølv

Bly

Nikkel

Zink

Analyse af tungmetaller skal foretages efter oplukning, jf. DS 259. Detektionsgrænsen for det enkelte metal må ikke være højere end 10 % af den relevante grænseværdi.

Næringsstoffer

Der skal analyseres minimum en gang hver 3. måned for tørstof, totalfosfor (P) og totalkvælstof (N).

Miljøfremmede stoffer

Affaldet skal endvidere analyseres for indholdet af følgende fire miljøfremmede stoffer/stofgrupper:

LAS

NPE

DEHP

ΣPAH (sum af 9 udvalgte PAH-forbindelser)

Affaldet skal som minimum en gang hver 12. måned analyseres for indholdet af miljøfremmede stoffer.

4.2.5.8 Ændring af affaldet

Hver gang en affaldsproducent ønsker at afsætte en ny affaldstype til jordbrugsformål - dvs. en affaldstype, der har en ændret sammensætning i forhold til tidligere afsatte affaldstyper, skal en deklaration fremsendes til tilsynsmyndigheden, inden det pågældende affald leveres første gang. Det betyder, at hvis affaldet ændrer karakter, er der tale om en første levering af en "ny" affaldstype, og affaldsproducenten skal derfor indsende analyseresultater til tilsynsmyndigheden 8 dage inden den første levering. Efter den første levering kan det "nye" affald igen leveres løbende i takt med produktionen.

4.2.5.9 Fremsendelse af analyseresultater

Analyseresultaterne fremsendes direkte fra laboratoriet til tilsynsmyndigheden, dvs. affaldsproducentens kommune, og til affaldsproducenten selv. Dette skal ske på den måde, at laboratoriet fremsender analyseresultater vedrørende et parti affald, når det samlede overblik over samtlige analyseresultater vedrørende det enkelte parti foreligger.

Analyseresultaterne fremsendes inden første levering af affald finder sted. Ved løbende levering af partier af samme affald, skal resultater af efterfølgende analyser af det pågældende affald fremsendes af laboratoriet, så snart de foreligger, § 7, stk. 4, og § 8, stk. 1, jf. bilag 5.

4.2.6 Krav til hygiejnisk behandling (bilag 3)

En række af de affaldstyper, som reguleres af bekendtgørelsen, indeholder sygdomsfremkaldende mikroorganismer. Ved korrekt behandling, anvendelse og håndtering er risikoen for smittespredning som følge af anvendelse af affald til jordbrugsformål minimal.

I skema 4-3 er affaldstyperne anført i skemaets lodrette akse med samme inddeling, A, B, C, D, E og F, som i bekendtgørelsens bilag 1. Affaldstyperne kategoriseret under A er som udgangspunkt forbundet med den mindste smitemæssige risiko, hvorefter risikoen tiltager kategori for kategori og ender med den højeste smitemæssige risiko i kategori F (animalske biprodukter). Sidstnævnte kategori reguleres imidlertid ikke efter bekendtgørelsen med hensyn til hygiejnebestemmelser, men efter den animalske biproduktforordning, jf. afsnit 3.2.6.

Behandlingsgraden er anført i skemaets vandrette akse. Første felt »ikke-behandlet« svarer til, at affaldet anvendes »råt« uden nogen form for behandling. I de følgende tre felter medfører den angivne behandling, at smitstofreduktionen øges trin for trin.

Et »+« i et felt betyder, at den pågældende affaldstype med den pågældende behandling kan anvendes til jordbrugsformål uden hygiejnisk begrundede restriktioner. I de felter, hvor der ikke er »+«, er de hygiejniske anvendelsesrestriktioner anført.

Ved blanding af flere affaldstyper skal de mest restriktive krav overholdes. Det er dog muligt at lade de enkelte typer affald, f.eks. slam, gennemgå en kontrolleret hygiejnisering inden blanding, f.eks. med husdyrgødning, således at det ikke bliver hele den blandede mængde, der skal behandles ved den høje temperatur.

Behandlingsmetoderne og de dertil knyttede anvendelsesrestriktioner er baseret på den tidligere bekendtgørelse og på bestemmelserne i forordningen om animalske biprodukter.

Skema 4-3 Hygiejnisk begrundede anvendelsesrestriktioner

Behandling / Affald	Ikke behandlet	Stabiliseret	Kontrolleret kompostering	Kontrolleret hygiejnisering
A) Slam m.v. fra vegetabilsk produktion	+	+	+	+
B) Slam m.v. fra dambrug	Må ikke anvendes på rekreative arealer og privat havebrug	+	+	+
C) Slam fra forarbejdning af animalske råvarer	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	+(3)
D) Organisk madaffald	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	+ (1), (4)	+ (4)
E) Spildevandsslam	Må ikke anvendes til jordbrugsformål	Ikke til fortærbare afgrøder eller på rekreative arealer og privat havebrug. Nedbringes inden 6 timer efter tilførsel. (2)	Ikke til fortærbare afgrøder eller på rekreative arealer og privat havebrug (2)	+
F) Animalske biprodukter, bortset fra organisk dagrenovation og storkøkkenaffald	Skal følge reglerne, der fremgår af Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) Nr. 1774/2002 af 3. oktober 2002 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, som ikke er bestemt til konsum.			

+ Kan anvendes uden hygiejnisk begrundede restriktioner.

(1) På brug med klovbærende dyr skal udspredning og nedbringning af kompost ske før såning.

(2) På arealer, hvor der tilføres spildevandsslam, må der indtil 1 år efter tilførsel kun dyrkes korn- eller frøafgrøder til modenhed, samt græs eller lignende til industriel fremstilling af tørfoder. Endvidere må der dyrkes ikke-fortærbare afgrøder. Der må f.eks. ikke dyrkes kartofler, græs og majs til ensilage samt foder eller sukkerroer.

Ved udspredning i skov skal skoven holdes lukket for offentligheden mindst 1/2 år efter tilførsel. Afspærring skal gennemføres med skiltning, der forbyder plukning af bær, svampe og lignende. Opbevarings-, transport-, sprednings- og nedfældningsudstyr skal rengøres forsvarligt umiddelbart efter brugen.

(3) Kun efter hygiejnisering ved 70 C i 60 minutter og efterfølgende bioforgasning eller kompostering.

(4) Vedrørende anvendelse på græsningsarealer skal reglerne, der fremgår af EuropaParlamentes og Rådets forordning (EF) Nr. 1774/2002 af 3. oktober 2002 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, som ikke er bestemt til konsum, desuden følges.

De enkelte behandlingsmetoder gennemgås i det følgende.

Stabilisering

Stabilisering er i bilag 3 anført som den laveste grad af smitstofreduktion. Der er imidlertid tale om en gradvis overgang fra rått til stabiliseret, organisk materiale. Normalt anses slam fra renseanlæg med kvælstoffjernelse for aerobt stabiliseret, mens slam fra rådnetaanke på renseanlæg anses for anaerobt stabiliseret.

Stabilisering har til formål at reducere lugt og medfører desuden i en vis udstrækning en reduktion af smitstoffer, om end denne smitstofreduktion kan være ringe. Endvidere reduceres mængden af organisk materiale i begrænset omfang. Biologisk stabiliseret, organisk materiale er reduceret i vægt i forhold til det ustabiliserede materiale på grund af bortgang af CO₂ og metan (ved anaerob stabilisering).

Kontrolleret kompostering

Kontrolleret kompostering betragtes som en grad af hygiejnisering, hvor alt affald underkastes en temperatur på minimum 55 grader C i minimum 2 uger. Kontrollen består af daglige temperaturmålinger, som viser en temperatur på mindst 55 grader C i mindst 2 uger.

Kildesorteret organisk dagrenovation anvendes ofte efter kompostering eller afgangning, som ikke er kontrolleret, dvs. at der ikke er opnået en temperatur på mindst 55 grader C i mindst 2 uger. Disse behandlingsformer giver ikke nødvendigvis tilstrækkelig garanti for, at det færdigbehandlede affald kan anvendes til jordbrugsformål uden sundhedsmæssig risiko, og det betragtes derfor som stabiliseret affald. Stabiliseret affald må ikke anvendes til jordbrugsformål, jf. skema 4-3. Dertil kræves kontrolleret kompostering eller kontrolleret hygiejnisering.

Efter kontrolleret kompostering ved 55 grader C i 2 uger kan kompost fremstillet af kildesorteret organisk dagrenovation afhændes til havebrug såvel som til landbrugsafgrøder, også foderafgrøder. For anvendelse til foderafgrøder på brug med klovbærende dyr skal udspreddning og nedbringning ske før såning. Begrænsningen er anført i note (1) til skemaet.

Ved afgangning i biogas- eller forarbejdningsanlæg er det nødvendigt, at det kildesorterede organiske affald underkastes kontrolleret hygiejnisering i tilknytning til afgangningen, hvis det færdige affald ønskes anvendt uden yderligere hygiejniske restriktioner, se nedenstående afsnit om kontrolleret hygiejnisering.

Kontrolleret hygiejnisering

Med kontrolleret hygiejnisering forstås en af nedennævnte tre behandlinger, hvorved der opnås en smitstofreduktion, der tillader spredning af affaldet til jordbrugsformål uden, at der under normale forhold er nogen smittefare. Efter kontrolleret hygiejnisering kan alle affaldstyper i kategori A-E anvendes uden hygiejnisk begrundede restriktioner efter bekendtgørelsens regler. For kategori C og D er der dog yderligere hygiejniske kvalitetskrav i biproduktforordningen.

Kontrolleret hygiejnisering kan opnås ved følgende tre metoder:

- Behandling i reaktorer, som sikrer en temperatur på mindst 70 grader C i minimum 60 minutter.
- Behandling ved tilsætning af brændt kalk så alt materialet opnår pH 12 i minimum 3 måneder.
- Behandling i biogasreaktor ved termofil udrådningstemperatur samt behandling i separat hygiejniseringsstank kombineret med udrådning i termofil eller mesofil reaktortank og med sikrede, nærmere specificerede minimumsholdetider.

Endvidere skal følgende hygiejniske kvalitetskrav være opfyldt ved levering:

- Salmonella må ikke påvises.
- Indholdet af E.coli skal være mindre end 100 CFU/g våd vægt.
- Indholdet af enterokokker skal være mindre end 100 CFU/g våd vægt.

Prøvetagning og analyse skal følge metoder, der er anvist af Miljøstyrelsen, jf. Miljøministeriets til enhver tid gældende bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer mv.

Som anført ovenfor er der for kategorierne C og D yderligere hygiejniske kvalitetskrav efter biproduktforordningen. For kategori C gælder, at affaldet skal være behandlet ved 70 grader C i 60 minutter med efterfølgende bioforgasning eller kompostering. Hvis Fødevarestyrelsen har godkendt en anden standardiseret hygiejniseringsproces, kan denne anvendes som alternativ til 70 grader C i 60 minutter. For kategori D gælder, at biproduktforordningens krav til anvendelse på græsningsarealer skal følges.

Kontrolleret hygiejniseret og ikke-hygiejniseret materiale skal holdes adskilt, så der ikke sker kontamination af det hygiejniserede materiale.

4.2.7 Deklaration

Hvis affaldsproducenten leverer affaldet direkte til bruger eller til husdyrgødningsbaseret biogasanlæg eller husdyrgødningsbaseret forarbejdningsanlæg, skal affaldsproducenten udarbejde en deklaration for hver affaldstype, der anvendes til jordbrugsformål, jf. § 12, stk. 1. Deklaration skal indeholde oplysninger om:

- Affald med beskrivelse af oprindelse og produktionssted samt henvisning til de betegnelser, der er anvendt i bilag 1.
- De enkelte bestanddele samt blandingsforhold for affald, som er fremkommet ved blanding af flere forskellige affaldstyper.
- De enkelte bestanddele samt blandingsforhold for affald, som er blandet med gødning eller jordforbedringsmiddel eller andre produkter.
- Behandling, resultater af eventuelle analyser samt eventuelle restriktioner for anvendelsen. De betegnelser, der er angivet i bilag 3 om hygiejniske anvendelsesrestriktioner, skal anvendes.
- Analyseresultater, jf. § 7 og 15, herunder angivelse af prøvetagnings- og analysetidspunkt.
- Oplysning om opbevaringsmuligheder.

Deklarationen skal altid følge affaldet og svare til dette – dvs. deklarationen skal give en nøjagtig beskrivelse af affaldets type, oprindelse og indhold, jf. 12, stk. 1

Deklarationen er ikke et transportdokument og behøver ikke at være fysisk til stede i køretøjet under transport.

I tilfælde af, at en virksomhed overdrager affaldet til en anden virksomhed, som videreforarbejder affaldet, og som ikke er et husdyrgødningsbaseret anlæg, er det den sidste virksomhed, som afhænder affaldet til bruger eller husdyrgødningsbaseret anlæg, der skal udarbejde deklarationen, jf. § 11. Den sidste virksomhed skal fra den første virksomhed skaffe sig de oplysninger, som er nødvendige for at deklarere affaldet korrekt. Kan oplysningerne ikke fremskaffes, må affaldet ikke afhændes til jordbrugsformål, da disse oplysninger skal indgå i deklarationen.

Hvis kommunen har stillet skærpede krav til opbevaring og anvendelse af det pågældende affald i medfør af bekendtgørelsens § 29, skal disse skærpede krav fremgå af deklarationen, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 2.

Affaldsproducentens kommune er tilsynsmyndighed hvad angår kvaliteten af affald, der anvendes til jordbrugsformål, herunder prøvetagning og analyser med henblik på at bestemme dets egnethed til jordbrugsformål. For at kommunen har mulighed for at løfte sin tilsynsforpligtelse, skal affaldsproducenten fremsende kopi af deklarationen til kommunen senest 8 dage før første levering til bruger, og derefter hver gang, der foreligger nye analyser eller ændret affaldssammensætning.

Kommunen bør hurtigst muligt melde tilbage til affaldsproducenten, hvis deklarationen ikke opfylder bekendtgørelsens bestemmelser. Kommunen skal derudover sørge for, at der ikke sker nogen afhændelse af affaldet, hvis deklarationen ikke opfylder bekendtgørelsens regler.

Brugerservice

Udover de i § 12, stk. 1, nævnte minimumskrav til deklarationen, kan det være hensigtsmæssigt, at affaldsproducenten, som service over for bruger, anvender deklarationen til oplysninger om affaldets jordbrugsmæssige egenskaber. Det vil være en god service over for bruger, hvis deklarationen ud over analyser af totalfosfor og totalkvælstof også indeholder analyser af citratopløseligt fosfor, ammoniumkvælstof, sulfatsvovl og kalkvirkning samt brugsanvisning.

Bruger skal ved hjælp af deklarationen have oplysninger om affaldets indhold af plantenæringsstoffer og tørstofindhold samt eventuelle andre egenskaber, som er nødvendige for, at bruger kan overholde opbevarings- og anvendelseskravene i kapitel 7, 8 og 9.

4.2.7.1 Eksempel på deklaration

På de følgende sider er et eksempel på udformning af en deklaration, som dækker kravene i både bekendtgørelsen og loven om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. Der kan desuden henvises til vejledning om standardiseret produktblad for kompost, jf. Miljøprojekt nr. 470, 1999.

4.2.7.2 Deklarering i henhold til Plantedirektoratets regler

Affald, der efter lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v., sælges eller afgives under betegnelsen jordforbedringsmiddel, voksemedie eller gødning til en virksomhed, der er tilmeldt register for gødningsregnskab, skal anmeldes til Plantedirektorat med henblik på en korrekt deklarering af gødningsproduktet. Anmeldelse til Plantedirektoratet skal ses som en hjælp til bruger f.eks. landmanden, da affaldet herved er deklareret på linje med andre gødningstyper. Affaldet skal dog under alle omstændigheder følge bekendtgørelsens regler.

DEKLARATIONEr affaldsproduktet omfattet af bekendtgørelsens bilag 1? Ja ☐ Nej ☐Er affaldsproduktet et blandingsprodukt? Ja ☐ Nej ☐

Hvis ja, hvad består blandingsproduktet af og i hvilket blandingsforhold?:

Fremstillingsmetode for affaldsproduktet:

Prøven er udtaget (dato): _____			Grænseværdi
Analyse gennemført (dato): _____			
Rapport nr.			
Tørstofindhold (%)			
Organisk stof (% af tør vægt)			
Askeindhold (%)			
pH i vand			
Ledningsværdi (mS/cm) x 10			
Næringsstoffer			
Kvælstof (total-N)	kg/ton tørstof kg/ton slam		
<i>Ammonium + nitrat (ammonium-N)</i>	kg/ton tørstof kg/ton slam		
Fosfor (total-P)	kg/ton tørstof kg/ton slam		
<i>Citrat- og vand- opløselig fosfor</i>	kg/ton tørstof kg/ton slam		
<i>Kalium (total-K)</i>	kg/ton tørstof kg/ton slam		
<i>Magnesium (total-Mg)</i>	kg/ton tørstof kg/ton slam		
Kalkvirkning	kg/ton tørstof kg/ton slam	Kg CaCO ₃ /ton	
Tungmetaller			
Cadmium	mg/kg tørstof mg/kg total fosfor		0,8 100
Kviksølv	mg/kg tørstof mg/kg total fosfor		0,8 200
Bly	mg/kg tørstof mg/kg total fosfor		120 10.000
Nikkel	mg/kg tørstof mg/kg total fosfor		30 2.500
Chrom	mg/kg tørstof		100
Zink	mg/kg tørstof		4.000
Kobber	mg/kg tørstof		1.000
Arsen	mg/kg tørstof		25
Miljøfremmede stoffer			
LAS	mg/kg tørstof		1300
ΣPAH	mg/kg tørstof		3
NPE	mg/kg tørstof		10
DEPH	mg/kg tørstof		50

For parametre i kursiv er der ikke krævet måling/ikke fastsat grænseværdi, og der er derfor ikke nødvendigvis gennemført analyse herfor.

Dato: _____ Underskrift: __ (affaldsproducent) _____

Tilførsel af næringsstoffer:

Den samlede tilførsel af næringsstoffer i form af affald og husdyrgødning må ikke overstige 170 kg totalkvælstof og 30 kg totalfosfor pr. ha pr. år. Fosfordoseringen kan beregnes som et gennemsnit over 3 år.

For det aktuelle affald indebærer dette:

En årlig tilførsel på 30 kg totalfosfor pr. ha svarer til tilførsel af _____ tons affald pr. ha.

Som maksimal engangsdosering må der højst tilføres _____ tons vådt affald pr. ha svarende til _____ kg kvælstof og _____ kg fosfor pr. ha. Der kan herefter tildeles _____ kg fosfor pr. ha i næste (anden) planperiode og efterfølgende - _____ kg fosfor pr. ha i tredje planperiode.

I perioden fra høst til 1. oktober må der med flydende affald maksimalt tilføres 50 kg totalkvælstof pr. ha svarende til _____ tons affald pr. ha.

Hygiejnisk betingede anvendelsesrestriktioner

Det aktuelle affald er: _____
(ikke behandlet, stabiliseret, kontrolleret komposteret, kontrolleret hygiejniseret)

Affaldet er underlagt følgende, hygiejnisk betingede anvendelsesrestriktioner:

- ☐ Kan anvendes uden hygiejnisk betingede restriktioner
- ☐ Må ikke anvendes på rekreative arealer eller i private haver
- ☐ Må ikke anvendes til fortærbare afgrøder
- ☐ Skal nedbringes inden 6 timer efter tilførsel

Desuden gælder følgende regler:

(1) På brug med klovbærende dyr skal udspredning og nedbringning af kompost ske før såning.

(2) På arealer, hvor der tilføres spildevandsslam (stabiliseret og kontrolleret kompostering, jf. bilag 3), må der indtil 1 år efter tilførsel kun dyrkes korn- eller frøafgrøder til modenhed samt græs eller lignende til industriel fremstilling af tørfoder. Endvidere må der dyrkes ikke-fortærbare afgrøder. Der må f.eks. ikke dyrkes kartofler, græs og majs til ensilage samt foder eller sukkerroer. Ved udspredning i skov skal skoven holdes lukket for offentligheden mindst 1/2 år efter tilførsel. Afspærring skal gennemføres med skiltning der forbyder plukning af bær, svampe og lignende. Opbevarings-, transport-, sprednings- og nedfældningsudstyr skal rengøres forsvarligt umiddelbart efter brugen.

Opbevaringsmuligheder:

4.2.8 Leveringsaftale

Affaldsproducenten skal indgå en skriftlig aftale med bruger eller ledelsen af et forarbejdningsanlæg, jf. § 13, stk. 2. Indenfor aftalen med bruger må den årlige leverance højst omhandle en affaldsmængde, der kan anvendes på brugers arealer inden for igangværende eller kommende vækstsæson. Det betyder, at aftalen kan løbe over flere år, herunder for flere årlige leverancer. Uanset om det er affaldsproducenten eller brugeren, der tager initiativet til indgåelse af en aftale om levering af affald til jordbrugsformål, er det brugeren, der er ansvarlig for at vurdere, om han har arealer nok til at modtage affald fra en affaldsproducent, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, jf. afsnit 4.3.1.

Leveringsaftalen skal sammen med et kort, der angiver, hvor på brugers arealer affaldet agtes udspreddt, og kopi af deklarationen sendes i kopi til den kommune, hvor udspreddningsarealet er placeret, senest 8 dage før første levering, jf. § 13, stk. 4.

4.2.8.1 Kort

Kortet over arealerne, hvor bruger har påtænkt at udsprede affaldet, jf. § 14, stk. 4, har flere anvendelsesformål:

- For det første kan kortet angive, hvor affaldsproducenten hensigtsmæssigt kan/skal aflæse affaldet både i forhold til adgangsmuligheder og i forhold til, hvor affaldet skal udspreddes.
- For det andet vil udarbejdelsen af kortet tjene som en brugers registrering af, hvilke gødningsstoffer og affald, der i de tidligere år har været anvendt på arealet, og derfor også hvilke eventuelle restriktioner brugeren skal iagttage.
- For det tredje vil kortet og deklarationen vise, om bruger kan overholde anvendelsesrestriktionerne, som det påhviler bruger at overholde. Det påhviler kommunen at føre tilsyn med brugers overholdelse af anvendelsesrestriktionerne.
- For det fjerde vil kommunen, når den modtager markplan, jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 4, og deklaration, jf. § 12, stk. 3, og § 13, stk. 4, med angivelse af den mængde tørstof, fosfor og kvælstof, der bliver tilført pr. hektar, sammenstille disse oplysninger med oplysningerne fra kortet over udbringningsarealer. Kommunen kan se gødningsregnskabet for brugeren på Plantedirektoratets hjemmeside. Kommunen kan på dette grundlag føre tilsyn med, om bruger overholder bekendtgørelsens regler.

Kortet skal derfor fremsendes af affaldsproducenten som bilag til aftalen og deklarationen, jf. § 13, stk. 4. Fremsendelsen skal ske sammen med leveringsaftalen til brugers kommune senest 8 dage inden første levering af affald finder sted.

Affaldsproducenten må ikke levere affaldet uden at have sendt kortmateriale, kopi af aftalen og deklarationen til brugers kommune. Som led i indgåelsen af aftale anbefales det, at affaldsproducenten tager ud til bruger for i fællesskab at udarbejde kortet.

For at lette arbejdsgangen kan det anbefales, at affaldsproducenten sammen med aftalen fremsender et kort over brugerens bedrift, skovområde eller rekreativt areal. Bruger kan da indtegne det areal, hvorpå han ønsker at udsprede affaldet. Dette er ikke et krav i bekendtgørelsen, men vil være en god service over for brugeren og en hensigtsmæssig arbejdsgang, idet bruger alligevel skal underskrive og returnere aftalen.

4.2.8.2 Levering af samlede mængder under 10 tons TS pr år og afhændelse til private haver

Affald kan leveres til bruger uden meddelelse til brugers kommunen efter § 21, stk. 4, dvs. affald og produkter iblandet affald leveret i samlede mængder under 10 tons tørstof pr. år. Affaldet skal under alle omstændigheder deklareres.

4.2.8.3 Levering til husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg

Ved afhændelse af affald til et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg skal der ligeledes indgås skriftlig aftale om levering. Denne indgås som en skriftlig aftale mellem affaldsproducenten og ledelsen af det husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg, jf. § 13, stk. 2.

Ved levering af affald til husdyrgødningsbaserede anlæg skal bekendtgørelsens analyse- og deklarationskrav opfyldes for alt affald inden tilførsel. Men efter behandling i det husdyrgødningsbaserede biogas eller forarbejdningsanlæg er anvendelse og opbevaring mv. af det færdigbehandlede affald underlagt bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, forudsat at det afgassede affald indeholder mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før afgasning, jf. bekendtgørelsens § 10.

Affaldsproducenten skal senest 8 dage før første levering af affald til husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg sende kopi af leveringsaftalen samt af den tilhørende deklaration for affaldet til tilsynsmyndigheden for det husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg, jf. § 13, stk. 4.

4.2.9 Opbevaring

Pligten til at etablere eller råde over tilstrækkelig opbevaringskapacitet for affald påhviler som udgangspunkt affaldsproducenten. Affaldsproducenten kan efter aftale med bruger opbevare affaldet hos bruger, jf. afsnit 4.3.4.

Opbevaring af affald på anlæg, der er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, kan være dækket af anlæggets samlede miljøgodkendelse eller kræve en særskilt godkendelse efter samme regler.

Opbevaring hos tredjemand, f.eks. en forhandler, vil være omfattet af samme regler og betingelser, som for opbevaring hos bruger, jf. afsnit 4.3.4.

Det færdigbehandlede affaldsprodukt fra husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg opbevares efter reglerne for forarbejdet husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen, forudsat at det afgassede affald indeholder mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før afgasning, jf. bekendtgørelsens § 10, se definition på husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg.

4.2.10 Indberetning

Hvert år inden 1. marts skal affaldsproducenten i henhold til § 14, stk. 1, skriftligt indberette til sin hjemkommune, hvor store mængder af hver affaldstype, der er afhændet til anvendelse til jordbrugsformål i det foregående kalenderår.

Opgørelsen opdeles på anvendelse i landbrug, skovbrug, gartneri, parkdrift og privat havebrug samt leverancer til husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg. Indberetningen skal ske med henvisning til deklarationen for hver affaldstype.

For affald, der handles gennem flere led, er det den affaldsproducent eller affaldsforhandler, der afsætter affaldet til bruger eller et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, der skal indberette efter § 14.

Kommunalbestyrelsen skal derefter senest 1. juli indberette de modtagne indberetningsdata til Miljøstyrelsen. Indberetningspligten har til formål at sikre Miljøstyrelsen et grundlag for vurdering af den samlede tilførsel af affald til jordbrugsformål. Miljøstyrelsen er over for EU-Kommissionen forpligtet til at give konkrete oplysninger om anvendelsen af affald til jordbrugsformål.

4.2.11 Import og eksport af affald

Hvis bruger ønsker at importere eller eksportere affald til jordbrugsformål, skal importen eller eksporten følge reglerne i EU's forordning om overførsel af affald. Der gøres opmærksom på, at ved import af affald til jordbrugsformål i Danmark skal affaldstypen opfylde bekendtgørelsens regler. Omvendt skal

affaldstypen ved eksport opfyldte de regler, der er gældende i modtagerlandet for anvendelsen. Yderligere oplysninger om reglerne for import og eksport af affald kan fås på Miljøstyrelsens hjemmeside:

http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Affald/Import_og_Eksport_af_affald_Shipments_of_waste/

4.2.12 Anvendelse i skov

Før affald kan anvendes i skove, skal kommunen, hvor udspretningsarealet er placeret, meddele tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. § 5, stk. 2, i bekendtgørelsen. I forbindelse med kommunens meddelelse af tilladelse kan der fastsættes skærpede vilkår i forhold til, hvad der gælder efter bekendtgørelsens kapitel 3 - 9. Derudover har kommunen mulighed for at fastsætte yderligere vilkår i forhold til bekendtgørelsen. Kommunen kan derimod ikke fastsætte vilkår, der er mindre restriktive, end hvad der gælder i henhold til bekendtgørelsens kapitel 3-9.

Der gøres opmærksom på, at det ikke er tilladt at anbringe affald på fredskovspligtige arealer, jf. § 11 i lov om skove. Anvendelse af affald optaget på bilag 1 til jordbrugsmæssigt formål anses dog ikke som bortskaffelse i skovlovens forstand, jf. vejledning om skovloven. Det følger af bekendtgørelsens § 21, stk. 3, jf. stk. 2, at affald kun må udbringes på arealer, der ikke er landbrugsarealer, hvis der er afgrøder med et gødskningsbehov. Er der ikke et sådant behov, kræver udbringning dispensation efter skovloven og tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

4.3 Brugers ansvar og pligter

Brugeren er den, der har brugsretten over det areal, hvor affaldet spredes på. Hvis arealet er forpagtet ud, er det forpagteren, der overtager ansvaret for, at kravene i bekendtgørelsens regler overholdes, da det er forpagteren der dyrker jorden. Hvis ejeren af den bortforpagtede jord måtte ønske at have indflydelse på, hvor vidt forpagteren bruger affald, bør ejeren regulere dette i sine kontrakter med forpagteren. Bekendtgørelsens krav kan ikke fraviges i kontrakter mellem ejer og forpagter.

Der kan også være tilfælde, hvor affaldsproducenten og brugeren er den samme. Det kan f.eks. være en affaldsproducerende virksomhed, der forpagter arealer til udbringning af det affald, virksomheden selv producerer, eller en kommune, der anvender slam fra sit offentlige spildevandsanlæg på egne arealer.

En landmand, som modtager et parti affald til eget brug, må gerne blande affaldet med husdyrgødning på ejendommen inden anvendelsen for at lette udspretning, uden at landmanden betragtes som affaldsproducent.

Det er affaldsproducentens ansvar at overholde de pligter, der er anført i bekendtgørelsens § 11, dvs. deklaration og leveringsaftale, men det kan ikke lade sig gøre uden, at bruger samarbejder med affaldsproducenten om f.eks. udarbejdelse af kort.

Bruger eller det husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg skal indgå en skriftlig aftale med en affaldsproducent for at modtage affald til jordbrugsformål. En nærmere beskrivelse af papirgangen fra affaldsproducent til bruger, forarbejdningsanlæg m.v. findes i afsnit 4.2.

Afhændes affald til et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg vil den efterfølgende udbringning hos bruger, dvs. typisk en landmand, ikke være omfattet af bekendtgørelsen men af husdyrgødningsbekendtgørelsen, forudsat at det afgassede affald indeholder mere end 75 % husdyrgødning beregnet på tørstofbasis før forarbejdning/forgasning, jf. bekendtgørelsens § 10, se definitionen af husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg. For krav til levering til husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg, jf. afsnit 4.2.8.3.

Hvis affaldet afhændes direkte til bruger fra en affaldsproducent, er brugers opbevaring, udbringning og anvendelse omfattet af bekendtgørelsen. Kravene til bruger uddybes i de efterfølgende afsnit.

4.3.1 Leveringsaftale

Affaldsproducenten skal indgå en skriftlig aftale med bruger eller ledelsen af et forarbejdningsanlæg, jf. § 13, stk. 2. Hvis affaldet afhændes til bruger, må aftalen højst omhandle årlige leverancer svarende til den affaldsmængde, der ved levering kan anvendes på brugers arealer inden for igangværende eller kommende planperiode, jf. § 13, stk. 3. Leveringsaftalen skal sammen med et kort, der angiver, hvor på brugers arealer affaldet agtes udspreddt, og deklarationen sendes i kopi til brugers kommune senest 8 dage før første levering, jf. § 13, stk. 4. Se også afsnit 4.2.8.

4.3.1.1 Arealgrundlag

Uanset om det er affaldsproducenten eller brugeren, der tager initiativet til indgåelse af en aftale om levering af affald til jordbrugsformål, er det brugeren, der skal vurdere, om vedkommendes arealer er store nok til at modtage affald fra en affaldsproducent, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Der skal tages hensyn til husdyrgødning fra egen produktion såvel som husdyrgødning, der modtages via gødningsaftaler. Ligeledes skal der tages hensyn til tidligere leverancer af affald. Desuden skal det vurderes, om affaldets indhold af næringsstoffer harmonerer med de planlagte afgrøders gødningsnormer.

4.3.1.2 Kort

Bruger skal forud for indgåelse af skriftlig aftale på et kort angive de arealer (landbrugs-, skov- eller rekreative arealer), hvor affaldet forventes anvendt. Affaldsproducenten skal vedlægge kortet til aftalen, når den indsendes til brugers kommune. Se beskrivelse i afsnit 4.2.8.1.

4.3.1.3 Markplan - meddelelsespligt

Bruger skal senest den 31. marts indsende sin markplan til brugers kommune for jordbrugsbedriften for indeværende planperiode, jf. § 21, stk. 4.

Det er væsentligt, at brugers kommune modtager markplanen for at kunne føre tilsyn med brugers tilførsel af næringsstoffer i form af affald og anden gødning. Det skal fremgå af markplanen, at bruger har de tilstrækkelige arealer til at modtage den mængde affald, som bruger og affaldsproducent har indgået aftale om.

Markplanen indsendes ved anvendelse af enhver type affald. Fremsendelse af markplanen til kommunen er dog kun et krav i de tilfælde, hvor bruger modtager affald og produkter iblandet affald i mængder, der overstiger 10 tons tørstof pr. år, jf. § 21, stk. 4.

4.3.1.4 Datokrav for fremsendelse af markplan i § 21, stk. 4

Datokravet den 31. marts skal forstås som den 31. marts i den planperiode, hvor brugeren modtager affaldsproduktet. Planperioden løber fra 1. august til 31. juli i det efterfølgende år, dog inkl. den forlængede planperiode (perioden fra 1. august til 30. september i den efterfølgende planperiode).

Planlægger bruger f.eks. at modtage affald den 15. juli år 2010, skal dette indarbejdes i markplan for den igangværende planperiode (1/8-2009 - 31/7-2010). Denne markplan skal fremsendes til kommunen senest den 31. marts år 2010.

4.3.1.5 Gødningsregnskab

Personer/ virksomheder, der har en vis omsætning inden for jordbrugsdrift og samtidig har husdyr, eller personer/virksomheder, der modtager husdyrgødning eller anden organisk gødning, skal være tilmeldt Register for Gødningsregnskab, jf. lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. Landmænd, der er tilmeldt Register for Gødningsregnskab, skal udarbejde gødningsplan, beregne kvælstofkvote og lave gødningsregnskab. Gødningsregnskabet har overordnet til formål at begrænse udvaskningen af

kvælstof fra landbruget. Reglerne om gødningsregnskabet administreres af Plantedirektoratet og oplysninger kan findes på Plantedirektoratets hjemmeside: <http://pdir.fvm.dk/Default.aspx?ID=2280>.

4.3.2 Anvendelse

Det påhviler brugeren at overholde reglerne om anvendelse af affald, jf. kapitel 8.

Ifølge bekendtgørelsens § 20 må brugers anvendelse af affald ikke:

- 1) ske på en sådan måde og på sådanne arealer, at der ved tøbrud og regnskyl opstår fare for afstrømning til søer, vandløb eller dræn,
- 2) give anledning til forurening af grundvandet, eller
- 3) give anledning til væsentlige gener eller uhygiejniske forhold.

Affald må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål, jf. bekendtgørelsens § 20, stk. 2.

Bruger skal overholde eventuelle vilkår, der fremgår af deklarationen, som følger med affaldet, jf. § 26.

4.3.2.1 Dosering

Affald, der tilføres jord, bør håndteres, så udnyttelsen af plantenæringsstoffer sker bedst muligt og doseres i mængder, der ikke i betydende grad overstiger afgrødens behov for kvælstof, fosfor, kalium, svovl og mikronæringsstoffer, som f.eks. jern, mangan, kobber og zink. Anvendelsen af affald skal indgå i gødningsregnskabet, jf. § 21, stk. 1.

Dog kan fosfor doseres som et gennemsnit for en 3-årig periode og som et gennemsnit for en 10-årig periode for skovarealer, hvis det ikke samtidig medfører, at andre næringsstoffer overdoseres, f.eks. kalium.

Det følger af bekendtgørelsens § 22, at den samlede tilførsel af affald og husdyrgødning ikke må medføre en betydende større dosering end svarende til afgrødens behov, se nedenstående afsnit om fosfor, kvælstof og kalium.

Ved tilførsel af organisk affald vil der ofte være et plantenæringsstof, som f.eks. fosfor, der begrænser doseringen således, at afgrøden underforsynes med kvælstof ved den dosering, som fuldgøder med fosfor. I dette tilfælde kan der ske supplerende gødskning med en ren handelsgødning eller separeret gylle med meget lidt eller slet intet fosforindhold.

4.3.2.2 Fosfor og kvælstof

For arealer, hvor der tilføres affald, må den samlede tilførsel af næringsstoffer i form af affald og husdyrgødning ikke overstige 170 kg totalkvælstof og 30 kg totalfosfor pr. ha pr. år. Fosfordoseringen kan dog beregnes som gennemsnit over 3 år på jordarealer, og på skovarealer som gennemsnit over 10 år, jf. § 22, stk. 1.

Reglen om, at fosfordoseringen kan beregnes som et gennemsnit over 3 år træder først i kraft, når arealet, der tilføres affald, tildeles mere end 30 kg totalfosfor pr. ha pr. år.

Hensigten med denne bestemmelse i bekendtgørelsen er, at den fosfor, der tilføres marken, skal forbruges, inden der tilføres ny fosfor. Formålet er at undgå, at fosforpuljen i jorden forøges yderligere.

Bestemmelsen indebærer, at hvis der f.eks. i år 2010 tilføres 30 kg P/ha på en mark, må der tilføres tilsvarende fosformængder i både 2011 og 2012. Hvis der imidlertid tilføres 60 kg P/ha i 2010, må der kun tilføres 30 kg P i et af de to efterfølgende år. Der må maksimalt tilføres 90 kg P/ha på én gang, hvilket indebærer, at hvis denne mængde udbringes i 2010, må der først udbringes fosfor på marken igen i 2013. På et skovareal må der tilføres op til 300 kg P/ha på én gang, men så først igen 10 år senere.

Man skal være opmærksom på, at reglen også gælder bagud i tiden. Det indebærer, at der på en given mark kun må være udbragt maksimalt 90 kg P/ha, uanset hvilken 3-års driftsperiode man vælger at se på. Ved overgang fra en årlig dosering på 30 kg P/ha/år til en 3-årig dosering, skal man specielt være opmærksom på, at reglen om maksimalt 90 kg P/ha/3 år gælder ethvert år.

I relation til doseringsbestemmelserne i bekendtgørelsens § 22 skal de angivne år opfattes som planperioder, der går fra den 1. august i et år til og med den 31. juli i det efterfølgende år, dog inkl. den forlængede planperiode (1. august – 30. september).

Tilsynsmyndigheden (kommunen) kan ikke dispensere fra kravene om maksimal fosfor- og kvælstof-tilførsel til markerne, men kommunen kan skærpe kravene efter en konkret vurdering af risikoen for udvaskning af fosfor, jf. bekendtgørelsens § 32, stk. 2.

I det følgende gives en række eksempler på fosfordoseringer efter doseringsreglen. I eksemplerne er A = affald og H = husdyrgødning. År 0 er udgangsåret, hvor år -1 og -2 viser de to foregående år.

1. Dosering med 30 kg fosfor pr. ha pr. år

Hvis der doseres 30 kg fosfor pr. ha pr. år med affald alene eller med en blanding af affald og husdyrgødning træder gennemsnitsreglen på 3 år ikke i kraft.

A. Dosering med affald alene

Eksempler på dosering af 30 kg fosfor pr. ha pr. år tilført med affald alene ses herunder.

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Planperiode-2	30 A	30 A	30 A
Planperiode -1	30 A	50 H	50 H
Planperiode 0	30 A	30 A	50 H
Planperiode 1	30 A	50 H	50 H
Planperiode 2	30 A	30 A	30 A
Planperiode 3	30 A	50 H	50 H
Planperiode 4	30 A	30 A	50 H

Som det ses af de tre viste eksempler, tilføres der med **affald** maksimalt 30 kg fosfor pr. ha hvert år, Det betyder, at reglen om at beregne fosfordoseringen som et 3-årigt gennemsnit **ikke** træder i kraft, da der på intet tidspunkt tilføres mere end 30 kr. fosfor pr. ha pr. år med **affald**.

Det er altså udelukkende de år, der tilføres affald til arealet, der udløser, at gennemsnitsreglen på 3 år træder i kraft, og kun, hvis der doseres mere end 30 kg pr. ha pr. år.

Tilførsel af ren husdyrgødning er ikke omfattet af bekendtgørelsens regler, men reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Dermed er alle eksemplerne lovlige. Også eksempel 2 og 3, hvor arealet i nogle år ikke tilføres fosforholdigt affald, men derimod tildeles mere end 30 kg fosfor pr. ha med husdyrgødning.

B. Dosering med affald og husdyrgødning

Eksempler på dosering af 30 kg fosfor pr. ha pr. år tilført med affald og husdyrgødning ses herunder

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Planperiode -2	30 A+H	30 A+H	30 A+H
Planperiode -1	30 A+H	50 H	50 H
Planperiode 0	30 A+H	30 A+H	50 H
Planperiode 1	30 A+H	50 H	50 H
Planperiode 2	30 A+H	30 A+H	30 A+H
Planperiode 3	30 A+H	50 H	50 H
Planperiode 4	30 A+H	30 A+H	50 H

Som det ses af de tre viste eksempler, tilføres der på arealet maksimalt 30 kg fosfor pr. ha hvert år med **affald og husdyrgødning** tilsammen. Det betyder, ligesom for eksempel 1 A, at reglen om at beregne fosfordoseringen som et 3-årigt gennemsnit **ikke** træder i kraft, fordi der i de år, hvor der tilføres affald sammen med husdyrgødning på intet tidspunkt tilføres mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år.

De tre viste eksempler overholder bekendtgørelsen.

2. Dosering med mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år

Hvis der doseres mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år med affald alene eller med en blanding af affald og husdyrgødning træder gennemsnitsreglen på 3 år i kraft.

A. Dosering med affald alene

Eksempler på dosering af mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år tilført med affald alene ses herunder.

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Planperiode -2	0	0	10 H
Planperiode -1	0	30 A	40 H
Planperiode 0	90 A	60 A	40 A
Planperiode 1	0	0	30 H
Planperiode 2	0	30 A	20 A
Planperiode 3	90 A	40 A	40 H
Planperiode 4	0	20 A	30 A

Som det ses af de tre viste eksempler, tilføres der med **affald** i år 0 mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år. Det betyder, at reglen om at beregne fosfordoseringen som et 3-årigt gennemsnit træder i kraft. Det er altså det år, der tilføres affald til arealet, og hvor der doseres mere end 30 kg pr. ha pr. år (se ringene), som udløser, at gennemsnitsreglen på 3 år træder i kraft.

De tre viste eksempler overholder bekendtgørelsen.

B. Dosering med affald og husdyrgødning

Eksempler på dosering af mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år tilført med affald og husdyrgødning ses herunder.

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Planperiode -2	0	0	10 A
Planperiode -1	0	30 A+H	40 H
Planperiode 0	90 A+H	60 A+H	40 A+H
Planperiode 1	0	0	10 H
Planperiode 2	0	30 A+H	20 A
Planperiode 3	90 A+H	40 A+H	40 A+H
Planperiode 4	0	20 A	30 A

Som for eksemplerne i 2 A ses det, at for de tre viste eksempler i 2 B, hvor der i år 0 tilføres mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år med **affald og husdyrgødning**, træder reglen om at beregne fosfordoseringen som et 3-årigt gennemsnit i kraft. Det er altså det år, der tilføres affald til arealet, og hvor der doseres mere end 30 kg pr. ha pr. år (se ringene), som udløser, at gennemsnitsreglen på 3 år træder i kraft.

De tre viste eksempler overholder bekendtgørelsen.

3. Dosering der overskrider den 3-årige gennemsnitsregel

I det følgende gives nogle eksempler på, hvor den 3-årige gennemsnitsregel for dosering er overskredet.

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Planperiode -2	0	30 H	0
Planperiode -1	30 H	30 A+H	50 H
Planperiode 0	90 A+H	60 A	40 A+H
Planperiode 1	0	20 H	30 H
Planperiode 2	30 H	30 A+H	30 A
Planperiode 3	90 A+H	40 A+H	40 A+H
Planperiode 4	0	20 A	30 A

Som det ses af de tre viste eksempler, træder reglen om at beregne fosfordoseringen som et 3-årigt gennemsnit i kraft i år 0, da der doseres mere end 30 kg fosfor pr. ha pr. år med affald og husdyrgødning eller affald alene (eksempel 2).

I alle tre eksempler er denne doseringsregel overskredet.

I eksempel 1, fordi der i år 0 tildeles 90 kg. fosfor pr. ha, og der året forinden er tildelt 30 kg fosfor med husdyrgødning. I eksempel 2 er doseringsreglen overskredet, fordi der i år 0 er tildelt 60 kg fosfor pr. ha, og i årene -1 og -2 er tildelt 30 kg fosfor pr. år. Dermed er der for de 3 år (-2, -1 og 0) samlet tildelt 120 kg fosfor pr. ha, hvilket er en overskridelse. I eksempel 3 ses det, at der i år 0 er tildelt 40 kg fosfor pr. ha, mens der i det foregående og efterfølgende år (-1 og 1) er tildelt henholdsvis 50 og 30 kg fosfor. Dermed er der samlet tildelt 120 kg fosfor, hvilket er en overskridelse.

4.3.2.3 Tørstofmængde

Uanset ovenstående regler om tilførsel af totalkvælstof og totalfosfor må der ikke tilføres mere end 7 tons tørstof pr. ha pr. år, beregnet som gennemsnit over 10 år. I skove og parker må der dog tilføres op til 15 tons tørstof pr. ha pr. år, beregnet som gennemsnit over 10 år, jf. § 22, stk. 2.

De grænser, der er anført i § 22, stk. 1 og 2, gælder inden for enhver planperiode. Tilsvarende gør sig gældende for de gennemsnit, der udregnes over 3 henholdsvis 10 år, jf. § 22, stk. 4.

4.3.2.4 Kalium

For spildevand fra kartoffelmelsindustri vil det ofte ikke være kvælstof eller fosfor, men kalium, der begrænser doseringen af det samlede spildevand. Bekendtgørelsens § 21, stk. 1, betyder, at kartoffelspildevand ikke kan doseres i væsentlig større mængder end svarende til afgrødens behov for kalium. Jf. § 21, stk. 2, med henvisning til en retningsgivende norm for fosfor og kalium i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plandække og de i medfør heraf udstedte bekendtgørelser. Da forskellige afgrøder har meget forskelligt kaliumbehov, er der ikke indført en fast grænse i bekendtgørelsen. Dog kan tilførslen af kalium på lerjorde doseres som gennemsnit over 2-3 år. På sandjorde kan der ikke doseres efter ”gennemsnitsmetoden” på grund af større udvaskning af stoffet fra denne jordtype.

For anvendelse af kartoffelfrugtsaft har Miljøstyrelsen og Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, udarbejdet en praksis for administrationen af kaliumtildeling. Grundlaget for håndtering af kartoffelfrugtsaft i gødningsplanerne tager udgangspunkt i, at kaliumtilførslen i plantetilgængeligt kalium over en 4-årig periode ikke overstiger bortførslen af kalium med mere end 200 kg kalium i alt pr. ha forudsat, at der i et af årene i perioden dyrkes kartofler, græs eller græsudlæg til slæt. Kaliumbehovet er udregnet for en række afgrøder. I tilfælde, hvor der kan dokumenteres et større kaliumbehov, f.eks. på grund af meget lave kaliumtal i jorden, større vinternedbør end normalt eller større udbytter end normerne, kan der efter en konkret vurdering tildeles mere kalium.

4.3.2.5 Hygiejniske restriktioner

En række af affaldstyperne indeholder sygdomfremkaldende mikroorganismer, som kræver en hygiejnisk behandling inden anvendelse til jordbrugsformål. Ved den korrekte behandling og håndtering er risikoen for smittespredning minimal. I bekendtgørelsens bilag 3 er opstillet et skema, hvor sammenhængen mellem en given affaldstype og en given behandlingsform svarer til nogle større eller mindre restriktioner i forhold til opbevaring og anvendelse. Bruger skal overholde de hygiejniske restriktioner for anvendelsen, jf. § 27.

4.3.2.6 Animalske biprodukter

Efter bekendtgørelsens bilag 3 skal anvendelse af affald med indhold af animalske biprodukter følge reglerne i biproduktforordningen. Administrationen af biproduktforordningens bestemmelser varetages af Fødevarestyrelsen.

4.3.2.7 Økologisk jordbrug

Ved økologisk jordbrug skal bruger være opmærksom på, om affaldet, der ønskes anvendt, hører til de affaldstyper, der er tilladt i henhold til Rådets og Kommissionens forordninger om økologisk jordbrugsproduktion.

4.3.3 Udbringning

Flydende affald må ikke udbringes i perioden fra høst, dvs. ikke senere end 1. september, og indtil 1. februar, jf. § 23, stk. 1.

På flerårige afgrøder uden årlig høst må der i perioden fra 1. september til 1. marts ikke udbringes flydende affald, jf. § 23, stk. 2.

Undtaget fra § 23, stk. 1 og 2, er dog udbringningen af flydende affald fra høst til 1. oktober på etablerede, overvintrende fodergræsarealer og på arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps. Her må der med flydende affald maksimalt tilføres 50 kg totalkvælstof pr. ha, jf. § 23, stk. 3.

§ 23, stk. 3, svarer til det, der gælder for udbringning af flydende husdyrgødning, herunder gylle.

Undtaget fra § 23, stk. 1 og 2, er også udbringning af flydende affald i perioden fra høst til 15. oktober på arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med et frøavlsfirma om levering af frø i den

kommende sæson. Her må der med flydende affald maksimalt tilføres 50 kg totalkvælstof pr. ha, jf. § 23, stk. 4.

Udbringningsreglerne for affald kan opsummeres i nedenstående tabel 4-4, hvor skraverede felter markerer et forbud mod udbringning af affald (fast/flydende). »Ok« betegner, at udspredning af affald er tilladt på nærmere definerede arealer og doseringsvilkår. Der skal specielt gøres opmærksom på, at markeringen »ok« ud for månederne august og september skal tages med det forbehold, at affald i mange tilfælde kun må udbringes indtil høsttidspunktet, der kan variere.

Udbringningsrestriktioner - faste affaldstyper

Fast spildevandsslam samt andre faste affaldstyper til jordbrugsformål må udbringes året rundt, herunder som udgangspunkt også på sort jord, dvs. arealer, hvor der ikke er etableret afgrøder.

Fra høst til den 20. oktober må faste affaldstyper imidlertid kun udbringes på arealer, hvor der er afgrøde samme vinter, jf. § 25. Se tabel 4-4 over udbringningsreglerne.

Udbringningsrestriktioner - flydende affaldstyper

Flydende affald må højst tilføres i mængder på 3.000 m³ pr. ha pr. planperiode. I perioden fra 1. februar til 1. april må der kun tilføres maksimalt 1.000 m³ pr. ha.

Tabel 4-4 Oversigt over udbringningsreglerne for fast og flydende affald.

	aug (1)	sep. (1)	okt. (2)	nov.	dec.	jan.	feb.	mar.	apr.	maj	juni	juli
Bekendtgørelsen - faste affaldstyper												
Faste affaldstyper på arealer, hvor der er afgrøder samme vinter	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
Faste affaldstyper på arealer, hvor der ikke er afgrøder samme vinter (3)	ok		ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
Bekendtgørelsen - flydende affaldstyper												
Flydende affaldstyper på arealer, hvor der er afgrøder samme vinter	ok						ok	ok	ok	ok	ok	ok
Flydende affaldstyper på flerårige afgrøder uden årlig høst	ok							ok	ok	ok	ok	ok
Flydende affaldstyper på overvintrende græs samt hvor der den følgende vinter skal være vinterraps (4)	ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok	ok
Flydende affaldstyper på frøgræsmarker (5)	ok	ok	ok				ok	ok	ok	ok	ok	ok
Husdyrgødningsbekendtgørelsen												
Fast husdyrgødning på arealer, hvor der er afgrøder samme vinter.	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
Fast husdyrgødning på arealer, hvor der ikke er afgrøder samme vinter	ok			ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
Flydende husdyrgødning på arealer, hvor der er afgrøder samme vinter	ok						ok	ok	ok	ok	ok	ok
Flydende husdyrgødning på flerårige afgrøder uden årlig høst	ok							ok	ok	ok	ok	ok

	aug. (1)	sep. (1)	okt. (2)	nov.	dec.	jan.	feb.	mar.	apr.	maj	juni	juli
Flydende husdyrgødning på overvin- trende græs samt hvor der den følgende vinter skal være vinterraps (4)	ok	ok					ok	ok	ok	ok	ok	ok
Flydende husdyrgødning på frøgræs- marker (5)	ok	ok	ok				ok	ok	ok	ok	ok	ok

- (1): I mange tilfælde kan der udbringes indtil høst. Tidspunktet for denne kan variere fra juli-september, afhængigt af afgrøden.
- (2): På arealer, hvor der udbringes fast affald eller fast husdyrgødning, og hvor der ikke er afgrøder samme vinter, må der udbringes efter 20. oktober.
- (3): Fra høst til 20. oktober.
- (4): Fra høst til 1. oktober må der udbringes på disse arealtyper.
- (5): Fra høst til 15. oktober må der udbringes på disse arealtyper.

Øvrig tilførsel af gødning

Det er brugers ansvar at overholde bekendtgørelsens udbringningsrestriktioner og herunder særligt at være opmærksom på, at bestemmelserne i bekendtgørelsens § 22 har betydning for mulighederne for at anvende husdyrgødning på arealer, hvor der også udsprede affald.

4.3.3.1 Harmonibestemmelser

Modtager en bruger med stort husdyrbrug affald, er det muligt, at bruger vil blive nødsaget til at indgå gylleaftaler for at kunne overholde kravene om maksimal tilførsel af næringsstoffer, de såkaldte harmonibestemmelser. Dette skal ifølge Plantedirektoratets lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække fremgå af brugers gødningsregnskab. Gødningsregnskabet fokuserer dog kun på anvendelsen af kvælstof.

Det kvælstof og fosfor, der tilføres arealet ved anvendelse af affald, »fortrænger« samtidig den samme mængde kvælstof og fosfor, der kan tilføres i form af husdyrgødning. Normalt vil det være fosfor, der virker begrænsende på mulighederne, da fosforindholdet i husdyrgødning generelt er højt, og fosfordoseringen i bekendtgørelsen skal overholdes ved samtidig tilførsel af affald.

Der er ikke krav om, at tilført affald skal omregnes til dyreenheder (DE) og medregnes i harmoniregnskabet. Kun hvor landmanden modtager affald iblandet husdyrgødning, hvor over 75 % af blandingen er husdyrgødning, f.eks. leverancer fra husdyrgødningsbaserede biogasanlæg, skal affaldsmængden omregnes til dyreenheder. Dette skyldes, at blandingen er omfattet af husdyrgødnings-bekendtgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 22, stk. 5.

Det skal bemærkes, at bekendtgørelsens grænse på 90 kg P for en 3-årig periode efter § 22 ikke påvirker harmonibestemmelserne. Dette hænger bl.a. sammen med, at visse husdyrgødningstyper, f.eks. fraktioner fra højteknologiske separationsanlæg, har et meget lille eller slet intet fosforindhold. Disse vil derfor kunne udbringes på arealer, hvor en maksimal affaldstilførsel ellers blokerer for tilførsel af fosforholdig husdyrgødning.

Det kan generelt anbefales, så vidt det er muligt, at adskille anvendelsen af husdyrgødning og affald. I tilfælde, hvor samme arealer anvendes til både husdyrgødning og affald, skal bruger være opmærksom på følgende forhold:

- At reglerne for tilførsel af kvælstof og fosfor på markniveau ikke overskrides, hvis affald og husdyrgødning anvendes i samme planperiode.
- At reglerne for tilførsel af fosfor på markniveau ikke overskrides, hvis affald og husdyrgødning anvendes med få års mellemrum. I den forbindelse skal det bemærkes, at mange affaldstyper i praksis indeholder så meget fosfor, at det hele udkøres på et år, men dækker en 3-årig periode.
- Anvendes maksimal mængde husdyrgødning og affald, er der risiko for kvælstoftab p.g.a. tilførsel af store mængder organisk kvælstof.

Hvis der på arealer udspreddes både husdyrgødning og affald, er der større risiko for at overse begrænsningerne nævnt i bilag 3 med hensyn til anvendelse af visse typer affald til f.eks. grovfoderafgrøder på kvægejendomme, jf. afsnit om hygiejnerestriktioner 4.2.6.

4.3.4 Opbevaring

Opbevaring af affald hos bruger kan ske i et opbevaringsanlæg, der er godkendt efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen eller er en del af en miljøgodkendelse til en landbrugsbedrift efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. Bruger må dog ikke opbevare større mængder affald, end bruger selv kan anvende i den indeværende og kommende planperiode, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 1.

Er opbevaringsanlægget imidlertid ikke omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen eller loven om miljøgodkendelse af husdyrbrug, er anlægget omfattet af miljøbeskyttelseslovens almindelige regler. Det er ejeren af anlægget, der har ansvaret for, at anlægget har enten en § 19 tilladelse eller kapitel 5 godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven. Der søges om tilladelse/godkendelse til opbevaring af affald i anlægget hos kommunen. Hvis et anlæg, der ikke er godkendt, lejes ud til affaldsproducent, affaldsbehandler eller affaldsforhandler er det stadig ejeren af anlægget, der har ansvaret for, at anlægget er godkendt. Lejeren kan dog søge om en tilladelse/godkendelse på ejerens vegne. Tilladelsen/godkendelsen vil blive tildelt ejeren.

For affald, der er behandlet i et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, gælder det, at hvis det afgassede affald indeholder mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis før bioforgasning, skal opbevaring af affaldet ske efter reglerne for forarbejdet husdyrgødning i den til enhver gældende bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

For slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret affald gælder en række særlige bestemmelser omkring opbevaring, der gennemgås i det særlige afsnit om denne type affald, se kapitel 5.

4.3.4.1 Midlertidig opbevaring i forbindelse med omladning/udspredning

Praksis har været, at midlertidig opbevaring af affald i marken i forbindelse med omladning af affaldet fra transportvogn til spredningsmateriel er tilladt, når affaldet ikke giver anledning til grund- eller overfladevandsforurening eller gener for naboer, jf. bekendtgørelsens § 20. Ifølge praksis bør den midlertidige opbevaring ikke strække sig ud over 14 dage.

4.3.4.2 Markstakke

Bruger må endvidere uden forudgående tilladelse opbevare affald, der ikke afgiver væske (med undtagelse af spildevandsslam), i markstakke på sin virksomhed (§ 19, stk. 2). Markstakkene skal være behørigt overdækket for at sikre mod indtrængen af vand. Overdækning kan f.eks. ske med presenning med halmmåtter indenunder for at opsuge evt. kondens og lugt (roekuledækning). Markstakken skal endvidere placeres i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Placeringen af en markstak må således ikke finde sted nærmere end 15 meter fra offentlig vej, privat fællesvej og naboskel.

Som vejledende retningslinje for vurderingen af, om affald er væskeafgivende, kan nævnes, at materialer med mindre end 30 % tørstof ofte er væskeafgivende. Det afhænger dog af materialets art, idet nogle materialer holder bedre på væskeindholdet end andre materialer med samme tørstofprocent. Anvendelse af almindeligt trækpapir eller placering af drænrør under en »forsøgsstak«, der er placeret på fast underlag, kan anvendes som en simpel prøve på, om affald er væskeafgivende eller ej.

I tvivlstilfælde skal der kræves dokumentation for, at affaldet ikke er væskeafgivende, især i tilfælde, hvor affaldet afhændes til jordbrugsformål i store mængder, eller hvor en bruger ønsker gentagen opbevaring af affaldet i en markstak på sin ejendom.

Alle typer af spildevandsslam og forarbejdede affaldstyper indeholdende spildevandsslam må dog uanset, hvilken forudgående behandling det måtte have været igennem, ikke opbevares i markstakke, jf. § 18, stk. 2, og § 19, stk. 3. Forbuddet gælder således ikke kun slam fra offentlige spildevandsanlæg, men også alle andre typer af industrielt fremkommet spildevandsslam, som f.eks. spildevandsslam fra slagterier, mejerier mv.

4.3.4.3 Opbevaringskapacitet

Anlæg, der anvendes til opbevaring af både affald og husdyrgødning, skal have en kapacitet, så den del af kapaciteten, der anvendes til husdyrgødning er i overensstemmelse med reglerne for opbevaring af husdyrgødning fra erhvervsmæssigt husdyrhold. Derudover gælder husdyrgødningsbekendtgørelsens § 7 således, at hvis en ændret anvendelse af en gyllebeholder, f.eks. til opbevaring af affald, vurderes at have indflydelse på kapaciteten, skal der indsendes ny opgørelse til kommunen.

Brugers kommune fører tilsyn med, at bruger har etableret tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

4.3.5 Affald blandet med husdyrgødning

Hvis bruger modtager affald, som består af mere end 75 % husdyrgødning regnet på tørstofbasis, træder reglerne om opbevaring og anvendelse i husdyrgødningsbekendtgørelsen i stedet for bekendtgørelsens regler om dosering af fosfor og kvælstof som anført i § 22, stk. 1 og 2. Det betyder, at bekendtgørelsens § 22, stk. 3 og 4, stadig skal overholdes.

Det kvælstof, som affaldet indeholder, og som er tilført husdyrgødningen, omregnes til dyreenheder, så maksimalt 100 kg kvælstof svarer til 1 dyreenhed, jf. § 22, stk. 5.

Bruger kan for at lette opbevaring og udspreddning af affaldet opbevare affaldet med husdyrgødning i f.eks. brugers gyllebeholder, uden at bruger betragtes som affaldsproducent og dermed bliver omfattet af affaldsproducentens ansvar og pligter efter bekendtgørelsen.

4.4 Myndighedernes ansvar og pligter

Den følger af bekendtgørelsens § 31, stk. 1, at det er kommunerne, der fører tilsyn med, at reglerne i bekendtgørelsen overholdes. Tilsynsforpligtelsen er fordelt mellem affaldsproducentens kommune og brugers kommune, hvilket er beskrevet i det følgende. Plantedirektoratet fører dog tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret affald fra husholdninger, institutioner og private virksomheder, jf. bilag A.

Hvis kommunen indsamler og anvender organisk dagrenovation til jordbrugsformål, har kommunen endvidere de forpligtelser som affaldsproducent, der fremgår af afsnit 4.2. Kommunen bevarer i denne situation ansvaret som affaldsproducent, uanset udlicitering af indsamling, prøvetagning og håndtering af organisk husholdningsaffald til jordbrugsformål.

4.4.1 Affaldsproducentens kommune

Det er affaldsproducentens kommune, der fører tilsyn med, at affaldsproducentens affald er korrekt deklareret samt overholder de fastsatte grænseværdier og hygiejniske krav. Affaldsproducentens kommune

er den kommune, hvor den virksomhed, forhandler eller importør, der er ansvarlig for affaldet, er placeret, se definitionen på affaldsproducentens kommune.

Affaldsproducentens kommune skal føre en løbende kontrol med affaldets kvalitet ved gennemgang af analyser, der indsendes af affaldsproducenten med den hyppighed, der er fastsat i bekendtgørelsens bilag 5, eller med den hyppighed, der er fastsat af kommunen i medfør af § 8, stk. 2.

4.4.1.1 Kopi af deklaration sendes til affaldsproducentens kommune

Tilsynet føres med udgangspunkt i den kopi af deklarationen, som affaldsproducenten sender til sin hjemkommune senest 8 dage inden levering til bruger, jf. § 12, stk. 3.

Det skal på grundlag af deklarationen være muligt at afgøre, om affaldet overholder kvalitetskravene med hensyn til indhold af tungmetaller, miljøfremmede stoffer samt hygiejnekrav. Ligeledes skal oplysninger om prøveudtagning og analysehyppighed angives.

Herudover skal det være muligt at vurdere, om den angivne affaldstype er optaget på bekendtgørelsens bilag 1 eller fremkommet ved blanding af affaldstyper, der er opført på bilag 1. Deklarationen skal endvidere give mulighed for at identificere affaldets enkelte bestanddele og oprindelse således, at et eventuelt indhold af andre miljøskadelige stoffer eller smitstoffer kan vurderes og spores tilbage til kilden, hvis det i særlige tilfælde bliver nødvendigt.

4.4.1.2 Tilsyn med opbevaring

Affaldsproducentens kommune fører generelt tilsyn med den affaldsproducerende virksomheds opbevaring af affald via virksomhedens miljøgodkendelse, hvis virksomheden er miljøgodkendt. Har virksomhedens særlige opbevaringstilladelser i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19, er det ligeledes affaldsproducentens kommune, der fører tilsynet hermed.

4.4.1.3 Indberetning af affald afhændet til jordbrugsformål

Hvert år inden 1. marts skal affaldsproducenten skriftligt indberette til sin hjemkommune, hvor store mængder af hver affaldstype, der er afhændet til anvendelse til jordbrugsformål i det foregående kalenderår (§ 14, stk. 1). Opgørelsen skal være fordelt på anvendelse i landbrug, skovbrug, gartneri, parkdrift, privat havebrug og husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg. Indberetningen skal ske med henvisning til deklarationen for hver affaldstype.

For affald, der handles gennem flere led, er det den affaldsproducent eller affaldsforhandler, der afsætter affaldet til bruger eller et husdyrgødningsbaseret biogas- eller forarbejdningsanlæg, der skal indberette efter bekendtgørelsens § 14.

Producentkommunen skal hvert år senest 1. juli indberette de ovenstående indkomne oplysninger til Miljøstyrelsen (§ 14, stk. 2). Indberetningen foretages efter retningslinjer modtaget fra Miljøstyrelsen.

Indberetningspligten har til formål at sikre Miljøstyrelsen et grundlag for vurdering af den samlede arealbelastning som følge af anvendelse af affald til jordbrugsformål samt indberetning af oplysninger om anvendelse af affald til jordbrugsformål til EU-kommissionen. Miljøstyrelsen er over for EU-Kommissionen forpligtet til at indberette disse oplysninger.

Indberetningspligten til Miljøstyrelsen påhviler den kommune, til hvilken indberetningen er sket, dvs. den kommune, hvor affaldsproducenten, der har leveret til bruger, er hjemmehørende.

4.4.2 Brugers kommune

Det er brugers kommune, der fører tilsyn med, at papirgangen som følger af bekendtgørelsens § 13 sker korrekt. Det vil sige, at brugers kommune fører tilsyn med, at der er indgået skriftlige aftale mellem affaldsproducenten og bruger samt at leveringsmeddelelse og deklaration fremsendes rettidigt

m.m. Tilsynet gennemføres ved gennemgang af fremsendte dokumenter eller gennemførelse af tilsyn ”i marken”.

Herudover fører brugers kommune tilsyn med, at bruger opbevarer, anvender og udspreder affaldet efter bekendtgørelsens regler, jf. kapitel 7, 8 og 9.

4.4.2.1 Tilsyn med brugers opbevaring

Brugers kommune er tilsynsmyndighed, hvad angår brugers opbevaring af spildevandslam og andre affaldsprodukter. Kommunen skal herunder føre tilsyn med brugers overholdelse af kravet om normalt mindst 9 måneders opbevaringskapacitet, hvis affaldet blandes med husdyrgødning, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

4.4.2.2 Tilsyn med brugers anvendelse, udspredning og næringsstofftilførsel

Det er brugers kommune, der skal føre tilsyn med, at brugeren overholder bekendtgørelsens regler om anvendelse, udspredning og tilførsel af næringsstoffer med affaldet (jf. afsnit 4.3.2 og 4.3.3). Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen er det Plantedirektoratet, der skal føre tilsyn med, at bruger overholder harmonikravet.

Når brugers kommune modtager deklarationen med angivelse af den mængde tørstof, fosfor og kvælstof, der bliver tilført pr. hektar, kan disse oplysninger sammenstilles med oplysningerne fra kortet over udbringningsarealer, som ligeledes er bilagt leveringsaftalen, jf. § 13, stk. 4. Endvidere kan kommunen se gødningsregnskabet for brugeren på Plantedirektoratets hjemmeside. Kommunen kan på dette grundlag føre et effektivt tilsyn med, om bruger overholder anvendelsesrestriktionerne.

Til brug for tilsyn med udspredningen kan kommunen anmode om oplysninger om leveringstidspunkt og -sted hos affaldsproducenten eller bruger.

Bruger sender markplan samt kort senest 31. marts – kun over 10 tons

Bruger er forpligtet til at fremsende en markplan samt kort over udspretningsarealer til sin hjemkommune for indeværende planperiode senest den 31. marts hvert år. Meddelelsespligten gælder dog kun, hvis bruger modtager affald, der svarer til mere end 10 tons tørstof pr. år.

4.4.2.3 Tilladelser efter miljøbeskyttelseslovens § 19 og § 29 i bekendtgørelsen

Kommunen behandler ansøgninger om tilladelse til anvendelse af affald, der ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1. Tilladelserne skal være udstedt i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 19 på vilkår i henhold til § 29 i bekendtgørelsen. Kommunen behandler ligeledes ansøgninger om udspredning af affald i skove efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Der gøres opmærksom på, at det ikke er tilladt at anbringe affald på fredskovspligtige arealer, jf. § 11 i lov om skove. Anvendelse af affald optaget på bilag 1 til jordbrugsmæssigt formål anses dog ikke som bortskaffelse i skovlovens forstand, jf. vejledning om skovloven. Det følger af bekendtgørelsens § 21, stk. 3, jf. stk. 2, at affald kun må udbringes på arealer, der ikke er landbrugsarealer, hvis der er afgrøder med et gødskningsbehov. Er der ikke et sådant behov, kræver udbringning dispensation efter skovloven og tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Det er endvidere kommunen, der fører tilsyn med overholdelse af de meddelte anvendelsesbetingelser i tilladelser efter § 5, stk. 2, og § 29. Det er således også kommunen, der fører tilsyn med, at tilladelser og vilkår om anvendelse og opbevaring, som er meddelt efter § 29, bliver overholdt.

4.4.2.4 Jordkvalitet/jordprøver

Bekendtgørelsen har fastsat regler for indholdet af tungmetaller i jord, jf. § 28 og bilag 4. Reglerne er en implementering af bestemmelserne i Rådets direktiv af 12. juni 1986 (ændret ved direktiv 91/692/EØF)

om beskyttelse af miljøet, navnlig jorden, i forbindelse med anvendelse i landbruget af slam fra offentlige rensesanlæg (slamdirektivet) om, at medlemslandene skal fastsætte grænseværdier for indholdet af de syv nedenfor nævnte tungmetaller i jorden²⁾.

De danske grænseværdier for tungmetaller i jord er anført i bekendtgørelsens bilag 4 og gengivet i nedenstående tabel 4-5.

Tabel 4-5 Grænseværdier for tungmetaller i jord (mg pr. kg tørstof)

Cadmium	0,5
Kviksølv	0,5
Bly	40
Nikkel	15
Chrom	30
Zink	100
Kobber	40

Jorden på arealer, som tilføres affald, må ikke indeholde mere tungmetal end angivet ved grænseværdierne for jord i bekendtgørelsens bilag 4.

På arealer, hvor kommunen vurderer, at der er risiko for, at en eller flere grænseværdier for jord er overskredet, kan kommunen pålægge ejeren at udtage og analysere jordprøver til dokumentation for, hvorvidt grænseværdierne er overholdt.

Kommunens adgang til at kræve jordprøver bør kun anvendes i særlige tilfælde. Herved forstås tilfælde, hvor kommunen har mistanke om, at et areal har været udsat for en forureningsbelastning med affald eller lignende.

Bestemmelsen indeholder således ikke en generel hjemmel til at foretage f.eks. en forureningskortlægning af arealer i kommunen i forbindelse med f.eks. tidligere lossepladser eller andre industrielle aktiviteter, der kan have medført forurening.

Udtagning af prøver

Prøvetagning og analyse skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelsens bilag 4, og prøverne skal udtages og analyseres af et dertil akkrediteret laboratorium, jf. bekendtgørelsens § 28, stk. 3.

Der udtages repræsentative jordprøver. Dette vil normalt omfatte blandingsprøver af 25 enkeltprøver, udtaget på et areal, der er mindre end eller lig med 5 ha, og som dyrkes på ensartet måde. Prøverne udtages til en dybde af 25 cm. Hvis dybden af pløjelaget er mindre end 25 cm, må dybden for prøvetagningen dog ikke være mindre end 10 cm.

Analysemetode

Analyse af tungmetaller foretages efter oplukning i henhold til metode, angivet af Dansk Standard, jf. DS 259. Detektionsgrænsen for det enkelte metal må ikke være højere end 10 % af det relevante jordkvalitetskriterium.

Udgifter til prøvetagning og analyse

Udgifterne til prøveudtagning og analyse af prøverne afholdes af affaldsproducenten, jf. § 28, stk. 3.

4.4.3 Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen har det overordnede ansvar for fortolkning af og vejledning om bekendtgørelsen. Miljøstyrelsen har mulighed for at meddele dispensationer fra bekendtgørelsen og er forpligtet til at indberette til EU, se de følgende 2 afsnit.

4.4.3.1 Dispensationer

Miljøstyrelsen kan ifølge bekendtgørelsens § 33 i særlige tilfælde, efter en konkret individuel vurdering, tillade, at reglerne i bekendtgørelsen fraviges.

Bekendtgørelsen er et velafklaret grundlag for reguleringen af anvendelse af affald til jordbrugsformål, og en affaldsproducents muligheder for f.eks. at opnå dispensation for indholdet af tungmetaller og miljøfremmede stoffer er begrænsede.

4.4.3.2 Indberetning EU

Miljøstyrelsen er over for EU-Kommissionen forpligtet til at indberette oplysninger om anvendelse af spildevandsslam i landbruget. Indretningspligten følger af EU's slamdirektiv.

4.4.4 Eksempel - hvilken kommune

Hvis en affaldsproducent f.eks. har produktionssted i kommune A (producentens kommune), og samtidig udbringer affaldet i kommune B (brugers kommune) gælder følgende:

- Kommune A skal have oplysninger vedrørende afhændelse, jf. kapitel 5, dvs. deklARATIONEN. Kommune A har tilsynsforpligtelsen med, at affaldet overholder grænseværdier og hygiejnekrav, samt at deklARATIONEN er udarbejdet efter bekendtgørelsens regler. Kommune A skal udarbejde en årlig oversigt over disse oplysninger, som senest 1. juli hvert år skal indberettes til Miljøstyrelsen.
- Kommune B skal føre tilsyn med, at papirgangen er i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler ved levering, dvs. leveringsaftale, kort og deklARATION, og skal føre tilsyn med, at bruger opfylder reglerne med hensyn til anvendelse, udspreDning og opbevaring. Kommune B kan give evt. udspreDningstilladelser efter miljøbeskyttelseslovens § 19 i overensstemmelse med principperne i bekendtgørelsens § 29, hvis affaldet ikke er opført på bilag 1. Hvis affaldet ønskes udspreDt i skove, kan kommune B endvidere meddele udspreDningstilladelsen hertil.

5 Særlige regler for offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk dagrenovation

5.1 Generelle krav

Bekendtgørelsens §§ 15-18 fastlægger særlige regler for kvalitetskontrol, afhændelse, opbevaring og anvendelse mv. af:

- 1) Spildevandsslam i kategori E, jf. bekendtgørelsens bilag 1, dvs. det affald, der, næst efter animalske biprodukter, anses for at indebære den relativt største hygiejniske risiko ved anvendelse til jordbrugsformål. Denne kategori omfatter slam fra offentlige spildevandsanlæg og slam fra private renseanlæg til behandling af husspildevand.
- 2) Biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation fra husholdninger, institutioner og private virksomheder i kategori D, jf. bekendtgørelsens bilag 1. Denne affaldstype kan anvendes til jordbrugsformål under forudsætning af, at affaldet først er behandlet biologisk i et komposterings-, biogas- eller forarbejdningsanlæg samt overholder bekendtgørelsens hygiejniske bestemmelser, jf. bilag 3.

Det bemærkes, at slam fra renseanlæg på visse virksomheder, f.eks. virksomheder med kemisk fabrikation, ikke er optaget på bilag 1. Slammet fra denne type produktion må ikke anvendes til jordbrugsformål uden kommunens tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, jf. afsnit 3.4.

I det følgende beskrives de regler og forhold, hvor slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation reguleres anderledes end affald til jordbrugsformål i almindelighed.

Overordnet er det Plantedirektoratet, der fører tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige renseanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation. Tilsynet føres i medfør af den til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål, herefter kaldet Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse. I Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse er der bl.a. fastsat grænseværdier for affaldets indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer samt krav om prøvetagning og analyse. Plantedirektoratets regler gennemgås i bilag A.

5.1.1 Hygiejniske restriktioner

Bekendtgørelsens generelle hygiejnisk begrundede krav til anvendelse af spildevandsslam og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation til jordbrugsformål skal overholdes og er gennemgået i kapitel 4, afsnit 4.2.6.

For stabiliseret spildevandsslam, dvs. slam fra offentlige spildevandsanlæg og private renseanlæg for husspildevand, kræves, at det er nedbragt inden 6 timer efter tilførsel, jf. bekendtgørelsens bilag 3, punkt E. Fodnote (2) om karenperiode og anvendelse på ikke-fortærbare afgrøder gælder for alt spildevandsslam og alt spildevandsslamholdigt affald bortset fra det, der har været underkastet kontrolleret hygiejnisering. Det bemærkes, at kompost fremstillet af en blanding af spildevandsslam og andet materiale er underlagt begrænsningen i fodnote (2), også ved kontrolleret kompostering (mindst 55 grader C i mindst 2 uger).

5.1.2 Grænseværdier

Slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation, der ønskes anvendt til jordbrugsformål, skal overholde de grænseværdier, der er angivet for henholdsvis tungmetaller og miljøfremmede stoffer i bilag 2 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse, jf. bilag A.

5.1.3 Prøvetagning og analyse, jf. § 15

Prøvetagningen skal ske efter reglerne i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse, jf. bilag A.

Sammenblanding af spildevandsslam følger samme regler som for sammenblanding af øvrigt affald – at det skal være prøvetaget og analyseret inden sammenblanding for at undgå fortynding mv. Dog kan spildevandsslam fra anlæg med en kapacitet under 500 PE eller tømningsordninger fra private husstande tilføres andet offentligt spildevandsanlæg med henblik på behandling uden forudgående prøvetagning.

Kildesorteret organisk dagrenovation fra husholdninger, der behandles samlet på et komposteringsanlæg eller lignende, anses som hidrørende fra én affaldsproducent, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3. Kvaliteten skal kontrolleres, inden der tilsættes andre affaldstyper eller produkter i forbindelse med den biologiske behandling.

5.1.4 Videreforarbejdning i mineraliseringsanlæg, jf. § 16

Hvis spildevandsslammet sammenblandes med andet affald og/eller videreforarbejdes i slammineraliseringsanlæg, skal grænseværdierne for tungmetaller være overholdt, inden slammet indlægges til anlægget, altså før videreforarbejdningen. Det er således tilladt at tilføre slam fra flere renseanlæg inden for en kommune til et slammineraliseringsanlæg, hvis slammet løbende kontrolleres for tungmetaller ved indlægning til mineraliseringsanlægget. Den generelle regel om sammenblanding, jf. bekendtgørelsens § 6, er således modificeret for slam, der behandles i slammineraliseringsanlæg, idet miljøfremmede stoffer kan omsættes i disse anlæg.

Når partier af spildevandsslam omfattet af bekendtgørelsens kapitel 6 er prøvetaget og analyseret for indholdet af tungmetaller, inden det videreforarbejdes i slammineraliseringsanlæg, kræves der ikke tungmetalanalyser af det færdigbehandlede affald, jf. bekendtgørelsens § 16.

5.1.5 Forhøjet indhold af miljøfremmede stoffer, jf. § 17

Der gælder særlige regler for slam fra offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk affald med forhøjet indhold af miljøfremmede stoffer. Slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation, der overskrider grænseværdierne for et eller flere miljøfremmede organiske stoffer, kan viderebehandles i miljøgodkendte komposteringsanlæg med henblik på (biologisk) omsætning af disse stoffer, jf. bekendtgørelsens § 17.

Komposteringsanlægget skal til enhver tid over for tilsynsmyndigheden kunne dokumentere, at der sker omsætning (og ikke kun fortynding) af de miljøfremmede stoffer, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 2. Kravet indebærer, at anlægget skal kunne opstille en massebalance, der dokumenterer dette forhold. Dokumentation kan opnås enten ved at måle de indkommende stoffers koncentrationer eller ved at aftale en alternativ metode med tilsynsmyndigheden.

5.2 Affaldsproducentens ansvar og pligter

Det er affaldsproducentens ansvar, at kvaliteten af spildevandsslammet eller det kildesorterede organiske dagrenovation opfylder de krav til kvalitet og kvalitetskontrol, som stilles i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse, jf. bilag A.

5.2.1 Anmeldelse

Slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation, der påtænkes anvendt til jordbrugsformål, samt ubehandlet eller mekanisk behandlet organisk dagrenovation, der tilføres biogasanlæg, skal anmeldes til Plantedirektoratet, jf. bilag A.

5.2.2 Ændring af affaldets sammensætning

Hvis spildevandsslam, der ønskes afsat til jordbrugsformål, har en ændret sammensætning i forhold til det tidligere afsatte slam, skal dette meddeles Plantedirektoratet og analyseresultater, der dokumenterer kvaliteten af det nye slam, skal fremsendes af affaldsproducenten, dvs. kommunen, til Plantedirektoratet.

Det følger indirekte af Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse, at når slam fra en producent ændrer sammensætning, skal den ændrede sammensætning betragtes som en ny levering, og situationen vil så udløse de krav, der gælder i forbindelse med den første levering af spildevandsslam, jf. bilag A.

5.2.3 Opbevaring, jf. § 18

5.2.3.1 Opbevaring af slam fra offentlige spildevandsanlæg

Kommunen skal råde over opbevaringsfaciliteter for slam fra offentlige spildevandsanlæg produceret i kommunen, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1. Opbevaringskapaciteten skal svare til (mindst) 9 måneders slamproduktion.

Opbevaring kan ske ved:

Opbevaringsanlæg på renseanlæg

Spildevandsanlægget skal have tilladelse til udledning af spildevandet efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, men miljøbeskyttelsesloven stiller ikke krav til godkendelse af anlæggets indretning. Spildevandsanlæg er således ikke godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. I spildevandstilladelserne er der dog blevet stillet miljøbetingede krav af amterne til de tekniske indretninger af

renseanlæg i forbindelse med meddelelse af spildevandstilladelse, herunder fx også krav om støj og lugt. Det er i dag kommunerne, der meddeler sådanne spildevandstilladelser til spildevandsselskaberne.

Etableres opbevaringsanlægget på selve renseanlægget, og opbevares alene slam fra kommunens tømningsordninger og mindre renseanlæg, opfattes opbevaringsanlægget som en integreret del af renseanlægget. Anlægget skal derfor ikke have tilladelse til opbevaring af slammet efter miljøbeskyttelseslovens § 19 eller lovens kapitel 5.

Det er en forudsætning, at anlægget ikke modtager væsentlige slammængder eller andet affald udefra. Hvis det er tilfældet, skal det vurderes, hvorvidt anlægget behøver en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 eller lovens kapitel 5.

Opbevaringsanlæg uden for renseanlæg

Opbevaringsanlæg og behandlingsanlæg, der etableres uden for et renseanlægs område, skal miljøgodkendes efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, hvis kapaciteten for tilførsel af slam er 30 tons per dag eller mere.

Mindre anlæg skal have tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19.

Opbevaring hos bruger

Hvis kommunen vælger at opbevare spildevandsslam hos en eller flere brugere, skal opbevaringsanlægget være godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 eller have tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19.

Hvis der på en virksomhed opbevares affald med henblik på efterfølgende distribution til en eller flere brugere, vil opbevaringen være omfattet af bestemmelserne i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5.

5.2.3.2 Rapportering

Kommunen skal hvert år senest den 31. december indsende en redegørelse for, hvor og på hvilken måde det kommunale spildevandsslam skal opbevares det kommende år. Redegørelsen skal indsendes til Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 3.

5.2.3.3 Opbevaring af kildesorteret organisk dagrenovation

Et opbevaringsanlæg for kildesorteret organisk dagrenovation vil normalt være placeret i tilknytning til selve behandlingsanlægget og vil derfor være omfattet af dettes anlægs kapitel 5 godkendelse.

Hvis et opbevaringsanlæg for kildesorteret organisk dagrenovation ikke er omfattet af behandlingsanlæggets kapitel 5 godkendelse, skal det godkendes efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, jf. bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomheder, bilag 2, hvis anlægget tilføres 30 tons affald eller mere pr. år. Mindre opbevaringsanlæg skal have tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19.

5.2.4 Afhændelse og levering

For afhændelse og levering af slam fra offentlige spildevandsanlæg samt biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation gælder de samme regler som for øvrige affaldstyper, der agtes anvendt til jordbrugsformål. Der henvises derfor til gennemgangen af de generelle bestemmelser i denne vejlednings kapitel 4.

5.2.4.1 Levering til andre end bruger

Hvis spildevandsslam leveres til andre end bruger, f.eks. med henblik på sammenblanding eller viderebehandling, skal kvaliteten med hensyn til indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer være kontrolleret og grænseværdierne overholdt inden levering kan finde sted. Kontrollen udføres efter tilsynsbekendtgørelsens regler. Det betyder, at slam fra offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk

dagrenovation skal være kontrolleret efter Plantedirektoratets regler, før det kan overdrages til andre, jf. bilag A.

Opmærksomheden henledes på, at Plantedirektoratet i deres tilsynsbekendtgørelse fortolker begrebet ”producent”, som værende den, der frembringer det omhandlede affald.

Ved levering til husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg skal reglerne om opbevaring og anvendelse af affald, der tilføres husdyrgødningsbaserede biogas- eller forarbejdningsanlæg, jf. bekendtgørelsens § 10, desuden følges.

5.3 Bruger

5.3.1 Opbevaring

For opbevaring af spildevandsslam og kildesorteret organisk dagrenovation gælder de samme generelle regler som for andet affald. Disse regler er gennemgået i kapitel 4. Dog gælder det, at slam fra offentlige spildevandsanlæg ikke må opbevares i markstakke, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 2. Forbuddet mod opbevaring af spildevandsslam i markstakke gælder også for industrielt spildevandsslam, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 3.

For opbevaring hos bruger forudsætter bekendtgørelsen, at der kun opbevares affald hos bruger til brugers eget forbrug, det vil sige hvad der kan forudses anvendt i den indeværende og kommende vækstsæson, jf. afsnit 4.3.4.

5.3.2 Udbringning og anvendelse

Udbringning og anvendelse af slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation er underlagt de samme regler og restriktioner som andet affald, der reguleres i bekendtgørelsen. Der henvises derfor til de generelle regler for brugers udbringning og anvendelse, som er beskrevet i denne vejlednings afsnit 4.3.2-4.3.3.

Dog gælder det særligt for økologisk jordbrug, at spildevandsslam, jf. Rådets og Kommissionens forordninger om økologisk jordbrugsproduktion, ikke må anvendes på arealer udlagt til denne form for jordbrug.

5.4 Myndighedernes ansvar og pligter

5.4.1 Plantedirektoratet

Plantedirektoratet fører tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation, der ønskes anvendt til jordbrugsformål, jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 2. Tilsynet føres efter reglerne i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m., jf. bilag A.

5.4.2 Kommunen

5.4.2.1 Affaldsproducentens kommune

Der er affaldsproducentens kommune, der har tilsyn med kvaliteten af affaldet.

Affaldsproducentens kommune kan ændre kontrolkravene, jf. bekendtgørelsens § 8 og bilag 5.

Det er affaldsproducentens kommune, der har tilsynet med kravene. For så vidt angår Plantedirektoratets regler henvises til bilag A.

Deklaration

Affaldsproducentens kommune fører tilsyn med, at der er udarbejdet en fyldestgørende deklARATION for slammet. Tilsynet gennemføres ved gennemgang af fremsendte dokumenter eller som stikprøvekontrol.

Virksomhedens kapitel 5 godkendelse, herunder opbevaring

Herudover fører producentens kommune generelt tilsynet med affaldsproducentens virksomhed i henhold til virksomhedens kapitel 5 godkendelse, herunder opbevaring. I det følgende gives nogle eksempler på metoder til behandling af affald, der altid skal godkendes efter kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven.

- Tørringsanlæg.
- Forbrændingsanlæg.
- Vådoxidationsanlæg.
- Mineraliseringsanlæg.
- Komposteringsanlæg.
- Anlæg til kontrolleret hygiejnisering, jf. pkt. 4 i bekendtgørelsens bilag 3.

Godkendelseskompetencen følger bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder. Slambehandlingsanlæg og lageranlæg med en kapacitet på 30 tons affald/dag eller mere skal normalt godkendes efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, jf. bilag 2 til bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder.

Behandlingsanlæg til stabilisering, afvanding og opbevaring af slam, etableret på selve renseanlægget, er en integreret del af renseanlægget og skal derfor ikke miljøgodkendes efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5. Hvis opbevaringen ikke er en integreret del af anlægget, skal opbevaringen godkendes særskilt enten efter kapitel 5 eller have en tilladelse efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven, jf. afsnit 5.2.3.

Indberetning

Kommunen skal en gang årligt indberette affaldsproducentens affaldsmængder til jordbrugsformål til Miljøstyrelsen, jf. § 14, stk. 2.

Kommunen skal tillige som driftsherre i forhold til kommunens spildevandsanlæg en gang årligt indberette oplysninger til Plantedirektoratet om produktion og afhændelse af spildevandsslam til jordbrugsformål, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om betaling for tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål.

Opbevaring af spildevandsslam og blandingsprodukter

For opbevaring af spildevandsslam på renseanlæggene samt blandingsprodukter af f.eks. husdyrgødning og spildevandsslam er det ligeledes den kommune, hvor den affaldsproducerende virksomhed er placeret, der fører tilsyn med opbevaring og opbevaringskapacitet, jf. afsnit 5.2.3.

Med hensyn til opbevaring af slam fra offentlige spildevandsanlæg skal kommunen råde over opbevaringsfaciliteter, der har en kapacitet, der svarer til (mindst) 9 måneders slamproduktion, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 1, jf. afsnit 5.2.3.

Redegørelse for opbevaring af spildevandsslam

Kommunen skal hvert år senest den 31. december indsende en redegørelse for, hvor og på hvilken måde det kommunale spildevandsslam skal opbevares det kommende år. Redegørelsen skal indsendes til Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 3.

5.4.2.2 Brugers kommune

Opbevaring

Brugers kommune er tilsynsmyndighed med hensyn til brugers opbevaring af slam fra offentlige spildevandsanlæg, inklusive blandingsprodukter af slam og husdyrgødning, og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation. Kommunen skal herunder føre tilsyn med overholdelse af kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet (mindst svarende til 9 måneders produktion). Se de generelle regler herfor i afsnit 4.3.2 - 4.3.4.

Kommunen skal også føre tilsyn med, at slam fra offentlige spildevandsanlæg ikke opbevares i markstakke.

Redegørelse

Kommunen skal hvert år senest den 31. december indsende en redegørelse for, hvor og på hvilken måde det kommunale spildevandsslam skal opbevares det kommende år. Redegørelsen skal indsendes til Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 3.

Anvendelse og udbringning

Brugers kommune fører på baggrund af leveringsaftalen for slammet tilsyn med, at brugeren ikke overgødsker i forhold til anvendelsesrestriktionerne fastsat i bekendtgørelsen. Kommunen fører ligeledes tilsyn med brugers markplan, og at affaldet er udsprent på de arealer, som det fremgår af kortbilaget. Endvidere kan kommunen se brugers gødningsregnskab på Plantedirektoratets hjemmeside. Hvis bruger ikke har fremsendt markplanen senest den 31. marts, skal kommunen reagere herpå.

Kommunen skal endvidere føre tilsyn med, at bruger overholder udbringningsreglerne og f.eks. ikke udbringer slam fra offentlige spildevandsanlæg i september og oktober på arealer, hvor der ikke er afgrøder samme vinter. Endelig skal kommunen føre tilsyn med, at bruger overholder de hygiejniske betingede anvendelsesrestriktioner, som følger af bekendtgørelsens bilag 3.

Er der tale om anvendelse af affald i skove efter bekendtgørelsens § 5, stk. 2, skal kommunen vurdere, om der kan gives tilladelse til anvendelsen efter § 19 i miljøbeskyttelsesloven. Brugers kommune kan skærpe eller fastsætte yderligere vilkår for kontrolkravene.

5.4.3 Eksempel – udbringning på et skovareal.

Hvis slam fra offentlige spildevandsanlæg beliggende i kommune A udbringes på et skovareal i kommune B, gælder følgende:

Plantedirektoratet

Plantedirektoratet fører tilsyn med, at affaldsproduktet overholder kvalitets- og produktkravene i henhold til tilsynsbekendtgørelsen. Hvis der konstateres overskridelser, orienterer Plantedirektoratet kommune A, der som tilsynsmyndighed for renseanlægget derefter har tilsynet med, at slammet disponeres på anden måde.

Affaldsproducentens kommune

Affaldsproducentens kommune fører tilsyn med, at der er udarbejdet en fyldestgørende deklaration for slammet.

Affaldsproducentens kommune skal på baggrund af deklarationen en gang årligt indberette de konkrete affaldsmængder, samt de tilfælde hvor spildevandsslammet er udsprent på skovarealer, til Miljøstyrelsen. Affaldsproducentens kommune skal endvidere indberette til Plantedirektoratet den mængde spildevandsslam, der er udbragt til jordbrugsformål fra det enkelte spildevandsanlæg.

Brugers kommune

Brugers kommune skal vurdere ansøgning om og evt. meddele tilladelse til udspredning af spildevands-slammet på skovarealet (§ 5, stk. 2). Kommunen kan i den forbindelse skærpe vilkårene i forhold til, hvad der gælder efter kapitel 3-9, eller fastsætte yderligere vilkår.

Der gøres opmærksom på, at det ikke er tilladt at anbringe affald på fredskovspligtige arealer, jf. afsnit 4.2.12.

Brugers kommune fører tilsyn med, at affaldsproducenten har indgået en direkte skriftlig aftale med brugeren, inklusiv kort og deklaration.

Brugers kommune fører på baggrund af leveringsaftalen for slammet tilsyn med, at brugeren ikke overgødsker i forhold til anvendelsesrestriktionerne fastsat i bekendtgørelsen. Endvidere skal kommunen føre tilsyn med, at bestemmelserne om opbevaringskapacitet, udbringning og restriktioner på anvendelse af slammet i medfør af bekendtgørelsens hygiejnekrav, er overholdt.

6 Bestemmelser for affald anvendt på forskellige arealtyper

6.1 Anvendelse på forskellige arealtyper

De affaldstyper, der er optaget på bekendtgørelsens bilag 1, kan generelt uden forudgående tilladelse anvendes til jordbrugsformål (§ 5, stk. 1). Det er dog en forudsætning for anvendelsen, at brugeren overholder de fastsatte anvendelsesrestriktioner, og at affaldsproducenten har overholdt bekendtgørelsens kontrol-, produkt- og opbevaringskrav (kapitel 3 - 9).

Reglerne vedrørende anvendelse af affald på forskellige arealtyper gennemgås endvidere nedenfor.

6.2 Landbrugsarealer

På landbrugsarealer gælder de generelle bestemmelser for udbringning og anvendelse af affald til jordbrugsformål, som fremgår af gennemgangen i kapitel 4.

Udbringning af affald på landbrugsarealer skal tjene et gødnings- eller jordforbedringsformål. Dette indebærer, at doseringen, ud over at overholde bekendtgørelsens specifikke krav til maksimal tilførsel, bør afstemmes efter den enkelte afgrødes behov (følger af § 21, stk. 1, 2 og 3). Desuden skal anvendelse af affald indgå i den almindelige gødningsplanlægning.

For anvendelse af organisk madaffald (bekendtgørelsens bilag 1, D) med indhold af animalske biprodukter gælder, at det udover bekendtgørelsen også er omfattet af biproduktforordningens bestemmelser. Dette indebærer bl.a., at der er særlige restriktioner for anvendelse på græsningsarealer. Administrationen af biproduktforordningens bestemmelser varetages af Fødevarestyrelsen.

6.3 Skove

Før affald kan anvendes i skove, skal kommunen meddele tilladelse (§ 5, stk. 2). Tilladelsen skal meddeles efter miljøbeskyttelseslovens § 19. I forbindelse med kommunens meddelelse af tilladelse kan der fastsættes skærpede vilkår i forhold til, hvad der gælder efter bekendtgørelsens kapitel 3 - 9. Derudover har kommune mulighed for at fastsætte yderligere vilkår efter bekendtgørelsen. Kommunen kan derimod ikke fastsætte vilkår, der er mindre restriktive end hvad, der gælder i henhold til bekendtgørelsens kapitel 3-9.

Der gøres opmærksom på, at det ikke er tilladt at anbringe affald på fredskovspligtige arealer, jf. § 11 i lov om skove. Anvendelse af affald optaget på bilag 1 til jordbrugsmæssigt formål anses dog ikke som bortskaffelse i skovlovens forstand, jf. vejledning om skovloven. Det følger af bekendtgørelsens § 21, stk. 3, jf. stk. 2, at affald kun må udbringes på arealer, der ikke er landbrugsarealer, hvis der er afgrøder

med et gødskningsbehov. Er der ikke et sådant behov, kræver udbringning dispensation efter skovloven og tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Gødskningsbehov

I skov må affald kun udbringes til afgrøder med et gødskningsbehov, jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 3. I de eksisterende skove er der generelt ikke behov for at udbringe kvælstof, da der generelt ikke er mangel på kvælstof, hvilket skyldes, at det atmosfæriske nedfald i gennemsnit bidrager med ca. 15 kg N pr ha og år, jf. vejledning om skovloven.

I Plantedirektoratets seneste bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække er der derfor kun angivet en kvælstofnorm vedr. nyplantning af skov på tidligere skovbevoksede arealer med træhøjde under 3 meter på 15 kg pr. ha og år. På landbrugsarealer er der slet ikke behov for at tilføre kvælstof i forbindelse med skovrejsning, hvorfor Plantedirektoratets i bekendtgørelsen angiver en kvælstofnorm på 0 kg. pr. ha vedrørende skovrejsning på tidligere landbrugsjord.

Juletræer og klippegrønt har behov for tilførsel af kvælstof, og Plantedirektoratet angiver vedr. denne anvendelse i den ovennævnte bekendtgørelse en kvælstofnorm på 75 kg pr. ha og år.

Afmærkning

Ved udspredning i skoven af spildevandsslam gælder, at adgang til arealerne i en periode efter udbringning skal forbydes, og at der skal skiltes herom, jf. vejledning om skovloven. Afmærkningerne skal gennemføres med skiltning, der forbyder plukning af bær, svampe og lignende, jf. bilag 3, fodnote 2.

I bynære områder og områder med særlig stor friluftsmæssig anvendelse (udflugtsmål, camping og rasteplasser) bør kommunen ikke meddele tilladelse.

6.4 Private haver

Ved afhændelse til eller anvendelse i privat havebrug er der visse af bekendtgørelsens bestemmelser, som ikke gælder. Disse omfatter kravene om skriftlig aftale ved levering af affald, fremsendelse af leveringsmeddelelse, brugers opbevaring og anvendelse, samt de særlige bestemmelser om tungmetaller i jord, jf. § 5, stk. 3.

Fritagelse

Den administrative begrundelse for fritagelsen af havebrug fra disse bestemmelser er, at det ville være forbundet med en uforholdsmæssig stor indsats fra myndighedernes side at føre tilsyn med overholdelsen. En sådan indsats vil som udgangspunkt ikke stå mål med den miljømæssige gevinst.

Den miljømæssige gevinst skal vurderes ud fra en helhedsbetragtning. Det er i de enkelte tilfælde op til kommunen at vurdere, om den miljømæssige gevinst står i forhold til tilsynsindsatsen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 85.

Hygiejniske forhold

Affald, der afhændes til privat havebrug, skal overholde bekendtgørelsens krav til hygiejnisering, jf. bilag 3 (§ 5, stk. 3). Det påhviler affaldsproducenten at sikre den hygiejniske kvalitet af affaldet, og det er affaldsproducentens hjemkommune, der er tilsynsmyndighed.

Skærpede produktkrav

Samtidig er der på visse punkter indført skærpede krav til kvaliteten af affald, der afhændes til privat havebrug. De skærpede produktkrav fremgår af bekendtgørelsens bilag 2 og 3 og omhandler produkternes indhold af bly og arsen samt hygiejnisering.

Deklaration

Det er desuden vigtigt, at affald f.eks. kompost, som afhændes til private, deklareres korrekt, så den private havebruger ikke er i tvivl om det leverede affaldspartis beskaffenhed. Deklarationen skal foretages i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 12. Der kan i øvrigt med henblik på udarbejdelsen henvises til vejledningen om produktblade for kompost (Miljøprojekt nr. 470, 1999), jf. www.mst.dk/publikationer. Endvidere vil det være god service over for private brugere at lade en egentlig brugsanvisning ledsage affaldsleverancen.

6.5 Andre areal typer – rekreative arealer

Parker, sportspladser og kirkegårde

Affald kan anvendes på rekreative arealer, dvs. i parker og lignende anlæg af havelignende karakter, på sportspladser, og på kirkegårde, under forudsætning af, at affaldet forinden har været underkastet relevant behandling, jf. bilag 3.

Spildevandsslam, der anvendes på rekreative arealer, skal være kontrolleret hygiejniseret, dvs. ved 70 grader C i 60 minutter. Kompost fremstillet af materiale, hvori der indgår ”ikke kontrolleret hygiejniseret spildevandsslam”, må ikke afhændes til anvendelse på rekreative arealer.

Ved afhændelse af affald til anvendelse på rekreative arealer er det affaldsproducentens ansvar, at affaldet har gennemgået en passende hygiejnisering, så de hygiejniske anvendelsesrestriktioner overholdes, jf. bekendtgørelsens bilag 3.

For spildevandsslam, der anvendes på mindre kritiske areal typer, dvs. areal typer hvor der normalt ikke tages ophold, og hvor risikoen for direkte eksponering derfor er lille, f.eks. vejrabatter eller støjvolde, vil hygiejnisering ved kontrolleret kompostering være tilstrækkelig.

Natura 2000-områder

Ved meddelelse af tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, stk. 1 og 2, skal der, før der træffes afgørelse, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 200-område væsentligt, jf. §§ 7, stk. 1, og 8, stk. 2, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelses-områder samt beskyttelse af visse arter.

7 Tilsyn og håndhævelse

7.1 Indledning

Tilsynet i henhold til denne bekendtgørelses område er opdelt mellem affaldsproducentens kommune, brugers kommune og Plantedirektoratet.

For overskuelighedens skyld er tilsynsproblematikken opdelt i tre separate afsnit alt afhængig af, om tilsynsforpligtelserne påhviler affaldsproducentens kommune, brugers kommune eller Plantedirektoratet.

7.2 Plantedirektoratet

Plantedirektoratet fører tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige spildevandsanlæg og organisk dagrenovation fra husholdninger, institutioner og private virksomheder. Tilsynet føres efter reglerne i bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål (tilsynsbekendtgørelsen).

Harmonikravet

Plantedirektoratet fører ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen ligeledes tilsyn med, at bruger overholder harmonikravet. Det er således Plantedirektoratets forpligtelse at føre tilsyn med, om arealer, der

har fået tilført 170 kg N som affald, er angivet som harmoniareal. Grundlaget for denne kontrol er markplanen, bedriftens gødningsregnskab og oplysninger fra kommunen om de anvendte affaldsmængder på markniveau.

Gødningsplanlægning

Plantedirektoratet fører ifølge lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække tilsyn med, at bruger overholder reglerne om gødningsanvendelse.

7.3 Kommunens tilsynsforpligtelser

7.3.1 Affaldsproducentens kommune

Overordnet skal affaldsproducentens kommune påse, at affaldsproducenten overholder de kontrol- og produktkrav (kvalitetskrav), som er anført i bekendtgørelsens kapitel 3, 5 og 6.

I det følgende er affaldsproducentens kommunes tilsynsforpligtelser listet:

- Affaldsproducentens kommune fører tilsyn med, at affald afhændes korrekt. Dvs. at affaldsproducenten udarbejder retvisende deklarationer samt at deklarationen følger affaldsproduktet, og at affaldsproducenten fremsender deklarationen til affaldsproducentens kommune 8 dage inden levering til bruger. Tilsynet gennemføres ved gennemgang af fremsendte dokumenter eller som stikprøvekontrol.
- Affaldsproducentens kommune fører tilsyn med, at affaldsproducenten opbevarer affaldet lovligt.
- Affaldsproducentens kommune fører endvidere tilsyn med, at kommunen har rådighed over tilstrækkelig opbevaringskapacitet for slam fra offentlige spildevandsanlæg, dvs. faciliteter til 9 måneders opbevaringskapacitet.
- Affaldsproducentens kommune skal også føre tilsyn med, at renseanlæggene ikke opbevarer slam fra offentlige spildevandsanlæg i markstakke.

7.3.2 Brugers kommune

Overordnet skal brugers kommune påse, at bruger overholder de krav om opbevaring og anvendelse, som er anført i bekendtgørelsens § 10 og kapitel 7, 8 og 9.

I det følgende er brugers kommunes tilsynsforpligtelser listet:

Papirgangen

- Brugers kommune fører tilsyn med papirgangen, som følger af bekendtgørelsens § 13, stk. 4. Kommunen fører således tilsyn med, at der indgås skriftlige aftaler mellem affaldsproducenten og bruger, at leveringsmeddelelse og deklaration fremsendes rettidigt m.m. Tilsynet gennemføres ved gennemgang af fremsendte dokumenter eller som stikprøvekontrol.

Anvendelse

- Det er brugers kommune, der fører tilsyn med brugers anvendelse af affald, herunder, at bruger overholder anvendelsesrestriktionerne om tilførsel af bl.a. kvælstof og fosfor, og at anvendelsen sker i overensstemmelse med deklarationen.
- Brugers kommune fører tilsyn med, at bruger ikke spreder affald på et areal, der året inden f.eks. har fået tilført spildevandsslam og derfor ofte har fået dækket sit fosforbehov for de efterfølgende 3 år.
- Kommunen skal føre tilsyn med, at affald kun spredes på de arealer, som fremgår af kortbilaget til aftalen mellem bruger og affaldsproducenten.
- Kommunen kan i sit tilsynsarbejde se brugers gødningsregnskab på Plantedirektoratets hjemmeside.
- Hvis bruger ikke fremsender markplanen til kommunen senest den 31. marts, er det ligeledes kommunens forpligtelse at følge op på, at dette sker.

Udspredning

- Tilsyn med tidspunkterne for brugers udspredning af affald påhviler ligeledes brugers kommune. Kommunen skal f.eks. føre tilsyn med, at der ikke bliver udspremt flydende affald i perioden fra 1. september til 1. februar ud over på de arealer, hvor efterårsudbringning i begrænset omfang tillades.
- Udspredning må ikke foretages på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m. fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Opbevaring

- Sammenblandes eller opbevares affald sammen med husdyrgødning er det brugers kommune, der fører tilsyn med, at bruger har den tilstrækkelige opbevaringskapacitet (normalt 9-måneder).
- Brugers kommune fører tilsyn med brugers opbevaring. Det er således kommunen, der skal føre tilsyn med, at bruger ikke opbevarer spildevandsslam i markstakke.

§ 29 tilladelser

- Brugers kommune fører tilsyn med, at tilladelser og vilkår om anvendelse og opbevaring, som er meddelt efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29, bliver overholdt. Sådanne tilladelser og vilkår skal fremgå af deklarationen, som fremsendes til kommunen.

Udspredning i skov

- Brugers kommune fører tilsyn med, at tilladelse til anvendelse af affald på skovarealer bliver overholdt. Kommunen skal tillige føre tilsyn med overholdelsen af eventuelle vilkår stillet i forbindelse med meddelelse af tilladelsen.

Hygiejniske krav

- Det er brugers kommune, der fører tilsyn med, at bruger overholder de hygiejniske krav ved udspredning og behandling, som er opstillet i bekendtgørelsens bilag 3. Det er kommunen, der fører tilsyn med, at f.eks. stabiliseret spildevandsslam nedbringes inden 6 timer efter tilførsel, samt at bruger på sådanne arealer ikke dyrker fortærbare afgrøder, men kun korn- eller frøafgrøder til modenhed, eller græs og lignende til industriel fremstilling af tørfoder.

7.4 Håndhævelse

En afgørelse om påbud, forbud eller lignende skal altid indeholde henvisninger til de bestemmelser, som danner hjemmelsgrundlag for afgørelsen.

Efter bekendtgørelsens § 32 kan tilsynsmyndigheden meddele påbud og forbud. Håndhævelse følger i øvrigt de regler, der er fastsat herom i miljøbeskyttelseslovens kapitel 9.

Der kan i øvrigt generelt henvises til Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2005 om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven (håndhævelsesvejledningen).

Påbud

Det følger af bekendtgørelsens § 32 stk. 1, at tilsynsmyndigheden har adgang til at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger i tilfælde af, at opbevaring eller anvendelse af affald giver eller kan give anledning til væsentlige gener eller forurening.

Det bemærkes, at risikoen for ikke uvæsentlige gener eller forurening i sig selv er nok til at kunne udløse et påbud.

Den praktiske hovedregel vil være, at det er kommunen, der meddeler et påbud, idet bestemmelsen handler om opbevaring eller anvendelse af affald, hvilket ifølge § 31 er kommunens ansvarsområde.

Forbud

Tilsynsmyndigheden kan på baggrund af en konkret vurdering nedlægge forbud mod anvendelse af affald til jordbrugsformål, såfremt anvendelsen medfører forurening eller risiko herfor, jf. § 32, stk. 2.

Endvidere har tilsynsmyndigheden de muligheder, der er beskrevet i miljøbeskyttelseslovens kapitel 9.

Påbud og forbud skal forvarsles skriftligt, jf. miljøbeskyttelseslovens § 75.

Indskærpelse

Det bemærkes, at bekendtgørelsens § 32 kun regulerer de lovlige forhold, som giver anledning til gener eller forurening.

Tilsynsmyndigheden påtaler forhold, som ikke er i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler, overfor den, der bryder reglen, og indskærper, at det ulovlige forhold skal bringes til ophør eller lovliggøres, jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 68-69.

Ovenstående gælder ligeledes overtrædelse af de vilkår, som kommunalbestyrelsen har fastsat i en § 29 tilladelse.

Som eksempler på ulovlige forhold kan nævnes:

- 1) Hvor bruger udspreder affald, som ikke er omfattet af bilag 1 eller en § 19 tilladelse,
- 2) ikke overholder de fastsatte krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet eller
- 3) ikke overholder de fastsatte anvendelsesrestriktioner.

Indskærpelsen skal gives med en nærmere fastsat tidsfrist for at bringe forholdet i orden, jf. miljøbeskyttelseslovens § 78, stk. 1. Det skal af indskærpelsen fremgå, at den ikke kan påklages, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 3.

Politianmeldelse

Er det ulovlige forhold ikke bragt i orden ved fristens udløb, vil det være håndhævelsesmæssigt korrekt at foretage politianmeldelse, medmindre særlige forhold taler imod dette. Se Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/2005 om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven (håndhævelsesvejledningen).

8 Afgørelse og klage

Afgørelser efter bekendtgørelsen skal meddeles skriftligt efter reglerne i miljøbeskyttelseslovens kapitel 10.

Det gælder således også, at bl.a. et påbud i henhold til bekendtgørelsens § 32 skal forvarsles, og at der skal fastsættes en frist for at efterkomme et påbud, jf. Miljøbeskyttelses lovens §§ 75 og 78.

Klageadgang

Det følger af bekendtgørelsens § 34, at det ikke er alle sager - uanset deres størrelse - der kan påklages. Afgrænsningen af klageadgangen er formuleret negativt, idet det er nævnt, hvilke sager, der ikke kan påklages.

Følgende afgørelser kan ikke påklages, jf. § 34:

- Kommunalbestyrelsens afgørelser efter §§ 7, 8 og 32.
- Kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 29, når afgørelsen vedrører mindre end 10.000 tons affald pr. år.
- Miljøstyrelsens afgørelser efter § 33.

Andre afgørelser kan påklages.

Tilsynsmyndighedens indskærper om at bringe et faktisk forhold i overensstemmelse med lovgivningen (indskærpe/lovliggørelsespåbud) kan dog ikke påklages, jf. miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 3.

Klagefrist

Klagefristen for afgørelser truffet i henhold til bekendtgørelsen er 4 uger, regnet fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende, jf. miljøbeskyttelseslovens § 93.

Klagevejledning

Afgørelsen om påbud og forbud skal indeholde den nødvendige klagevejledning, jf. miljøbeskyttelsesloven § 77, jf. § 74.

Domstolsprøvelse

Samtlige afgørelser, uanset om de kan påklages eller ej i det administrative system, kan altid prøves ved domstolene.

Indhold

Forord

1 Indledning

- 1 Baggrund
 - .1
 - 1 Formål
 - .2
 - 1 Afgrænsning til anden regulering
 - .3

2 Definitioner og begreber

3 Bekendtgørelsens område

- 3 Anvendelse af affald til jordbrugsformål
 - .1
 - 3 Affaldstyper, der er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1.
 - .2
 - 3.2 *A) Processpildevand og slam fra vegetabilsk produktion og mejerier m.v.*
 - .1
 - 3.2 *B) Slam fra dambrug*
 - .2
 - 3.2 *C) Slam fra forarbejdning af animalske råvarer*
 - .3
 - 3.2 *D) Organisk madaffald*
 - .4
 - 3.2 *E) Spildevandsslam*
 - .5
 - 3.2 *F) Animalske biprodukter*
 - .6
 - 3 Affaldstyper, der ikke er omfattet af bekendtgørelsen
 - .3
 - 3.3 *Husdyrgødning*
 - .1
 - 3.3 *Mælkerumsvand*
 - .2
 - 3.3 *Spildevand*
 - .3
 - 3.3 *Latrin, herunder afløbsfri toiletter*
 - .4
 - 3.3 *Hjemmekompost*
 - .5
 - 3.3 *Have- og parkaffald*
 - .6
 - 3.3 *Aske fra halm- og flisfyre*
 - .7
 - 3.3 *Opgravet havbundsmateriale*
 - .8
 - 3.3 *Materiale fra vandløb, søer og strande*
 - .9
 - 3 Udstedelse af tilladelse til jordbrugsanvendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, jf. bekendtgørelsens § 29
 - .4
 - 4 Ansøgning om tilladelse til jordbrugsanvendelse
 - .1
 - 3.4 *Kommunens sagsbehandling*
 - .2
 - 3.4 *Kommunens afgørelse af § 19 tilladelser*
 - .3
 - 3.4 *Tilbagekaldelse eller ændring af tilladelse*
 - .4

- 3.4 *Eksempler på affaldstyper, der kræver tilladelse*
- .5

4 Generelle krav til alle affaldstyper

4 Forhold der reguleres ens for alle affaldstyper.

.1

- 4.1 *Indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer*
- .1
- 4.1 *Indhold af sygdomsfremkaldende mikroorganismer*
- .2

4 Affaldsproducentens ansvar og pligter

.2

- 4.2 *Ansvarsfordeling og sammenblanding*
- .1
- 4.2 *Anvendelse i private haver*
- .2
- 4.2 *Grænseværdier for tungmetaller (bilag 2)*
- .3
- 4.2 *Grænseværdier for miljøfremmede stoffer (bilag 2)*
- .4
- 4.2 *Krav til analyse og prøvetagning (bilag 5)*
- .5
- 4.2 *Krav til hygiejnisk behandling (bilag 3)*
- .6
- 4.2 *Deklaration*
- .7
- 4.2 *Leveringsaftale*
- .8
- 4.2 *Opbevaring*
- .9
- 4.2 *Indberetning*
- .10
- 4.2 *Import og eksport af affald*
- .11
- 4.2 *Anvendelse i skov*
- .12

4 Brugers ansvar og pligter

.3

- 4.3 *Leveringsaftale*
- .1
- 4.3 *Anvendelse*
- .2
- 4.3 *Udbringning*
- .3
- 4.3 *Opbevaring*
- .4
- 4.3 *Affald blandet med husdyrgødning*
- .5

4 Myndighedernes ansvar og pligter

.4

- 4.4 *Affaldsproducentens kommune*
- .1
- 4.4 *Brugers kommune*
- .2
- 4.4 *Miljøstyrelsen*
- .3
- 4.4 *Eksempel - hvilken kommune*
- .4

5 Særlige regler for offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk dagrenovation

5 Generelle krav

.1

- 5.1 *Hygiejniske restriktioner*
- .1

	5.1	Grænseværdier
	.2	
	5.1	Prøvetagning og analyse, jf. § 15
	.3	
	5.1	Videreforarbejdning i mineraliseringsanlæg, jf. § 16
	.4	
	5.1	Forhøjet indhold af miljøfremmede stoffer, jf. § 17
	.5	
5		Affaldsproducentens ansvar og pligter
.		
2		
	5.2	Anmeldelse
	.1	
	5.2	Ændring af affaldets sammensætning
	.2	
	5.2	Opbevaring, jf. § 18
	.3	
	5.2	Afhændelse og levering
	.4	
5		Bruger
.		
3		
	5.3	Opbevaring
	.1	
	5.3	Udbringning og anvendelse
	.2	
5		Myndighedernes ansvar og pligter
.		
4		
	5.4	Plantedirektoratet
	.1	
	5.4	Kommunen
	.2	
	5.4	Eksempel – udbringning på et skovareal.
	.3	
6		Bestemmelser for affald anvendt på forskellige arealtyper
6		Anvendelse på forskellige arealtyper
.		
1		
6		Landbrugsarealer
.		
2		
6		Skove
.		
3		
6		Private haver
.		
4		
6		Andre arealtyper – rekreative arealer
.		
5		
7		Tilsyn og håndhævelse
7		Indledning
.		
1		
7		Plantedirektoratet
.		
2		
7		Kommunens tilsynsforpligtelser
.		
3		
	7.3	Affaldsproducentens kommune
	.1	
	7.3	Brugers kommune
	.2	
7		Håndhævelse
.		
4		

8 Afgørelse og klage

Bilag A: Plantedirektoratets regler

Bilag B: Liste over love og bekendtgørelser

- ¹⁾ Se evt. eksempel på en risikovurdering i arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen "Økotoxikologiske jordkvalitetskriterier" nr. 82, 1997, og projekt om jord og grundvand fra Miljøstyrelsen "Toksikologiske kvalitetskriterier for jord og drikkevand" nr. 12, 1995.
- ²⁾ Se evt. Miljøstyrelsens liste over kvalitetskriterier i relation til forurenede jord og kvalitetskriterier for drikkevand, som kan findes på følgende link: http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/2EED6D00-3C69-486A-BED8-34B1FD527A8D/0/Kvalitetskriterierjord_og_drikkevand.doc.

Plantedirektoratets regler og tilsyn med offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk dagrenovation

Overordnet er det Plantedirektoratet, der fører tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige renseanlæg og kildesorteret organisk dagrenovation. Tilsynet føres i medfør af den til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål, herefter kaldet Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse. I Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse stilles der bl.a. krav til affaldets indhold af tungmetaller og miljøfremmede stoffer samt prøvetagning og analyse.

Grænseværdier

Slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet kildesorteret organisk dagrenovation, der ønskes anvendt til jordbrugsformål, skal overholde de grænseværdier, der er angivet for henholdsvis tungmetaller og miljøfremmede stoffer i bilag 2 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse. Dog gælder kravet for arsen kun for anvendelse af slam og affald i privat havebrug, ligesom der gælder et strengere krav for bly til dette anvendelsesområde end for øvrige anvendelser. Der gøres opmærksom på, at grænseværdierne i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse er identiske med grænseværdierne i bekendtgørelsen.

Affaldet skal desuden analyseres for totalfosfor og totalkvælstof af hensyn til slammets gødningsværdi.

I bilag 2 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse angives de tørstofrelaterede grænseværdier for alle tungmetaller samt de fosforrelaterede grænseværdier for metallerne bly, cadmium, kviksølv og nikkel. Grænseværdierne skal være overholdt enten pr. kg tørstof eller pr. kg totalfosfor. De tørstofbaserede værdier kan benyttes for affald, der har relativt lav gødningsværdi mht. fosfor, mens de fosforrelaterede krav kan benyttes for affald, der har relativt høj fosfor gødningsværdi, jf. afsnit 4.2.1.1.

Prøvetagning og analyser

Prøvetagningen skal ske efter reglerne i bilag 1 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse, og den skal gennemføres af laboratorier, der er akkrediteret til opgaven, jf. Plantedirektoratets bekendtgørelse § 2.

Formålet med regelsættet er at sikre, at der foretages en løbende overvågning samt, at affaldet bliver kontrolleret af tilsynsmyndigheden dvs. Plantedirektoratet, inden det bliver leveret første gang. I nedenstående tabel 5-0 er sagsgangen i analyse og prøvetagning er opsummeret.

Tabel 5-0: *Opsummering af sagsgang i analyse og prøvetagning*

Hvem? Hvad? og Hvornår?	Slam fra offentlige spildevandsanlæg samt biologisk behandlet, kildesorteret affald
Hvem udtager prøver og analyserer disse?	Akkrediterede laboratorier
Hvem skal laboratoriet sende analyseresultaterne til?	Plantedirektoratet og affaldsproducenten.
Hvornår?	Analyseresultaterne skal være Plantedirektoratet i hænde 1 uge før første levering fra partiet til bruger. (jf. tilsynsbekendtgørelsens § 3).
Hvem kan pålægge yderligere analyseparametre?	Ingen
Skal affaldsproducenten informere andre om analyseresultaterne?	Ja, affaldsproducentens egen kommune, bruger og brugers egen kommune skal informeres via deklarationen.

Hvem? Hvad? og Hvornår?	Slam fra offentlige spildevandsanlæg samt biologisk behandlet, kildesorteret affald
Hvor ofte skal der analyseres for tungmetaller?	Afgøres som funktion af produktstørrelse og produktkvalitet i forholdet til de aktuelle indhold af tungmetaller i den sidste prøve. Dog minimum hver 12. måned. Se tabel 5.2
Hvor ofte skal der analyseres for miljøfremmede stoffer	Mindst hver 12. måned.

Akkrediterede laboratorier

Det akkrediterede laboratorium, der foretager analyserne, skal sende resultaterne til Plantedirektoratet, så snart de foreligger. Når det drejer sig om tungmetaller i affald, der agtes afhændet direkte til bruger, skal resultatet af analysen dog være Plantedirektoratet i hænde senest en uge før første levering, jf. tilsynsbekendtgørelsens § 3. Dette giver Plantedirektoratet en uge til i givet fald at kunne reagere over for affaldsproducenten.

Prøvetagning af flydende slam i store beholdere mv. accepteres gennemført ved hjælp af ikke-akkrediteret teknisk prøvning. Betingelsen er, at forskriften for akkrediteret prøvetagning, SL-04/96 følges bedst muligt, og at prøvetagningsrapporten påføres bemærkningen »Prøvetagningen er ikke gennemført akkrediteret, jf. SL-04/96« (Plantedirektoratets slammeddelelse SL-04/96 af 6. december 1996, som henviser til slammeddelelse SL-02/896).

Plantedirektoratet tillader i særlige tilfælde desuden sekvensprøvetagning udført af affaldsproducenten efter skriftlig procedure udarbejdet af eller i samarbejde med det akkrediterede laboratorium.

Krav og metoder til kontrol

Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse stiller særlige krav til kontrol af slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation.

Partikontrol og løbende kontrol

Prøvetagningen gennemføres ved partikontrol eller løbende kontrol, alt efter produktområde og formål, og skal i hvert enkelt tilfælde dokumenteres i en særlig prøvetagningsrapport, der er beskrevet i Plantedirektoratets prøvetagningsforskrift jf. Bilag 1A.

Partikontrol anvendes, f.eks. når affaldet leveres direkte til bruger. Såfremt analysen viser, at en eller flere grænseværdier overskrides, må affaldet ikke anvendes til jordbrugsformål, jf. tilsynsbekendtgørelsens § 6, stk. 2. Når et parti affald omfattet af bekendtgørelsens kapitel 6 er prøvetaget med henblik på analyse af dets tungmetallindhold, inden det videreforarbejdes i slammineraliseringsanlæg eller lignende, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 1, kræves der ikke tungmetallanalyser af det færdigbehandlede affald.

Løbende kontrol anvendes, f.eks. ved videreforarbejdning af slam fra offentlige spildevandsanlæg i slammineraliseringsanlæg, biogas- eller komposteringsanlæg. Ved en løbende kontrol kan affaldet anvendes til jordbrugsformål eller bringes til viderebehandling parallelt med, at kontrollen gennemføres. Ved løbende kontrol kan der således godt blive anvendt affald, der senere viser sig ikke at overholde kravene. Ved konstaterede overskridelser af en eller flere grænseværdier må affaldet ikke leveres til jordbrugsformål, og levering må først genoptages, når fornyet kontrol har godtgjort, at kravene overholdes i den videre produktion, jf. tilsynsbekendtgørelsens §§ 3-7.

Tre kontroltyper

Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse opererer med tre kategorier af kontrol med kvaliteten af slam og biologisk behandlet, kildesorteret affald, som afhænger af slammets/affaldets videre destination eller behandling:

1. Affald, der agtes afhændet direkte til den endelige aftager

2. Affald, der ikke blandes før viderebehandling

Viderebehandlingen skal have til formål at forbedre betingelserne for biologisk omsætning. Eksempelvis kan der være tale om at tilsætte have-/parkaffald eller halm for at forbedre affaldets strukturegenskaber eller tilsætning af næringsstoffer for at optimere sammensætningen i forhold til den ønskede nedbrydning.

3. Affald, der blandes med andre affaldsprodukter

Affald fra forskellige anlæg må ikke sammenblandes, medmindre affaldet inden sammenblandingen overholder grænseværdierne i bekendtgørelsens bilag 2. Dette betyder, at enhver affaldstype, der sammenblandes med en eller flere andre affaldstyper, skal være prøveudtaget, analyseret og overholde kvalitetskravene inden sammenblanding finder sted, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2, og i § 7, stk. 2 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

Kildesorteret organisk dagrenovation fra husholdninger, der behandles samlet på et komposteringsanlæg eller lignende, anses som hidrørende fra én affaldsproducent, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3. Dog skal kvaliteten kontrolleres inden der tilsættes andre affaldstyper eller produkter i forbindelse med den biologiske behandling.

Reglerne for kontrol og prøvetagning for disse tre kontroltyper gennemgås i det følgende for hhv. spildevandsslam og organisk dagrenovation.

Spildevandsslam

I nedenstående skema 5-1 vises, hvilken prøvetagningsmetode, der anvendes i forhold til de ovennævnte tre kontroltyper.

Skema 5-1: *Prøvetagningsmetode for spildevandsslam*

	Tungmetaller	Miljøfremmede stoffer
1. Levering direkte til bruger	Partikontrol	Løbende kontrol
2. Ublandet slam til videre behandling f.eks. slammineralisering, bioforgasning, kompostering, kalk	Løbende kontrol ved levering til anlægget	Partikontrol af færdig behandlet slam inden levering til bruger
3. Slam, der blandes med andre affaldsprodukter og viderebehandles	Partikontrol før sammenblanding	Partikontrol før sammenblanding

Prøvetagningshyppighed for tungmetaller

Prøvetagningshyppigheden for tungmetaller fastsættes efter skemaet i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelses bilag 1, som er gengivet i tabel 5-2.

Tabel 5-2: Prøvetagningshyppighed for spildevandsslam angivet som antal prøver per år (tidsrummet mellem prøvetagningerne angivet i parentes) jf. bilag 1 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

	Produktkvalitet – tungmetalindhold i procent af grænseværdi				
Produktstørrelse tons tørstof/år	Kolonne 1 $0 \leq 20\%$	Kolonne 2 $20\% < AR \leq 40\%$	Kolonne 3 $40\% < AR \leq 60\%$ %	Kolonne 4 $60\% < AR \leq 80\%$ %	Kolonne 5 $\leq 80\%^*$
Over 2.000	3 (4. md.)	4 (3. md.)	9 (7. uge)	12 (md.)	18 (3. uge)
1.000 – 2000	2 (6. md.)	3 (4. md.)	6 (2. md.)	9 (7. uge)	12 (md.)
300 – 999	1 (12. md.)	2 (6. md.)	4 (3. md.)	6 (2. md.)	8 (6. uge)
100 – 299	1 (12. md.)	1 (12. md.)	2 (6. md.)	3 (4. md.)	6 (2. md.)
0 - 99	1 (12. md.)	1 (12. md.)	1 (12. md.)	2 (6. md.)	4 (3. md.)

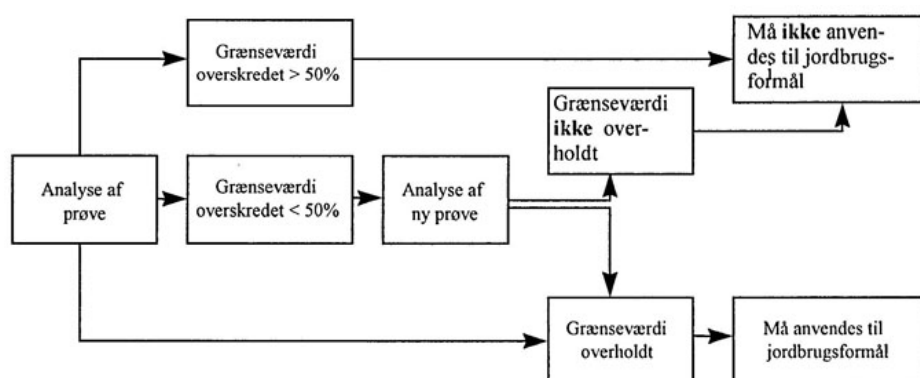
AR Analyseresultat for indhold af tungmetal i spildevandsslam, beregnet som % af grænseværdien
:

* Gælder også for mere end 100 %.

Produktstørrelsen er i denne sammenhæng udtrykt ved det antal tons slamtørstof, der er produceret i det seneste afsluttede kalenderår på det eller de renseanlæg, hvorfra slammet samles. Produktkvaliteten er i denne sammenhæng udtryk for indholdet af uønskede tungmetaller udtrykt i procent af de fastsatte grænseværdier. Der aflæses efter det uønskede tungmetal, hvis indhold ved analysen er fundet at ligge relativt nærmest grænseværdien. Ligger indholdet over grænseværdien, anvendes tallene i skemaet, kolonne 5.

Overskridelse af grænseværdierne

I tilfælde af, at grænseværdierne for tungmetaller er overskredet, følger prøveudtagningen og anvendelsesmulighederne til jordbrugsformål systematikken i nedenstående figur:

Overskridelse med >50 %

Overstiger et eller flere resultater de fastsatte grænseværdier i tilsynsbekendtgørelsens bilag 2 med mere end 50 %, må slammet således ikke anvendes til jordbrugsformål, men skal bortskaffes på anden vis.

Ved fortsat ønske om jordbrugsanvendelse skal den følgende prøve i det pågældende renseanlæg herefter minimum udtages efter højeste hyppighed for den pågældende produktstørrelse (anlægsstørrelse), jf. skemaet, kolonne 5, hvorefter skemaet følges for efterfølgende prøver. Det skal dog bemærkes, at der ikke er fastsat en fast frist, som affaldsproducenten skal overholde, før han udtager en ny prøve. Affaldsproducenten kan således reelt udtage en ny prøve samme dag, hvor det negative analyseresultat bliver ham bekendt.

Overskridelse med <50 %

Overstiger et eller flere resultater de fastsatte grænseværdier med mindre end 50 %, kan der udtages en ny prøve (akkrediteret) af det pågældende affaldsparti, og analysen heraf skal vise resultater under grænseværdierne, for at partiet må frigives til jordbrugsanvendelse.

Analysen af den ny prøve behøver kun at omfatte de tungmetaller, der overskred grænseværdien ved den første analyse.

Viser den nye prøve, at en eller flere grænseværdier stadig er overskredet, må partiet ikke anvendes til jordbrugsformål. Den følgende prøve udtages af anlægget med højeste hyppighed for den pågældende produktstørrelse, jf. skemaet i tilsynsbekendtgørelsens bilag 1, kolonne 5, hvorefter skemaet skal følges for de efterfølgende prøver.

Viser den nye prøve, at ingen grænseværdier er overskredet, må partiet anvendes til jordbrugsformål. Den følgende prøve skal, uanset kvaliteten af slammet fra det offentlige spildevandsanlæg, udtages efter højeste hyppighed for den pågældende produktstørrelse, jf. skemaet kolonne 5, hvorefter skemaet skal følges for de efterfølgende prøver.

Vælges det ikke at udtage nogen ny prøve af det pågældende affaldsparti, må partiet ikke anvendes til jordbrugsformål.

Hvis der konstateres overskridelser af grænseværdierne skal brugen af produkterne straks stoppes, indtil fornyet kontrol godtgør at kravene overholdes for den fortsatte produktion.

Analysemetode

Analyse af tungmetaller skal, jf. tilsynsbekendtgørelsen § 2, foretages efter bekendtgørelsens regler dvs. oplukning, jf. den Danske Standard DS 259 og bekendtgørelsens bilag 5. Detektionsgrænsen for det enkelte metal må ikke være højere end 10 % af den relevante grænseværdi.

Prøvetagningshyppighed for miljøfremmede stoffer

For analyse af miljøfremmede stoffer skal der gennemføres mindst en analyse pr. produkt pr. år for hver af de fire miljøfremmede stoffer (LAS, $\square$ PAH, NPE og DEPH), jf. tilsynsbekendtgørelsens bilag 1.

Overskridelse af grænseværdien

Hvis analysen for miljøfremmede stoffer viser, at grænseværdien for en eller flere af parametrene er overskredet, må affaldet ikke udbringes til jordbrugsformål, jf. tilsynsbekendtgørelsens § 4, stk. 2.

Hvis der ved den løbende kontrol konstateres overskridelser af grænseværdierne, skal brugen af produkterne straks stoppes, indtil fornyet kontrol godtgør at kravene overholdes for den fortsatte produktion.

En affaldsmængde (parti), der en gang er afvist p.g.a. overskridelser af grænseværdierne for miljøfremmede stoffer, må viderebehandles i miljøgodkendte komposteringsanlæg med omsætning, og dermed med reduktion, af miljøfremmede organiske stoffer for øje, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 1 (jf. afsnit 5.1.2). Fornyet prøvetagning (akkrediteret) i samme parti accepteres efter viderebehandlingen.

Analysemetode

Analyse for miljøfremmede stoffer skal, jf. Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelses § 2, foretages efter bekendtgørelsens regler, dvs. efter metoder, der anvises konkret af Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelsens bilag 5.

Biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation

I nedenstående skema 5-3 vises, hvilken kontrolmetode der anvendes i forhold til de tre kontroltyper.

Skema 5-3: Prøvetagningsmetode for organisk dagrenovation

	Tungmetaller	Miljøfremmede stoffer
Levering direkte til bruger	Partikontrol	Partikontrol
Ublandet organisk dagrenovation til viderebehandling, f.eks. bioforgasning, kompostering, kalk	Løbende kontrol ved levering til anlægget	Partikontrol af færdig behandlet slam inden levering til bruger
Organisk dagrenovation, der blandes med andre affaldsprodukter og viderebehandles	Partikontrol før sammenblanding	Partikontrol før sammenblanding

Kildesorteret organisk dagrenovation fra husholdninger, der behandles samlet på et komposteringsanlæg eller lignende, anses som hidrørende fra én affaldsproducent, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3. Derfor gælder reglerne for affald, der ikke sammenblandes før viderebehandling i denne situation. Dog vil kvaliteten af affaldet skulle kontrolleres inden eventuel sammenblanding med andre affaldstyper eller produkter, jf. reglerne i bekendtgørelsens § 6, stk. 2, og i § 7 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

I tilfælde af at det på et behandlingsanlæg anses for praktisk umuligt at udtage repræsentative prøver, inden sammenblanding finder sted, kan den tilsynsførende myndighed i henhold til praksis efter en konkret vurdering godkende, at prøverne tages på et senere punkt i forløbet. Der skal dog være tale om det tidligst mulige sted efter sammenblandingen og kun, hvis det vurderes, at det ikke inden for rimelighedens grænser vil være muligt at etablere et egnet prøvetagningssted før sammenblandingspunktet.

Prøvetagningshyppighed for tungmetaller og miljøfremmede stoffer

For biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation (kompost) udtages der mindst én prøve per påbegyndt 2000 m³, dog mindst én prøve pr. år. Dette gælder også for produkter, der viderebehandles i et andet anlæg, jf. bilag 1 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

Overskridelse af grænseværdier

Viser analyseresultaterne for metaller, at en eller flere grænseværdier er overskredet med mere end 50 %, må affaldet ikke anvendes til jordbrugsformål. Viser analyseresultaterne, at en eller flere grænseværdier for metaller er overskredet med indtil 50 %, udtages en ny prøve, der analyseres for de pågældende parametre. Resultatet af denne analyse er afgørende for, om partiet kan godkendes til udspreddning.

Grænseværdierne for miljøfremmede stoffer skal overholdes, inden affaldsmængden (partiet) anvendes til jordbrugsformål. Et parti, der en gang er afvist p.g.a. overskridelser af grænseværdierne for miljøfremmede stoffer, må viderebehandles i miljøgodkendte komposteringsanlæg med omsætning, og dermed

med reduktion, af miljøfremmede organiske stoffer for øje, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 1. Fornyet prøvetagning (akkrediteret) i samme parti accepteres efter viderebehandlingen.

Analysemetode

Der skal analyseres for samtlige de stoffer, der er angivet i bilag 2 i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

Analyse af tungmetaller skal, jf. tilsynsbekendtgørelsen § 2, foretages efter bekendtgørelsens regler dvs. oplukning, jf. den Danske Standard DS 259 og bekendtgørelsens bilag 5. Detektionsgrænsen for det enkelte metal må ikke være højere end 10 % af den relevante grænseværdi.

Analyse for miljøfremmede stoffer skal, jf. Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelses § 2, foretages efter bekendtgørelsens regler, dvs. efter metoder, der anvises konkret af Miljøstyrelsen, jf. bekendtgørelsens bilag 5.

Affaldsproducentens ansvar og pligter

Overordnet er det affaldsproducentens ansvar, at kvaliteten af spildevandsslammet eller det kildesorterede organiske dagrenovation opfylder de krav til kvalitet og kvalitetskontrol, som stilles i Plantedirektoratets tilsynsbekendtgørelse.

Producenten skal sørge for, at der udtages og analyseres repræsentative prøver af alle anmeldte affaldstyper i forhold til indholdet af de stoffer, der er nævnt i bilag 2, del A i Plantedirektoratets bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam og kildesorteret organisk husholdningsaffald, og overholder grænse- og afskæringsværdierne i samme bekendtgørelses bilag 2, del B.

Anmeldelse

Slam fra offentlige spildevandsanlæg og biologisk behandlet, kildesorteret organisk dagrenovation, der påtænkes anvendt til jordbrugsformål, samt ubehandlet eller mekanisk behandlet organisk dagrenovation, der tilføres biogasanlæg, skal anmeldes til Plantedirektoratet på et dertil indrettet skema, jf. § 1 i Plantedirektoratets bekendtgørelse.

Anmeldelsesskemaet udleveres af Plantedirektoratet. Anmeldelsen skal ske inden, slammet/affaldet leveres første gang, og registreringen anses for løbende, indtil der sker afmelding ved ophør af produktionen.

Slam fra en kommunal tømningsordning betragtes som slam fra et offentligt spildevandsanlæg, jf. § 1, stk. 3, i Plantedirektoratets bekendtgørelse. Reglerne for prøveudtagning og analysehyppighed for slam fra offentlige spildevandsanlæg er fastsat i Plantedirektoratets bekendtgørelse. Slam fra en privat tømningsordning betragtes således ikke som slam fra et offentligt spildevandsanlæg.

Ændring af affaldets sammensætning

Hvis spildevandsslam, der ønskes afsat til jordbrugsformål, har en ændret sammensætning i forhold til det tidligere afsatte slam, skal dette meddeles Plantedirektoratet, og analyseresultater, der dokumenterer kvaliteten af det nye slam, skal fremsendes af affaldsproducenten, dvs. kommunen, til Plantedirektoratet.

Det følger indirekte af Plantedirektoratets bekendtgørelses krav til prøvetagning og analyser, at når slam fra en producent ændrer sammensætning, skal den ændrede sammensætning betragtes som en ny levering, og situationen vil så udløse de krav, der gælder i forbindelse med den første levering af spildevandsslam. Slamproducenten skal derfor indsende analyseresultater, så Plantedirektoratet har dem i hænde senest en uge inden den første levering til bruger, jf. tilsynsbekendtgørelsens § 3, stk. 1. Anmeldelsen skal foretages på Plantedirektoratets skemaer, jf. § 1. Analyselaboratoriet skal efterfølgende automatisk fremsende analyseresultaterne til Plantedirektoratet, jf. direktoratets prøvetagningsforskrift, jf. bilag 1, punkt A.

Tilsynsbekendtgørelsens krav i bekendtgørelsens §§ 4, 5 og 7 om, at analyseresultaterne skal fremsendes direkte til tilsynsmyndigheden, straks de foreligger, skal opfattes på den måde, at laboratoriet skal fremsende analyseresultater vedrørende et parti affald, når det samlede overblik over samtlige analyseresultater vedrørende det enkelte parti foreligger. Det bemærkes, at Plantedirektoratet alene anser affaldsproducenten for at være den, som har frembragt affaldet.

Plantedirektoratets ansvar og pligter

Plantedirektoratet fører tilsyn med kvaliteten af slam fra offentlige spildevandsanlæg og kildesorteret organisk dagrenovation, der ønskes anvendt til jordbrugsformål, jf. bekendtgørelsens § 31, stk. 2. Tilsynet føres efter reglerne i Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m.

Hvis der konstateres overskridelser, orienterer Plantedirektoratet kommunen og affaldsproducenten. Den kommune, der er tilsynsmyndighed for et renseanlæg, har derefter tilsynet med, at slammet disponeres på anden måde.

Plantedirektoratet fører deres tilsyn via en anmeldeordning og analyserapporter af affaldets kvalitet. Anmeldelsen skal ske, inden affaldet leveres første gang, og registreringen anses for løbende, indtil der sker afmelding ved ophør af produktion. Det akkrediterede laboratorium sender analyseresultaterne til Plantedirektoratet. Når det vedrører et produkt, der leveres direkte til bruger, skal resultatet af analysen for indholdet af tungmetaller være Plantedirektoratet i hænde senest en uge før første levering, jf. tilsynsbekendtgørelsens § 3. Dette giver Plantedirektoratet en uge til i givet fald at kunne reagere over for affaldsproducenten.

Tilsyn med harmonikravet

Derudover fører Plantedirektoratet tilsyn med brugers overholdelse af harmonikravet efter husdyrgødningsbekendtgørelsen og gødningsregnskabet efter lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Liste over love og bekendtgørelser, der er gældende på publiceringstidspunktet for denne vejledning

De danske love og bekendtgørelser, der er listet, kan findes på Retsinformationens hjemmeside: <https://www.retsinformation.dk/>.

EU lovgivning, som f.eks. direktiver og forordninger, kan findes på:

<http://eur-lex.europa.eu/da/index.htm>.

Love

Lov om miljøbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010, med senere ændringer.

Lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009, med senere ændringer.

Lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, jf. lovbekendtgørelse nr. 18 af 8. januar 2010.

Lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 194 af 12. marts 2009.

Lov nr. 1427 af 4. december 2009 om forurennet jord, med senere ændringer.

Lov nr. 993 af 5. december 2003 om sygdomme og infektioner hos dyr m.m., med senere ændringer.

Lov om planteskadegørere, jf. lovbekendtgørelse nr. 198 af 12. marts 2009.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Husdyrgodkendelsesloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009, med senere ændringer.

Lov om betalingsregler for spildevandsanlæg (Betalingsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 633 af 7. juni 2010.

Lov nr. 432 af 9. juni 2004 om hold af dyr med senere ændringer.

Lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 945 af 24. september 2009.

Lov om planteskadegørere, jf. lovbekendtgørelse nr. 198 af 12. marts 2009.

Miljøministeriets bekendtgørelser

Bekendtgørelse nr. 1650 af 13. december 2006 om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Slam-bekendtgørelsen).

Bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen), som ændret ved bekendtgørelse nr. 1209 af 11. oktober 2007, bekendtgørelse nr. 736 af 30. juni 2008, bekendtgørelse nr. 717 af 2. juli 2009 og bekendtgørelse nr. 949 af 29. juli 2010.

Bekendtgørelse nr. 1448 af 11. december 2007 om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4 (Spildevandsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse nr. 1517 af 14. december 2006 om miljøregulering af visse aktiviteter.

Bekendtgørelse nr. 818 af 21. juli 2008 om anvendelse af bioaske til jordbrugsformål (Bioaskebekendtgørelsen).

Bekendtgørelse nr. 1637 af 13. december 2006 om biomasseaffald.

Bekendtgørelse nr. 1406 af 7. december 2007 om dumpning af optaget havbundsmateriale (klapning).

Bekendtgørelse nr. 1480 af 12. december 2007 om genanvendelse af restprodukter og jord til bygge- og anlægsarbejder.

Bekendtgørelse nr. 1640 af 13. december 2006 om godkendelse af listevirksomhed.

Bekendtgørelse nr. 48 af 13. januar 2010 om affald.

Bekendtgørelse nr. 866 af 1. juli 2010 om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v.

Bekendtgørelse nr. 223 af 5. april 1989 om indhold af cadmium i fosforholdig gødning.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris bekendtgørelser

Bekendtgørelse nr. 56 af 24. januar 2000 om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål (tilsynsbekendtgørelsen), som ændret ved bekendtgørelse nr. 590 af 21. juni 2004.

Bekendtgørelse nr. 1210 af 11. december 2009 om betaling for tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål.

Bekendtgørelse nr. 862 af 27. august 2008 om gødning og jordforbedringsmidler, m.v.

Bekendtgørelse nr. 751 af 15. juli 2009 om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække i planperioden 2009/2010.

Direktiver m.v.

Rådets direktiv nr. 86/278/EØF af 12. juni 1986 om beskyttelse af miljøet, navnlig jorden, i forbindelse med anvendelse i landbruget af slam fra rensningsanlæg, med senere ændringer.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1774/2002 af 3. oktober 2002 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, som ikke er bestemt til konsum, med senere ændringer.

Rådets forordning (EØF) nr. 2092/91 af 24. juni 1991 om økologisk produktionsmetode for landbrugsprodukter og om angivelse heraf på landbrugsprodukter og levnedsmidler, med senere ændringer.

Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) nr. 1013/2006 af 14. juni 2006 om overførsel af affald, med senere ændringer.

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Fortolkningsmeddelelse om affald og biprodukter, KOM/2007/59 endelig.

<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?val=443772%3Acs&lang=da&list=445752%3Acs%2C443772%3Acs%2C&pos=2&page=1&nbl=2&pgs=10&hwords=&checktexte=checkbox&visu=>

Vejledninger m.v.

Plantedirektoratets blanketter til gødning, slam og kompost kan findes på internetadressen: http://pdir.fvm.dk/G%C3%B8dning_og_slam.aspx?ID=2218

Plantedirektoratets meddelelser om slam kan findes på internetadressen: <http://pdir.fvm.dk/Slam.aspx?ID=2614&Year=2009>

Miljøstyrelsen (1999). Standardiseret produktblad for kompost. Del 2: Vejledning for komposteringsanlæg. Miljøprojekt Nr. 470, 1999.

<http://www2.mst.dk/common/Udgivramme/Frame.asp?http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1999/87-7909-321-3/html/default.htm>

Miljøstyrelsens liste over kvalitetskriterier i relation til forurennet jord og kvalitetskriterier for drikkevand

http://www.mst.dk/NR/rdonlyres/2EED6D00-3C69-486A-BED8-34B1FD527A8D/0/Kvalitetskriterier-jord_og_drikkevand.doc

Miljøstyrelsen. Vejledning om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven, nr. 6, 2005 (håndhævelsesvejledningen).

<http://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2005/87-7614-833-5/pdf/87-7614-834-3.pdf>

Notat om anvendelse af kartoffelfrugtsaft m.m. – i relation til gødskning med kalium af 17. september 2007. Henvendelse til Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret.